

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

KATEDRA GEOGRAFIE

Bc. Petr CHVÍLA

**VÝVOJ VNITŘNÍ PROSTOROVÉ STRUKTURY
UHERSKÉHO BRODU**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Pavel KLAPKA, Ph.D.

Olomouc 2014

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Petr Chvíla (R110130)
Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Vývoj vnitřní prostorové struktury Uherského Brodu
Title of thesis: Development of inner spatial structure of Uherský Brod

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Klapka, Ph.D.
Rozsah práce: 126 stran, 74 vázaných příloh

Abstrakt: Diplomová práce se zabývá vnitřní prostorovou strukturou města Uherský Brod. Pomocí rešerše historické literatury postihuje jeho stavební vývoj od počátků vzniku města až do současnosti. Postupně analyzuje fyzickou, funkční i socio-demografickou složku prostorové struktury. Závěr práce se pokouší nastínit možný vývoj města v nadcházejících letech.

Klíčová slova: Uherský Brod, historický vývoj, vnitřní prostorová struktura města, morfogenetická a funkční struktura, socio-demografická struktura

Abstract: The diploma thesis deals with the inner spatial structure of the town Uherský Brod. The architectural development of the town from the early days to the present is described by using the historical review of literature. It gradually analyses physical, functional and socio-demographic components of the spatial structure. The conclusion of the thesis tries to outline the possible development of the town in the forthcoming years.

Keywords: Uherský Brod, the architectural development, inner spatial structure of the town, morphogenetic and functional structure, socio-demographic structure

Prohlašuji tímto, že jsem zadanou diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Pavla Klapky, Ph.D. a také, že jsem veškerou použitou literaturu a zdroje uvedl v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 5. ledna 2014

.....

podpis

Rád bych na tomto místě poděkoval panu Mgr. Pavlu Klapkovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc při zpracování této diplomové práce. Poděkování patří také pracovníci Oddělení územního plánování Uherský Brod Ing. Daně Vozárové za poskytnutí cenných informací. Rovněž děkuji své rodině za podporu a pochopení při zpracování této práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Petr CHVÍLA**
Osobní číslo: **R110130**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Vývoj vnitřní prostorové struktury Uherského Brodu**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analyzovat vnitřní prostorovou strukturu města Uherský Brod a její vývoj v čase. Autor se primárně zaměří na historický a urbanistický vývoj města a na funkční strukturu města. Práci doprovodí relevantní demografické údaje. Práce bude obsahovat i náčrt strategické vize prostorového rozvoje města.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání

Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Cadwallader, M. (1996): Urban geography :an analytical approach. Prentice Hall, New Jersey.

Horská, P., Maur, E., Musil, J. (2002). Zrod velkoměsta. Paséka, Praha, Litomyšl.

Knox, P. L. (1996): Urban social geography :an introduction. Longman, Essex.

Musil, J. (1967): Sociologie soudobého města. Nakladatelství Svoboda, Praha.

Pacione, M. (2001): Urban geography : a global perspective. Routledge, London.

Purš, J. (1960): Průmyslová revoluce v českých zemích. SNTL, Praha.

Semotanová, E. (2002): Historická geografie českých zemí. Historický ústav, Praha.

Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J. a kol.: Ekonomická a sociální geografie. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň.

Vaishar, A., Frantál, B., Kallabová, E., Kirchner, K., Klapka, P.,

Lacina, J., Martinát, S., Zapletalová, J. (2008): Geografie malých měst a jejich úloha v systému osídlení. Studia Geographica 99, ÚGN, Brno.

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Pavel Klapka, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 26. června 2013

Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2014

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 26. června 2013

OBSAH

1	ÚVOD A CÍLE PRÁCE	8
2	METODIKA A REŠERŠE LITERATURY.....	9
2.1	METODIKA ZPRACOVÁNÍ.....	9
2.2	DISKUZE LITERATURY	11
3	TEORETICKO-METODOLOGICKÉ ASPEKTY STUDIA PROSTOROVÉ STRUKTURY MĚSTA... 12	12
3.1	PROSTOROVÁ STRUKTURA MĚSTA JAKO PŘEDMĚT GEOGRAFICKÉHO VÝZKUMU.....	12
3.2	ZÁKLADNÍ SMĚRY GEOGRAFICKÉHO VÝZKUMU MĚST	13
3.3	HLAVNÍ PROCESY ZMĚN PROSTOROVÉ STRUKTURY MĚSTA	15
4	GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ.....	16
4.1	POLOHA MĚSTA	16
4.2	UHERSKÝ BROD A SPRÁVNÍ VÝVOJ PO ROCE 1849	19
4.3	ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ.....	20
4.4	FYZICKOGEOGRAFICKÉ PODMÍNKY.....	22
5	HISTORIE A URBANISTICKÝ VÝVOJ MĚSTA	24
5.1	VZNIK MĚSTA	24
5.2	OBDOBÍ STŘEDOVĚKU.....	28
5.3	OBDOBÍ INDUSTRIÁLNÍ	33
5.4	ROZVOJ MĚSTA V LETECH 1919 –1989.....	36
5.5	VÝVOJ MĚSTA PO ROCE 1989	42
6	MORFOGENETICKÁ STRUKTURA	44
7	FUNKČNÍ STRUKTURA	48
8	DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNĚ PROSTOROVÁ STRUKTURA MĚSTA.....	56
8.1	PROSTOROVÁ STRUKTURA DOMOVNÍHO A BYTOVÉHO FONDU	57
8.2	DLOUHODOBÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEL.....	60
8.3	PŘIROZENÝ A MECHANICKÝ POHYB OBYVATELSTVA	63
8.4	STRUKTURA OBYVATELSTVA PODLE VĚKU	65
8.5	STRUKTURA OBYVATELSTVA PODLE POHLAVÍ.....	68
8.6	STRUKTURA OBYVATELSTVA PODLE VZDĚLÁNÍ.....	69
8.7	STRUKTURA OBYVATELSTVA PODLE EKONOMICKÉ AKTIVITY.....	72
9	STRATEGICKÁ VIZE ROZVOJE MĚSTA.....	75
10	ZÁVĚR.....	78
11	SUMMARY	81
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	82
	PŘÍLOHY	90

1 ÚVOD A CÍLE PRÁCE

Město je specifický sídelní útvar, který je charakterizován souborem znaků (vysoká koncentrace obyvatel, hustota zástavby, vnitřní funkční diferenciací atd.), které jej odlišují od vesnice. Rovněž je výsledkem lidského úsilí a činnosti, a v průběhu věků mění svůj vzhled, funkci, velikost či význam. Město a jeho vnitřní prostorová struktura ovlivňuje jak chování člověka z hlediska životního stylu, tak i jeho prostorové chování v rámci jeho bydliště, pracovního místa a služeb, které využívá. Současně je město i prostorem, který člověk sám ovlivňuje svou činností a snahou, a dokáže zde tak realizovat a rozvíjet své potřeby. Studium města, jeho vnitřních struktur, prostorového vývoje, socioekonomických charakteristik či působících činitelů, se zabývá vědní disciplína geografie města (Šindler, Bednář, 2007).

Zájmovým celkem je město Uherský Brod, ke kterému má autor této práce velmi blízký vztah. Byť město není jeho rodištěm, prožil zde část svého života a oblast Uherskobrodská je mu důvěrně známa. Území dnešního města je trvale osídlené již od dob neolitu a první osídlení je lokalizováno v údolní nivě na břehu řeky Olšavy, kde brod skrze tento tok propůjčil v pozdějších letech městu jeho dnešní název. Z původního hradiska Na Brodě, o němž se zmiňuje nejstarší dochovaná písemná zmínka z poloviny 11. století, se ve 13. století stává královské město, založené Přemyslem Otakarem II. Osada již od počátku jejího založení zastávala důležité postavení obchodního střediska a po založení města nabývá na významu především pro svou klíčovou strategicko-vojenskou funkci v exponované poloze na moravsko-uherském pomezí.

Během následujících staletí od svého založení, prožívá Uherský Brod a jeho obyvatelé častá období úpadku a soužení střídaná etapami, která pro naopak znamenají rozvoj a vzestup. Bourání hradeb, přivedení železnice a rozvoj průmyslu na konci 19. století je počátkem největšího rozkvětu města. Ten pokračuje v období socialismu rozmachem strojírenské výroby, s ní spojeným přílivem obyvatelstva a prostorovým růstem města prostřednictvím bytové výstavby. Po roce 1989 dbá město především na rozvoj kvalitativní, zahrnující rekonstrukce a regenerace celého města v rámci zkvalitňování životních podmínek. V současnosti se vedení města snaží o rozšíření průmyslových ploch za účelem zatraktivnění města pro podnikatele a o rozvoj individuálního bydlení pro příliv mladých lidí. Dnes je Uherský Brod moderním městem, jež si nejen udrželo pozici střediskového významu, ale dokázalo si i přes moderní urbanistické vlivy uchovat starobylý charakter (Tomeček, 2002).

Cílem diplomové práce je analýza vnitřní prostorové struktury města Uherský Brod a vystihnout jejího vývoje v čase od počátku osídlení oblasti až do současnosti. Součástí výzkumu prostorové struktury města je rozbor její fyzické, funkční a sociální

složky. Sekundární cíl zahrnuje náhled na koncept či strategickou vizi rozvoje města v nadcházejících letech.

Po úvodním představení diplomové práce následuje kapitola shrnující použitou metodiku tvorby práce a rešerši literatury a zdrojů. V další části navazují teoreticko-metodologické aspekty geografického výzkumu prostorové struktury měst, jež stručně popisují počátky této vědní disciplíny, směry geografického výzkumu měst i hlavní procesy, jež prostorovou strukturu měst mění. Kapitola Geografická charakteristika území ilustruje základní fyzickogeografickou charakteristiku, polohu a administrativní členění města, čímž nastíní základní informace o zájmovém území.

Oddíl zahrnující historický a urbanistický vývoj města je tvořen pomocí historické literatury s využitím konzultací s odborníky uherskobrodského muzea. Text by tak měl chronologicky přiblížit dějiny města, výstavbu a hlavní faktory a činitele jeho rozvoje. Následující stěžejní kapitoly hodnotí morfogenetickou, funkční a sociodemografickou strukturu města a možnosti jejich dalšího rozvoje. Funkční struktura se zabývá především funkcí obytnou, výrobní, rekreační a občanskou vybaveností. Sociodemografická část pak postupně analyzuje a srovnává z časového hlediska domovní fond města a jednotlivé struktury obyvatel. Kapitoly jsou doprovázeny řadou grafů, tabulek a mapových výstupů pro snadnější výklad statistických dat. Závěrečná část se snaží vystihnout budoucí koncepci města, jeho hlavní rozvojové směry a předpokládaný vývoj.

2 METODIKA A REŠERŠE LITERATURY

2.1 Metodika zpracování

V úvodních kapitolách zahrnujících teoreticko-metodologické aspekty, geografickou charakteristiku území a prostorový vývoj města z historického pohledu, jež mají hlavně popisný charakter, bylo použito odborné i historické literatury a pramenů, zabývajících se danou problematikou. Tato literatura je podrobněji popsána v následující kapitole (kap. 3.2).

Kapitoly analyzující fyzickou a funkční strukturu města byly zpracovány především na základě rozboru Územního plánu města Uherský Brod z roku 2004 a schválených záměrů pro nový územní plán. Aktuální poznatky byly zjištěny provedením terénních průzkumů a konzultacemi s pracovníky oddělení územního plánování.

Rešerše a studium literatury pojednávající o základech demografie a zpracování dat poskytnutých Českým statistickým úřadem se uplatnila při zhotovení

kapitoly o sociální a demografické struktuře města. Kapitola obsahuje několik ukazatelů, jejichž metodika vychází právě ze zmíněné literatury. Podíl trvale obydlených rodinných domů vychází z celkového počtu trvale obydlených domů, podobně jako podíl trvale obydlených bytů v rodinných domech, který je počítán z celkového počtu trvale obydlených bytů. Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel je zpracován na základě dat ze sčítání lidu v období 1869 – 2011. Vývoj zobrazují jak absolutní, tak relativní údaje pomocí bazických a řetězových indexů. Pro bližší analýzu současného stavu je přiložen také krátkodobý vývoj obyvatelstva města od roku 1995 do roku 2012, zhotovený pomocí Databáze demografických údajů za obce ČR. Z tohoto zdroje je také čerpáno při hodnocení přirozeného a mechanického pohybu obyvatelstva, které je založeno na spočtení a následném srovnání hrubých měr (porodnosti, úmrtnosti, přirozeného přírůstku, migračního salda a celkového přírůstku) mezi lety 1971 až 2012. Jedná se o přepočet na 1 000 obyvatel, tudíž jsou hodnoty uváděny v promilích. Struktura obyvatelstva podle věku je rozdělena na složky předproduktivní (0-14 let), produktivní (15-64 let) a poproduktivní (65 a více let). Index stáří je pak definován jako poměr mezi poproduktivní a předproduktivní složkou. Stejně tak index feminity pro srovnání struktury obyvatelstva dle pohlaví, je sestaven jako poměr počtu žen k počtu mužů. Dále je posuzována struktura podle ekonomické aktivity a struktura vzdělanostní. Hodnoty jsou vždy uváděny v procentech pro snadnou porovnatelnost daného jevu. Výsledky jsou prezentovány v podobě mapových kartogramů a tabulek.

Strategická vize rozvoje města je zhotovena za použití územního plánu, dokumentů programu rozvoje města z roku 2007 a podkladů pro nový program rozvoje města. Rovněž byly velkým přínosem rozhovory s pracovníky Odboru rozvoje města Uherský Brod.

Práce je jak v textu jednotlivých dílčích kapitol, tak i v podobě závěrečných příloh doprovázena tabulkami, grafy, fotografiemi i zmíněnými kartogramy. Text práce byl vytvořen pomocí programu Microsoft Word, tabulky a grafy byly zhotoveny pomocí tabulkového kalkulátoru Microsoft Excel. Obrázky se vyskytují buď ve formě vlastních fotografií, pomocí skeneru digitalizovaných fotografií z literatury či ve formě snímaných obrázků z digitálních zdrojů programem Gadwin PrintScreen (především historické mapy a letecké snímky z mapového serveru města Uherský Brod). V některých případech jsou dobové fotografie porovnávány s aktuálními. Tématické kartogramy vycházejí ze statistických dat poskytnutých Krajskou správou ČSÚ¹ ve Zlíně. Po jejich utřídění byly mapové podklady zhotoveny prostřednictvím programu ArcGIS.

---

¹ ČSÚ – Český statistický úřad

2.2 Diskuze literatury

Při rešerši literatury zabývající se teorií a výzkumem prostorové struktury měst se nejvíce uplatily práce Reného Matloviče (1998) *Geografia priestorovej štruktúry mesta Prešov* a Ludka Sýkory (1993) *Teoretické přístupy a vybrané problémy v současné geografii*. Doplnující informace byl čerpány z dalších publikací a článků Ludka Sýkory (2001 a 2002) či Jiřího Ježka (2001 a 2004). Využito bylo také díla Petr Šindlera a Pavla Bednáře (2007), ve kterém autoři popisují parciální jednotky vnitřní prostorové struktury města a změny, jež v nich probíhají.

Geografická charakteristika území byla zpracována z hlediska historie administrativního členění podle autorů Josefa Bartoše (1982), Karla Laciny (2005) a Ivo Benedy (2007), kteří se věnovali vývoji veřejné správy v českých zemích. Ke zhotovení dílčí jednotky popisující fyzickogeografické podmínky byla použity publikace *Hory a nížiny*, od Jaromíra Demka a kolektivu (2006) a *Neživá příroda* od Jaromíra Demka a Václava Nováka (1992), jež se v nich zabývají geomorfologickým členěním a geologickou skladbou. V části pojednávající o struktuře půdního fondu bylo využito online mapového *geoportálu INSPIRE*. Klimatologická část byla zpracována podle mapové i textové publikace Evžena Quitta (1971). *Zeměpisný lexikon ČSR: Vodní toky a nádrže* od Jaroslava Kestřánka a kolektivu (1984) se zabývá aspekty vodních toků a jejich hydrologickými poměry. Doplnující informace poskytla kniha *Zlínsko* od Petera Mackovčina a kolektivu autorů (2002), která poskytuje ucelený přehled ke všem zmíněným tématům fyzickogeografické charakteristiky.

Část pojednávající o urbanistickém vývoji města je zpracována hlavně podle publikace Radka Tomečka (2002) *Uherský Brod: putování historií královského města*, která vznikla u příležitosti 730. výročí povýšení na královské město a podává ucelený pohled na historii města od jeho počátků až do 90. let 20. století. Dějinami Uherského Brodu se dále zabýval Metoděj Zemek a kolektiv autorů, který v roce 1972 sestavil dílo *Uherský Brod: Minulost i současnost slováckého města*, které popisuje nejen historický vývoj města, ale poukazuje také na dobové politické, ekonomické a sociální charakteristiky. K získání informací o dění a činnosti probíhající ve městě v posledních 30 letech bylo využito periodika *Brodský zpravodaj*. Dalším významným zdrojem byla publikace autora Karla Kuči (2008) *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, jež se v jejím 7. svazku věnuje urbanistickému vývoji města Uherský Brod. V oblasti historie města bylo dále využito poznatků autorů Jaroslava Marka (1991), Roberta Jarůška (1930), Aleny Horynové (1973) a Antonína Pavlackého (1980).

Při zpracování kapitoly analyzující morfogenetickou strukturu se uplatnil článek Pavla Ptáčka, Zdeňka Szczyrby a Miloše Fňukala (2007) v periodiku *Urbanismus a územní rozvoj*, podle něhož byly na území města vyčleněny morfologické zóny. Cenným

zdrojem informací a to nejen pro tuto kapitolu byla publikace Václava Touška a kolektivu autorů (2008) *Ekonomická a sociální geografie*.

Utřídění poznatků o demografii a struktuře obyvatelstva ze základní literatury od autorů Květy Kalibové (2001) a Felixe Koschina (2000), vedlo k uspořádání příslušných dat z publikací a elektronických zdrojů Českého statistického úřadu. Jedná se především o *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005: Díl 1* od Jiřiny Růžkové a kolektivu autorů (2006), poskytující údaje k jednotlivým sčítání lidu za město jako celek. Veškeré údaje k roku 2001 byly čerpány z díla *Vybrané údaje ze SLDB 2001 za SZJ – okres Uherské Hradiště*. Data k poslednímu censu z roku 2011 byla zakoupena prostřednictvím objednávky na Krajské správě Českého statistického úřadu ve Zlíně, který poskytl rovněž údaje ze sčítání lidu v roce 1991.

3 TEORETICKO-METODOLOGICKÉ ASPEKTY STUDIA PROSTOROVÉ STRUKTURY MĚSTA

3.1 *Prostorová struktura města jako předmět geografického výzkumu*

Město jako předmět geografického výzkumu je velmi složitý pojem a k účelu jeho zkoumání vzniklo mnoho diferencovaných přístupů, které díky složitosti vnitřní prostorové struktury často zasahují i do jiných vědních oborů. Význam pojmu „prostorová struktura města“ je v klasickém pojetí chápána jako uspořádání a rozmístění sociálně-ekonomických jevů v městském prostoru. Naopak systémový přístup rozumí město jako soubor vzájemně se překrývajících subsystémů, které jsou úzce vázány na sociálně-ekonomické jevy a jejich reciproční vazby (Matlovič, 1998).

Při výzkumu prostorové struktury města se setkáváme také s pojmem „městské prostředí“, jímž je podle J. Medvedkova složitý geografický systém, řízený antropocentrickou organizací. Systém, jehož podstatou je zajištění životních potřeb pro zde žijící populaci, funguje na území s vysokou hustotou obyvatelstva, trvalou zástavbou a dalšími prvky, které vytvářejí podmínky pro denní cyklus obyvatel. Z pohledu B. M. Kibela je město dynamickou soustavou systémů, jež se mění v prostoru a čase a jejímž úkolem je vyhovět potřebám obyvatel i návštěvníků. Tento sociálně-ekologický přístup určuje fyzický prostor (budovy, infrastruktura) a sociální prostor (lidé, instituce). Také definuje pojem „městská (urbánní) krajina“, který lze chápat jako nejvyšší stupeň přeměny původní přírodní krajiny (Matlovič, 1998).

Z geografického pohledu můžeme prostorovou strukturu města chápat jako mnohorozměrnou superstrukturu složenou z recipročně provázaných parciálních

struktur. Těmito dílčími strukturami jsou nejčastěji fyzická, funkční a sociálně-demografická (Šindler, Bednář, 2007). Morfologická stavba města jako ulice, pozemky, bloky budov či celá sídliště prezentují fyzickou prostorovou strukturu. Ta se projevuje v horizontální i vertikální rovině a tvoří ji procesy genetické (nová výstavba) a transformační (asanace). Funkční prostorová struktura rozděluje město na jednotlivé části podle jejich funkčního využití (podle lidských aktivit na území). Hlavní klasifikace vychází z využití ploch, které dělí na nezastavěné (lesy, pole) a zastavěné, jež se dále dělí na plochy s bytovou a nebytovou funkcí. Do nebytové funkce spadá administrativní, výroba, služby či infrastruktura. Na hustě obydlených plochách s bytovou funkcí jako jsou městská centra nebo sídliště se zkoumá poměr mezi bytovým a nebytovým užíváním a naopak v oblastech městské periferie je sledován poměr mezi zastavěnými a nezastavěnými plochami. Poslední dílčí složkou je sociální prostorová struktura, která je vázána na trvale bydlící populaci. Kromě demografických atributů (věková a pohlavní struktura) se zkoumají také etnické (národnost, náboženství) a sociálně-ekonomické (vzdělání) charakteristiky (Sýkora, 2001).

3.2 Základní směry geografického výzkumu měst

Jak uvádí Matlovič (1998), moderní geografie sídel má své počátky ve 2. pol. 19. stol., respektive v dílech H. Bleichera, O. Schlütera či F. Ratzela, na která navázal ve 20. století K. Hassert nebo F. Richthofen. V této době byly vydávány první publikace ovlivněné specifickým přístupem jednotlivých škol. Počátky české geografie měst jsou spjaty s pracemi V. Dvorského z počátku 20. století. Pražskou geografickou školu prezentovali J. Pohl-Doberský s J. Moschelesovou, brněnskou geografii rozvíjeli Z. Láznicka, F. Koláček a F. Říkovský.

Geografie města je v současné době určována řadou hlavních směrů výzkumu, které se vytvořily během vědeckého vývoje od 19. století až dodnes. O počtu a specifikaci jednotlivých výzkumných větví existují rozdílné názory. Čtyři výzkumné směry popsal Ježek (2004) – ekologický přístup, neoklasický přístup, behaviorální a strukturalistický přístup. Odlišně k problematice přistoupil Sýkora (1993), jenž stanovil odlišné přístupy k výzkumu – sociálně-ekologický, neoklasický, institucionální a politicko-ekonomický. Níže jsou uvedeny a popsány vybrané základní směry podle Matloviče (1998) a Sýkory (1993). Charakter každého z těchto přístupů je ovlivněn danou situací společnosti v době svého vzniku.

Urbanisticko-fyziografický přístup

Vznikl ve 20. letech 20. století a je spojován s dílem F. M. Fryxella z americké školy. Směr se orientuje na fyziografické podmínky a jejich ovlivňování a formování prostorové struktury města. Využívá studia dílčích odvětví fyzické geografie (hydrologie, geologie), sleduje změny přírodního prostředí, aktivity a vliv člověka a podporuje trvale udržitelný rozvoj měst.

Morfologicko-genetický přístup

Tento přístup ke studiu města vznikl na přelomu 19. a 20. století v Německu a jeho představiteli jsou O. Schlüter, W. Geisler či H. Hassinger. Směr se orientuje na morfologickou strukturu města, která se skládá ze dvou dílčích složek – architektonické (vnější) a urbanistické (vnitřní). Směr má nízkou úroveň komplexnosti, jelikož opomíjí ostatní dílčí složky prostorové struktury města.

Sociálně-ekologický přístup

Směr vznikl na počátku 20. století v prostředí chicagské školy, kterou prezentovali R. Park, R. D. McKenzie a E. W. Burgess. První zmiňovaný pohlíží na společnost jako celek, který je složen z úrovně kulturní a úrovně biotické, které jsou spolu v rovnováze. Přístup dále vychází ze sociálního darwinismu H. Spencera, přičemž je město chápáno jako uzavřený organismus, jehož život a vnitřní pochody podléhají zákonům Darwinovy teorie. Na základě tohoto směru vznikl Burgessův koncentrický model vnitřní prostorové struktury města. Jeho modifikací byl definován Hoytův sektorový model a Harris-Ullmanův polycentrický model.

Neoklasický přístup

Počátky tohoto směru sahají do 60. let 20. století. Je založen na využití půdy ve městech, na ekonomické hodnotě půdy z hlediska jejího rozmístění a principu hospodaření. Směr používá matematického modelování s využitím na trhu s nemovitostmi. Jeho pokračováním je vědní disciplína zvaná nová sídelní ekonomie, která původní model obohacuje o dříve generalizované faktory jako renta či vzdálenost od centra.

Institucionální přístup

Formuje se na konci 60. let 20. století a jeho podstatou je diferenciací společnosti na základě politických a ekonomických faktorů, které tak rozrůžňují sociální prostorovou strukturu. Současně se snaží poukázat na limity obyvatelstva, které jsou dány postavením a mocí ve společnosti. Směr se odráží především ve funkčně-prostorové a sociálně-prostorové struktuře města.

Politicko-ekonomický přístup

Tento přístup se rozvíjel na přelomu 60. a 70 let 20. století. Klade důraz na rovnovážný stav mezi ekonomikou a sociálním postavením obyvatel. Zabývá se sociálními nerovnostmi a spravedlivým rozdělováním zdrojů v prostoru. Rozlišit lze dva základní přístupy k problematice, a to liberální postoj, který od poloviny 70. let postupně směřuje k radikálnímu. Zástupci tohoto směru jsou např. D. M. Smith nebo D. Harvey.

3.3 Hlavní procesy změn prostorové struktury města

Na základě několika rozmanitých socioekonomických faktorů, spolu se změnou politického systému a změnou společenských principů ovlivňujících vývoj měst, dochází po roce 1989 k procesům, jež mnohdy výrazně změnilly vnitřní prostorovou strukturu tehdejších měst (Sýkora, 2001). Tyto procesy působily komplexně na městské prostředí, a přetvářely jej kombinací vzájemně provázaných změn vzhledem k blízké propojenosti fyzické, funkční a sociální složky. V našich podmínkách, stejně jako v jiných postkomunistických zemích, se tak odehrávají procesy změn, z nichž ty hlavní jsou charakterizovány níže podle Šindlera a Bednáře (2007) a Sýkory (2001).

Komeracionalizace

Postihuje městská centra a jejich okolí. Podstatou je rozšíření komerční funkce (kanceláře, obchodní centra, restaurace) v tomto území a následné vytlačování funkce obytné a jiných nekomerčních ploch. Dochází také k asanaci starých nevhodných budov a změně jejich původní funkce na funkci komerční (polyfunkční objekty, nákupní centra)

Gentrifikace

Proces spočívá v nahrazování původního obyvatelstva obyvateli s vyšším sociálním statusem (tzv. Yuppies) a probíhá v městském centru či blízkých atraktivních lokalitách. Gentrifikace je často spojena s komeracionalizací a revitalizací a růstem kvality domovního a bytového fondu. Typické jsou malé domácnosti (často jednočlenné) a luxusní byty.

Ghetoizace

Dochází ke vzniku čtvrtí obyvatel s nízkou sociální úrovní (často přistěhovalci, etnické skupiny). Proces doprovází úpadek bytového fondu i ekonomické a sociální struktury obyvatelstva, a negativně tak působí na prostorovou strukturu města vytvářením sociálně i národnostně odloučených čtvrtí.

Revitalizace, regenerace

Procesy, které vedou ke zlepšení fyzického stavu budov či ulic prostřednictvím nové výstavby nebo rekonstrukce. Často dochází k rozšiřování domovního a bytového fondu, mnohdy spojeno s komercionalizací.

Úpadek, stagnace

Procesy, které naopak od předchozích, směřují ke zhoršování fyzické složky prostorové struktury města. Jsou spojeny se sociálním postavením obyvatelstva, což při větším prohlubování souvisí s ghetoizací či gentrifikací. Procesy postihují jak průmyslové zóny (brownfields), tak i obytné plochy (např. dělnické čtvrti).

Suburbanizace

Při suburbanizaci je transformována zemědělská půda v okolí města v zástavbu s obytnou, komerční či průmyslovou funkcí (greenfields). Jedná se o plochy za nižší ceny, jelikož jsou vzdálené od městského centra, avšak protikladem jsou vyšší nároky na dopravu. Proces souvisí se stěhováním obyvatel do periferních oblastí s nízkou hustotou zalidnění.

4 GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

4.1 Poloha města

Město Uherský Brod se nachází na jihovýchodní Moravě při pomezí česko-slovenské hranice, a jakožto jedno z nejstarších sídel jihovýchodní Moravy je druhým největším městem okresu Uherské Hradiště. Rozprostírá se v jeho východní části, v široké kotlině řeky Olšavy při jejím soutoku s Luhačovickým potokem a Nivničkou. Převážná část města leží na sever od řeky Olšavy, tzn. v jejím údolí a na jižním úbočí Lysé hory, menší část města, především sídliště Olšava, se pak rozkládá na jih od řeky (Město Uherský Brod, 2013a). Právě řeka Olšava a její údolí napojené na řeku Moravu a Dolnomoravský úval z jedné strany a řeku Váh z druhé, dala vzniknout nejstaršímu osídlení této oblasti. Tímto koridorem procházela od dob nejstarších obchodní cesta, která spojovala Moravu se Slovenskem a byla tak důležitým faktorem při osídlování kraje. Z geomorfologického hlediska je město situováno ve Vizovické vrchovině, obklopeno z jihovýchodu Bílými Karpaty a ze západu Dolnomoravským úvalem.

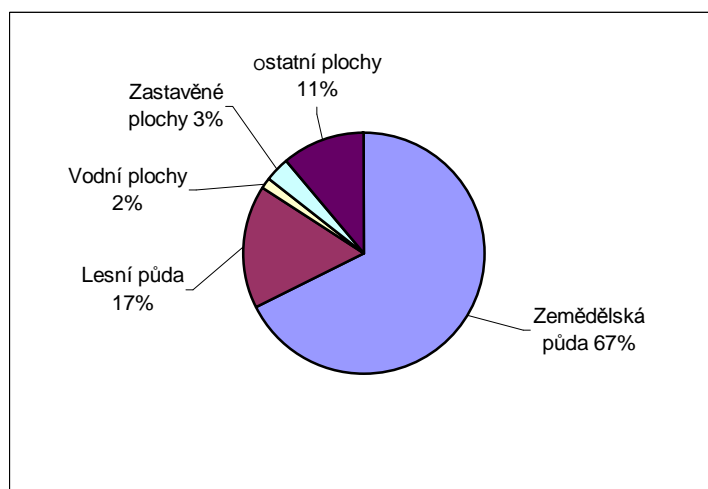
Z historického pohledu určila strategická poloha města na křižovatce obchodních cest a také umístění v blízkosti Uherského státu městu jeho vojensko-obchodní charakter. Město je tak od jeho počátků zemědělským, řemeslným,

dopravním a správním střediskem široké oblasti (Zemek et al., 1971). V současnosti je poloha Uherského Brodu na nadregionální úrovni v rámci Zlínského kraje a zejména v rámci celé ČR v podstatě nevýhodná, jelikož se město po rozpadu Československa dostalo do periferní polohy. Na vnitroregionální úrovni je poloha města mnohem lepší. Uherský Brod je přirozeným centrem, do jehož spádového území náleží celá východní oblast okresu Uherské Hradiště na západ od těchto hraničních sídel (včetně): Pašovice, Prakšice, Hradčovice, Veletiny, Vlčnov, Dolní a Horní Němčí. Pro uvedený rozsah území vytváří Uherský Brod středisko vyšší správy, zaměstnanosti, služeb, školství, kultury a sportu a zároveň má i společné přírodní potenciály.

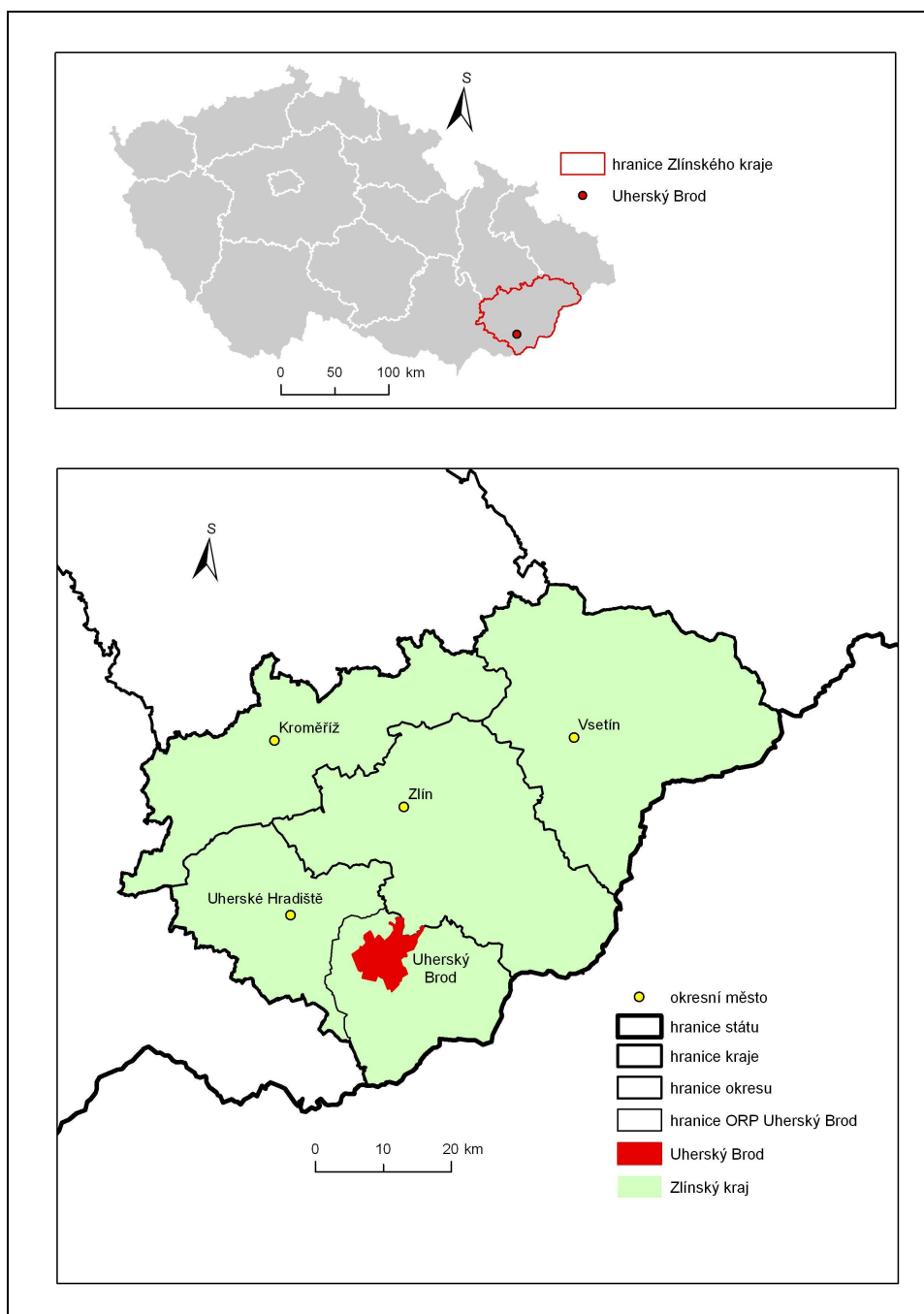
Z dopravního hlediska prochází městem silnice mezinárodního významu E50 vedoucí od hranice s Německem (hraniční přechod Rozvadov) k hranici se Slovenskem (přechod Starý Hrozenkov). Krajské město Zlín je od Uherského Brodu vzdáleno 28 km (silniční vzdáleností), Uherské Hradiště 18 km a hraniční přechod se Slovenskou republikou v obci Starý Hrozenkov pak 21 km. Hlavní město Praha je od Uherského brodu vzdáleno 292 km, což je největší vzdálenost vzhledem k ostatním metropolitním sousedním státům (Bratislava 133 km, Vídeň 158 km a Budapešť 240 km). Město také protíná železniční trať číslo 341 v západovýchodním směru spojující Brno se slovenským městem Trenčianská Teplá.

Celková rozloha města je 5 206 ha, z toho k 31. 12. 2011 tvoří zastavěné a ostatní plochy 749 ha. Nejvíce je zastoupena zemědělská půda (3 508 ha) a lesní půda (871 ha) (ČSÚ, 2013b).

K 1. 1. 2013 mělo město Uherský Brod 16 777 obyvatel (ČSÚ, 2013a), což z něj činí 7. největší město Zlínského kraje. Zastavěné území města se rozkládá v nadmořské výšce od 205 metrů při toku Olšavy do 300 metrů. Masarykovo náměstí jako střed města leží na zeměpisných souřadnicích 49°1' severní šířky a 17°38' východní délky (Město Uherský Brod, 2013b).

Obr. 1 Využití ploch města Uherský Brod (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2013b)

Obr. 2 Pozice zájmové oblasti v rámci administrativního členění (vlastní zpracování, 2013)

4.2 Uherský Brod a správní vývoj po roce 1849

Na základě císařského nařízení z roku 1849 vznikly politické a soudní okresy s platností od roku 1850. Do té doby bylo Uherskobrodské panství v držení rodu Kouniců. Politické okresy, jakožto základní jednotky státní samosprávy, byly sídlem okresního hejtmanství a později, v době první republiky, také sídlem okresního úřadu. Součástí politických okresů byly územně menší jednotky zvané soudní okresy.

Od roku 1849 byl tedy jedním z těchto politických okresů také Politický okres Uherský Brod, který náležel Olomouckému kraji. Samotné město se dělí na tři samosprávné celky: předměstí, židovské město a vlastní město. Jak uvádí Bartoš (1982), bylo okresní hejtmanství v Uherském Brodě tvořeno Soudními okresy Uherský Brod, Valašské Klobouky a Vizovice, a spravovalo ve svém obvodu celkem 127 obcí. Když bylo v roce 1868 okresní hejtmanství ve městě obnoveno, patřilo do jeho obvodu pouze 92 obcí, jelikož obce z Vizovického soudního okresu byly přiděleny k Holešovickému okresnímu hejtmanství. Výrazným zásahem do správní struktury Politického okresu Uherský Brod bylo vytvoření Soudního okresu Bojkovice v roce 1905, jehož obvod čítal 15 obcí původně spadajících do Soudních okresů Uherský Brod a Valašské Klobouky.

I přes časté další změny ve struktuře územně správního členění, kdy se od Politického okresu Uherský Brod odpojovaly další obce (Nedachlebice, Březůvky, Zlámanec) či jiné obce vznikaly desintegrací od jiných obcí (Vyškovec, Vápenice, Žitková) bylo vždy jeho součástí přibližně 92 obcí. Stejně tak tomu bylo i v době před územní reorganizací v roce 1949, kdy do politického okresu náleželo obcí 91 (Uherský Brod 37, Valašské Klobouky 32, Bojkovice 22).

K 1. 1. 1949 vstoupila v platnost správní reforma, která zrušila samosprávné země a vytvořila nové okresy (187) a kraje (13). O měsíc později byla sloučena územní organizace soudů a státní správy a také došlo ke zrušení systému soudních okresů. Po této územní reorganizaci došlo ke zrušení Soudního okresu Bojkovice a Okresní národní výbory Uherský Brod a Valašské Klobouky byly podřízeny pod nově vzniklý Krajský výbor Gottwaldovského (Zlínského) kraje. Nyní spadalo do obvodu Okresního národního výboru Uherský Brod 47 obcí.

Rok 1960 přinesl další reformu veřejné správy, která se nesla v duchu zúžení územně-správního členění státu na 8 krajů a 76 okresů (Lacina, 2005). V důsledku této správní reorganizace byl Okresní národní výbor Uherský Brod zrušen a obce tohoto obvodu přeřazeny do Okresního národního výboru Uherské Hradiště a Gottwaldov. Zrušením uherskobrodského okresu, došlo k omezení dalšího rozvoje, i přestože byl zdůrazňován jeho střediskový charakter. Město Uherský Brod i celý Okresní národní výbor Uherské Hradiště patřil do Jihomoravského kraje. Následující období se neslo ve

znamení integrace menších obcí k větším sídelním celkům a tak i Uherský Brod v roce 1976 rozšířil své administrativní hranice o katastrální území obcí Havříce, Těšov, Újezdec a Maršov.

V roce 1990 byla zahájena první fáze reformy veřejné správy. Ta mimo jiné znamenala zrušení krajských národních výborů, přetransformování okresních národních výborů na okresní úřady a místních (městských) národních výborů na obecní (městské) úřady. Obce jsou považovány za základní územně samosprávné články. V roce 2000 vzniklo 14 vyšších územně samosprávních celků, které zahrnovaly celkem 77 okresů.

Druhá fáze reformy veřejné správy proběhla od 1. 1. 2003, kdy došlo ke zrušení okresních úřadů. Do této doby bylo město Uherský Brod stále součástí okresu Uherské Hradiště. Okresy však i nadále existovaly jako územní jednotky sloužící např. ke statistickým účelům a současně v nich vykonává svou funkci řada úřadů (soudy, státní zastupitelství) a jsou tak správním celkem, nikoliv však samosprávným (Beneda et al., 2007). Jejich kompetence byly tak částečně přesunuty na kraje a na nově vzniklých 205 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně) a 393 správních obvodů s pověřeným obecním úřadem (obce II. stupně) (MMR ČR, 2013).

4.3 Administrativní členění

Z administrativního pohledu je Uherský Brod bývalým okresním městem bývalého politického okresu Uherský Brod, který existoval do roku 1960. Od 1. 1. 2003 zastává město podle zákona č. 314/2002 Sb. funkci pověřeného obecního úřadu a je současně obcí s rozšířenou působností, do jejíž správní oblasti náleží 30 obcí. Z hlediska rozlohy je v rámci Zlínského kraje 4. největším SO ORP², z hlediska počtu obyvatel (1. 1. 2012) pak 5. největším SO ORP (ČSÚ, 2012a). Město patří do okresu Uherské Hradiště (NUTS 4), do Zlínského kraje (NUTS 3) a do regionu soudržnosti Střední Morava (NUTS 2). Město se skládá z 5 místních částí a kromě vlastního města je tvořeno integrovanými obcemi Havříce, Maršov, Těšov a Újezdec. Tyto místní části jsou vesnického charakteru, a byly k Uherskému Brodu připojeny v letech 1976. Základní rysy místních částí, jako první písemná zmínka, rozloha či počet obyvatel zobrazuje Tab. 1.

Zájmové území se dále dělí na jednotky nižšího řádu - základní sídelní jednotky. Tyto jednotky jsou nejnižším stupněm administrativního členění a slouží především k přesnější územní identifikaci a ke statistickým účelům Českého statistického úřadu. Uherský Brod se tedy dělí na 21 ZSJ³, jejichž rozmístění v rámci administrativních hranic města a jednotlivých katastrálních území zobrazuje Obr. 3.

---

² SO ORP – správní obvod obce s rozšířenou působností

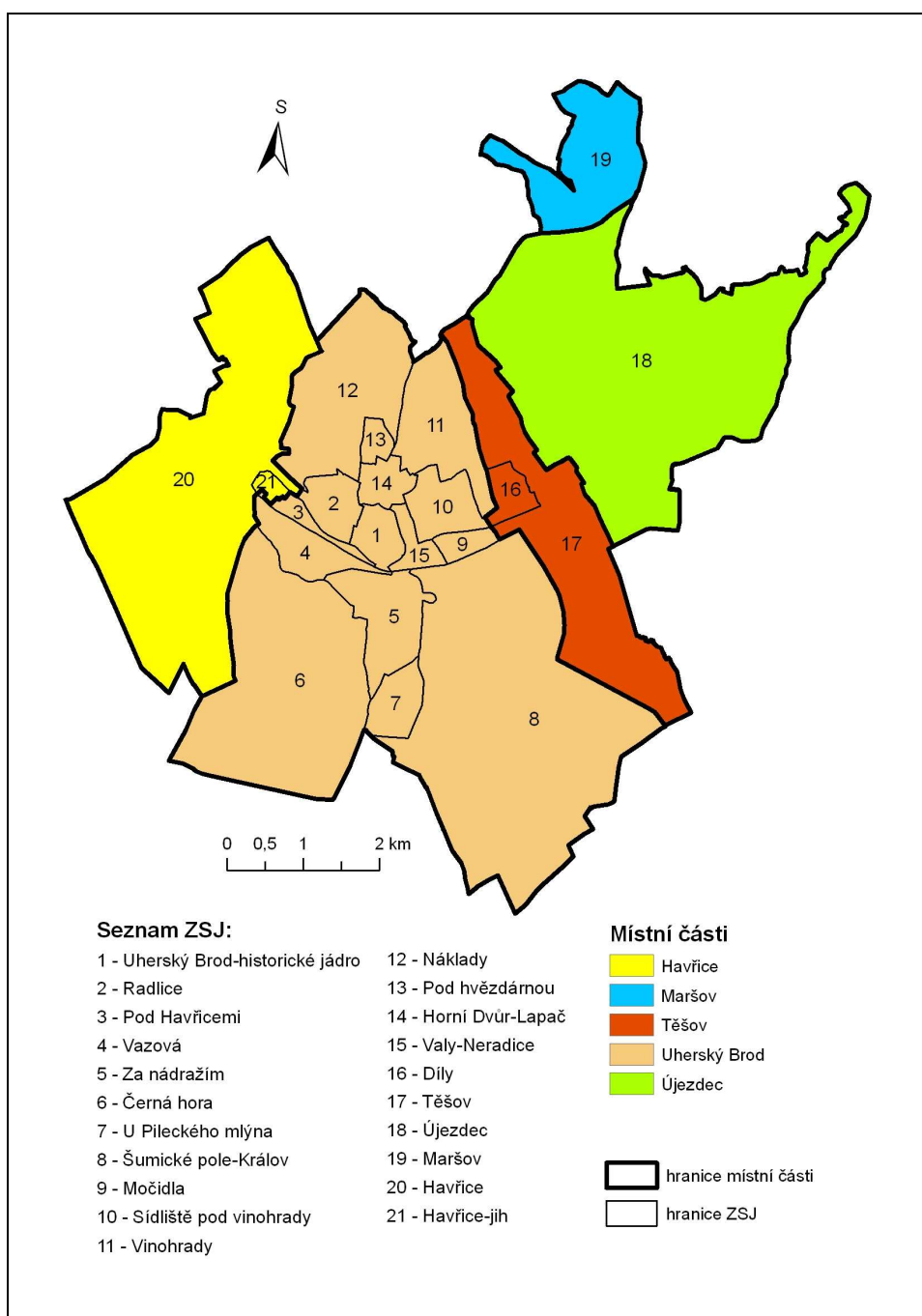
³ ZSJ – základní sídelní jednotka

Tab. 1 Základní charakteristika místních částí

Místní část	První písemná zmínka	Integrace v roce	Rozloha (ha)	Počet obyvatel (2011)
Havříce	1558	1976	900	925
Maršov	1614	1976	223	17
Těšov	1289	1976	463	984
Uherský Brod	1048	-	2 500	13 785
Újezdec	1371	1976	1 122	1 047

(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Růžková et al., 2006; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Obr. 3 Místní části a ZSJ města Uherský Brod (vlastní zpracování, 2013)

4.4 Fyzickogeografické podmínky

Území města Uherský Brod se rozprostírá v členitém reliéfu Hlucké pahorkatiny, jež se vyznačuje plochými a zaoblenými tvary s drobnými kotlinami (Mackovčín, 2002). Svahy charakterizují četné sesuvy, které kupříkladu zničily místní část Maršov a způsobily její téměř úplné vylidnění (viz kapitola 7). Nadmořská výška zájmové oblasti se pohybuje od 202 m n. m. (niva řeky Olšavy) po 389 m n. m. (kóta na rozhraní katastrálních území Újezdce a Maršova). Převážná část města leží na zvlněných jižně exponovaných svazích Lysé hory a v údolí Olšavy. Podél řeky a jejího pravého břehu se západně rozkládá místní část Havřice a východně části Těšov a Újezdec. Pouze severně vzdálený Maršov se vyskytuje v údolí Maršovského potoka pod severozápadním svahem vrchu Barák. Největší část města včetně historického jádra leží v okrsku Uherskobrodská kotlina, na niž ze severu navazuje okrsek Prakšická pahorkatina, ve které leží zmíněná místní část Maršov. Dle Demka (2006), přiléhá z východní strany, v katastru místní části Újezdec, okrsek Nivnická pahorkatina, z jihozápadu okrsek Vlčnovská pahorkatina a ze severozápadu v místní části Havřice okrsek Olšavská niva. Osu celé této oblasti tvoří široké údolí řeky Olšavy. Z pohledu geomorfologické regionalizace náleží zmíněné okrsky do provincie Západní Karpaty, podprovincie Vnější Západní Karpaty, oblasti Moravsko-slovenské Karpaty, celku Vizovická vrchovina a podcelku Hlucká pahorkatina.

Geologické podloží tvoří flyšová souvrství račanské a bělokarpatské jednotky magurského flyšového příkrovu. Převládající souvrství jílu, jílovců, s vložkami pískovců, v kombinaci se sklony reliéfu znamenají ne příliš vhodné podmínky pro zakládání staveb. Na paleogenních horninách spočívá nesouvislý pokryv sedimentů kvartéru. Na okrajích nivy Olšavy a Nivničky se zachovaly zbytky pleistocenních fluválních písčitých štěrků, plošně významné jsou též akumulace pleistocenních spraší. Dna údolí vodních toků vyplňují fluvální písčitohlinité až písčité sedimenty. Od jihovýchodu do území zasahuje strukturně litologicky podmíněná kotlina na soutoku Olšavy a Nivničky. Má velmi ploché dno, které tvoří široké údolní nivy, říční terasy a kryopedimenty (Demek, Novák, 1992).

Podle Taxonomického klasifikačního systému půd je zájmové území tvořeno pestrou mozaikou půdních typů. Největší zastoupení mají hnědozemě modální, kterými je tvořen téměř celý intravilán města, pouze v Újezdci se vyskytují kambické pararendziny. Od ploch tvořených černicí fluvickou a černozemí pelickou na jihu městského území jsou odděleny pásmem fluvizemě modální podél řeky Olšavy. Právě v těchto jižních částech se nachází nejurodnější půdy městského katastru. Severně se vyskytují rozsáhlé plochy vyluhovaných luvických kambizemí, občasně protkané modálními pseudogleji a luvizeměmi či pararendzinou arenickou (Cenia, 2010-2013).

Z klimatického hlediska se podle Quitta (1971) území Uherského Brodu rozkládá v teplé klimatické oblasti (T2), která je charakterizována dlouhým, suchým a teplým létem a obdobím krátké, mírně teplé a suché zimy s velmi krátkým trváním sněhové pokrývky. Průměrná roční teplota je 9°C a průměrný roční úhrn srážek pak 662 mm. Kvalitní půdy a vhodné klimatické podmínky umožňovaly městu již od minulosti vyniknout jako hospodářské a zemědělské centrum.

Celé území města je odvodňováno do střední části toku Olšava, který pramení u obce Pitín ve výšce 585 m n.m. a ústí zleva do Moravy u Kostelan v nadmořské výšce 178 metrů. Plocha povodí je 520 km², délka toku je 46 km, průměrný roční průtok u ústí je 2,50 m³/s a stoletá voda zde dosahuje až 270 m³/s (Kestřánek, 1984). Řeka měla velký význam již ve středověku, kdy ze severu vymezovala Luckou provincii na pomezí Moravy a Uher. S řekou, či spíše s jejím brodem je také spjat vznik a název města. Největšími přítoky jsou levostranný potok Nivnička a pravostranný Luhačovický potok. V minulosti byla Nivnička důležitým tokem, jelikož patřila do soustavy čtyř mlýnů a jejich náhonů a jezů. Po zrušení provozu mlýnů v 60. letech minulého století a likvidaci některých náhonů došlo v roce 2011 k celkové revitalizaci údolní nivy Nivničky. Dnes je tak jižní část města obohacena o systém mokřadů a obnovených náhonů, které pomohou zvýšit retenční schopnost krajiny a rozvinout biodiverzitu (Město Uherský Brod, 2013c).

Určitou bariérou rozvoje města jsou právě fyzickogeografické podmínky. Výskyt aktivní záplavové zóny zabraňuje rozšíření průmyslové zóny Vazová směrem na západ podél toku řeky. Také soustava chráněných území Natura 2000, jež se nachází v ZSJ Těšov, Maršov a Újezdec, zabraňuje dalšímu rozvoji bydlení především v případě Újezdce, kde již nyní toto vytyčené chráněné území zasahuje do obytných ploch (Město Uherský Brod, 2013f). V jihovýchodní části města (ZSJ Černá hora) se vyskytují bonitně nejcennější půdy (I. a II. třída), které lze odejmout ze zemědělského půdního fondu pouze výjimečně a jsou vysoce chráněné. Tato skutečnost rovněž tvoří omezující prvek v rozvoji průmyslových ploch či rozšiřování sídliště Olšava západním směrem.

5 HISTORIE A URBANISTICKÝ VÝVOJ MĚSTA

Následující kapitola se snaží nastínit a vystihnout prostorový a urbanistický vývoj města napříč jeho historií od samotného počátku osídlení oblasti až po současné dny. Pro snazší a ucelenější přehled je rozdělena do několika částí, které popisují jednotlivé etapy a jejich nejdůležitější geografické či historické činitele utvářející podobu města.

5.1 Vznik města

Jak zmiňuje Tomeček (2002), povodí Olšavy a oblast dnešního Uherského Brodu, bylo osídlené už odnepaměti, což prokazuje množství archeologických nálezů. Z období nazývané mladší paleolit, jež odpovídá časové periodě 40 000 – 10 000 let př. n. l., dokládají existenci lidského rodu *Homo sapiens sapiens* v této lokalitě jen náhodné nálezy a objevy. Kromě kostěných nástrojů či zbraní, je největším důkazem o výskytu pravěkého člověka v povodí Olšavy nález kosterních ostatků mamuta a lidské lebky z roku 1872. S ústupem posledního ledovce v době 10 000 let př. n. l. ubývá i stop po pobytu prvobytných lovců v Poolšaví. A tak vzhledem k těmto náhodným nálezům nelze s jistotou tvrdit a prokázat, zda bylo okolí Uherského Brodu trvale osídlené už v době mezolitu. Avšak od období neolitu (6 000 – 4 000 let př. n. l.) je možné sledovat již kontinuální osídlení této oblasti až do dnešní doby. Podle výsledků bádání o nejstarších kulturách na Uherskobrodsku je zřejmé, že zdejší lid patřil k tzv. okruhu podunajského lidu s volutovou neboli lineární keramikou. S postupem věků rozličné kmeny přicházely a odcházely a vystřídalo se zde mnoho kultur. Příchod Keltů přibližně 300 let př. n. l. přináší kvalitnější způsob života spojený s produktivním způsobem řemeslné výroby a vyspělejším zemědělstvím. Odhaduje se, že v průběhu 5. – 6. století přicházejí během stěhování národů do Poolšaví Slované. Jejich přítomnost na tomto území nelze vyloučit, o jejich životě však bohužel schází více informací.

Výrazným faktorem pro vznik osídlení byla vhodná zeměpisná poloha na mírném svahu Lysé hory a dopravní možnosti na řece Olšavě. Právě s brodem přes řeku Olšavu je spjato současné jméno města. Z hlediska dalšího rozvoje osídlení sehrála významnou úlohu především blízká obchodní cesta ze severu Evropy, využívaná Římany k přepravě jantaru. Tu protínala k ní přidružená, o něco později doložená cesta, ve směru západ - východ, která spojovala tehdejší Moravu se sousedními Uhrami, tzv. „uherská cesta“ či „via explorátorům“ (Zemek et al., 1971). Obě cesty tak tvořily v Dolním Poolšaví důležitou obchodní křižovatku. Současně bylo nemyslitelné, aby tento obchodní uzel zůstal bez veškeré ochrany byť jen proto, že nepřátelským průnikům se od jihovýchodu otevíraly volné průsmyky přes jinak nepropustné hřebeny Bílých Karpat.

Tyto vojensko-politické a obchodní důvody vedly v první polovině 11. století k založení celní stanice při osadě Na Brodě, která je dnes, jako původní slovanské hradisko, plnoprávně považována za předchůdce pozdějšího města. První zmínka o vybírání cla se vztahuje k roku 1048. Původní osada pravděpodobně ležela v jižní části nynějšího vnitřního města, v okolí tzv. dolního kostela sv. Jana Křtitele a plnila úlohu příhraničního opěrného bodu. V důsledku rozvíjejícího se obchodu a řemesel se začala rozšiřovat zástavba severně od původní osady, která nabývala stále více charakter městského sídla. V této době je každé větší středisko včetně hradiska Na Brodě, obklopeno řadou zemědělských osad. Jedna z nich se nachází jižně od města, kde se kromě polozemnic podařilo objevit i pohřebiště. Další osada s názvem Uněradice se vyskytuje těsně ve východním sousedství pozdějšího města v dnešních ZSJ Valy-Neradice a Močidla. Dle nálezů můžeme její počátky datovat již od 9. století, první písemná zmínka však pochází až z roku 1131 z listiny olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka. Od doby Velké Moravy tak ves vykazuje kontinuální osídlení, později se stává městským předměstím a po zbourání hradeb je součástí města, v němž tradici této osady uchovává ulice i sídliště s názvem Neradice. Nelze vyloučit, že součástí předlokačního osídlení byla i židovská osada. Podle dochovaných záznamů bylo židovské osídlení až do konce 17. století situováno mimo hradby, v předpolí východně od Nivnické (jižní) brány, a je tedy nepravděpodobné, že by se zde židé usídlovali až po založení města, v němž bylo k dispozici mnoho volných ploch (Kuča, 2008).

Právě v období kolem tohoto letopočtu věnoval kníže Soběslav I. část mýta Na Brodě biskupskému kostelu u Sv. Václava v Olomouci, což později potvrdil i jeho syn Soběslav II. a kníže Bedřich (léta 1131 – 1181). Dále falzum z 12. století vypráví o tom, že již roku 1073 bylo uděleno mýto Na Brodě benediktinskému klášteru v Opatovicích. Z těchto listin tedy vyplývá, že přes řeku Olšavu a přes brod na této řece procházela hlavní obchodní tepna z Moravy do Uher, a že právě v místech osady Na Brodě existovaly na obranu této tepny nejen celní stráž, ale i obranný systém valů, který částečně mohl existovat již v době před první polovinou 11. století.

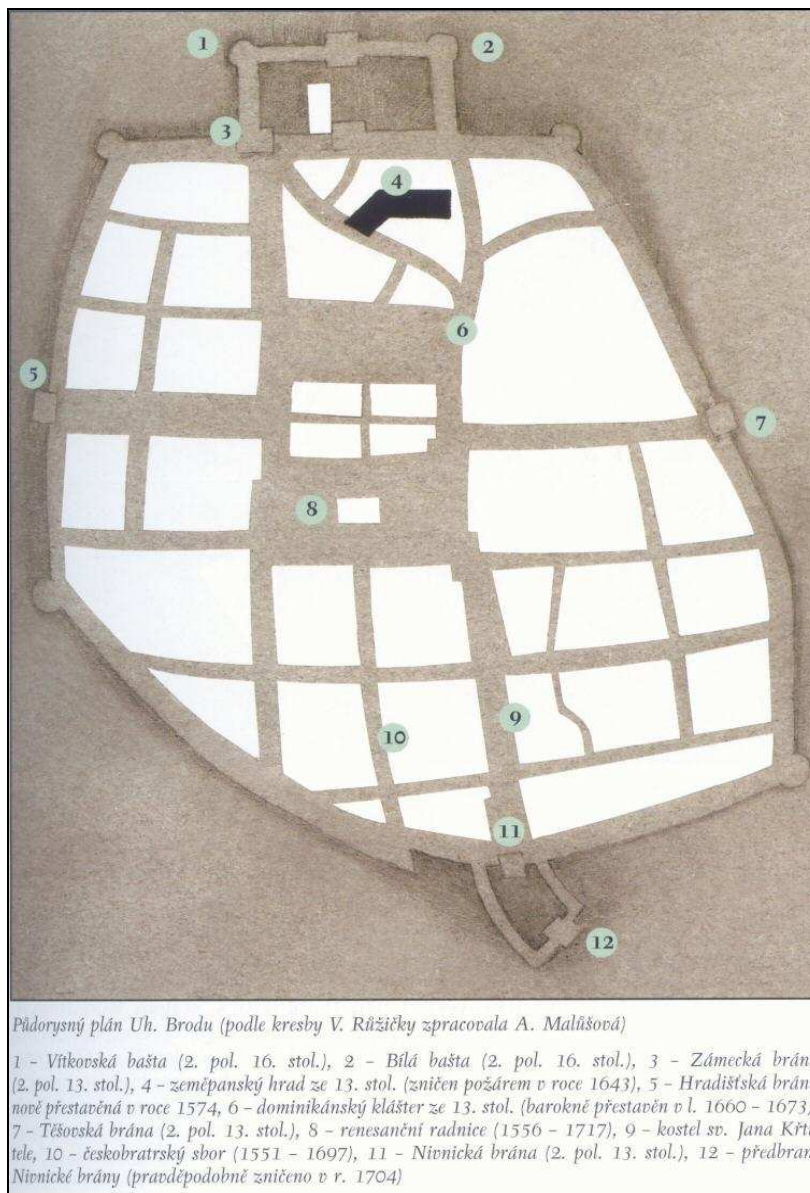
Podle dochovaných písemností převažovalo ve městě především české obyvatelstvo. Prvnímu většímu zásahu do změny složení obyvatelstva předcházela uhersko-kumánský vpád v roce 1253, jimž utrpěla škody celá jihovýchodní Morava. To byl impuls pro Přemysla Otakara II. ke snaze strategicky zajistit východní hranice pro případ opakování se podobných útoků v budoucnosti. Proto, kolem 2. poloviny 50. let 13. století, zakládá postupně v celé této oblasti podél východní hranice královská města. A tak není náhodou, že právě do této doby spadá i vznik Uherského Brodu jako královského města. Ve snaze osadit území postižené nepřátelským vpádem a oživit obchod i obranu v Poolšaví, vydává panovník příkaz ke kolonizaci osadníky z německých zemí. Dne 29. října 1272 král Přemysl II. Otakar uděluje této osadě právo

nuceného skladu a hlubčické právo, čímž je ukončen přerod dosavadní osady v plnoprávné královské město. Podle písemných zpráv lze vycházet z předpokladu, že Na Brodě již před rokem 1250 existoval trh a vyskytovala se zde řemeslná výroba, avšak nemůžeme až do zmíněných 70. let 13. století považovat Brod za město, neboť mu chyběly charakteristické vlastnosti tehdejšího středověkého města. Vybudování města tak koresponduje s Přemyslovým plánem, jehož cílem bylo zakládání nových a opevňování starších měst a hradů podél východní hranice území. Tímto povýšením a také pozdější podporou města v průběhu 13. a 14. století českými panovníky i moravskými markrabaty, získal Uherský Brod celou řadu privilegií zaručujících rozvoj obchodu a řemesel, což mělo významný vliv na přísun obyvatel (Tomeček, 2002). Od roku 1272 se tak město stává součástí soustavy pohraničních měst, mezi ně patřilo nedaleké Uherské Hradiště či zeměpanské hrady Buchlov a Brumov.

Jak popisuje Horynová (1973), dobový plán výstavby města byl skutečně velkorysý. Rozvržení půdorysného městského katastru prozrazuje, že Uherský Brod tvořil jednu z vrcholných urbanistických forem přemyslovské architektury. Místo pro vznik města bylo zvoleno v exponované strategické poloze na svahu zdvíhajícím se severně nad tokem řeky Olšavy. Obvod městských hradeb měl tvar nepravidelného pětiúhelníku se zaobleným jižním nárožím. Svými rozměry patřilo město k největším, jež byla založena za vlády Přemysla Otakara II., a rozloha 54 ha byla porovnatelná s tehdejšími největšími městy českého státu. Půdorysné rozvržení uliční sítě bylo pravidelného ortogonálního charakteru, jehož základem bylo rozsáhlé čtvercovité náměstí. To tvořilo centrum města, do jehož středu byla v pozdějších letech navržena zástavba jednotlivých bloků domů a náměstí tak bylo rozděleno na dvě náměstí menší. Uliční síť byla tvořena jednak širokými koutovými ulicemi vycházejícími ze všech rohů náměstí, a jednak širokými přímými ulicemi vedoucími ze středů stran náměstí k jedné ze čtyř městských bran, které byly součástí městského opevnění (Obr. 4). Západovýchodní osa (ulice Moravská a Hradištská) měla tranzitní funkci a totéž platí o mírně zakřivené ulici směřující k severu (ulice Přemysla Otakara II.). Pouze středová ulice vedoucí na jih (ulice Široká) neměla tranzitní funkci, která připadla východnější (koutové) ulici Bří Lužů. To bylo dáno asymetrickým obvodem města a hlavně také přímou návazností této ulice na přechod řeky, jež se vinula u jižní strany opevnění.

Právě vybudování opevnění a fortifikačního systému bylo jistě prvořadým úkolem při zrodu města. Úloha Uherského Brodu jako hraničního města s možností permanentního ohrožení vybízí vyslovit názor, že pokud mělo město fungovat jako životaschopný celek, muselo mít soustavu hradeb a valů dokončenou již na sklonku 13. století. Otázkou, na niž dodnes neexistuje relevantní odpověď, však zůstává, v jakém časovém úseku a za jakých okolností byl fortifikační systém města vybudován. Je však pravděpodobné, že ještě na konci 13. století nemělo opevnění zbudované bašty.

Městské opevnění tvořila jednoduchá, ale silná hradební zeď vysoká 10 m, široká 1,7 m a její celková délka činila 2 109 m (Město Uherský Brod, 2013d). Vstup do města zajišťovaly zmiňované čtyři hranolové brány, jež byly postaveny ve směru světových stran.

Obr. 4 Půdorysný plán Uherského Brodu (přelom 13. – 14. století)
(zdroj: Tomeček, 2002)

Důležitou součástí městských hradeb byl zeměpanský hrad, situován na nejvýše položeném místě městského katastru při severní hradební zdi. Lze se domnívat, že hrad svým architektonickým pojetím odpovídal, tak jako i jiné hrady zbudované Přemyslem Otakarem II., stavbě pravidelného kastelu a byl pravděpodobně budován paralelně s opevněním. Jeho existenci však dokazuje první písemná zmínka až z roku 1338. Vzhledem obrovské ploše města probíhalo její zastavování postupně, a kromě náměstí, byly zastavěny plochy zejména podél hlavních tranzitních ulic. Prvotní

zástavbu představovaly rozměrné polozemnice s kůlovou konstrukcí, doprovázené studnami a jímkami. Občasný výskyt hnojště v zadních částech některých parcel svědčí o poloagrárním charakteru osídlení. Přestože jsou informace o Uherském Brodu z konce 13. století kusé, naznačují, že město si i nadále udržovalo svůj význam a postavení v regionu. Bylo jedním z nejdůležitějších opěrných pilířů panovnickovy moci v kraji a do určité míry plnilo funkci záchytného bodu proti případnému vpádu agresora na území Moravy. Současně, jako majetek krále, bylo jakousi protiváhou sílícího vlivu české a moravské šlechty v oblasti jihovýchodní Moravy (Tomeček, 2002).

5.2 Období středověku

Počátek 14. století přináší městu hlavně válečné útrapy. K nejničivějším patří vpád Kumánů v roce 1304 a tažení Moravou uherského magnáta Matúša Čáka v období kolem roku 1315, během něhož se projevila vojenská důležitost Uherského Brodu. Během století dochází k postupnému poklesu významu města, a je patrné, že Přemyslův plán Uherského Brodu jako významného centra jihovýchodní Moravy a opěrného bodu moci se uskutečnil v daleko menším rozsahu, než zakladatel města předpokládal. Výrazným zlomem v dějinách města a zároveň prohloubením období úpadku je dobytí města husitskými vojsky v roce 1424. To v následujících letech sloužilo jako opěrný bod pro husitská vojska a také jako základna pro výpady do sousedního Pováží. Přestože během století 14. patřilo město svou rozlohou k největším městům Moravy (druhé největší po Olomouci), mělo poměrně málo kostelních staveb. Nejstarších sakrální památkou je nynější chrám Mistra Jana Husa (do roku 1784 farní chrám sv. Jana Křtitele). Chrám vznikl v místech původní osady a první zmínky o tomto původně románském kostelu pocházejí již ze 13. století. V roce 1667 podstoupil barokní přestavbu a roku 1920 přešel kostel do užívání československé církve husitské, která jej spravuje dodnes. Druhý chrám ve městě, jehož založení má úzkou souvislost se vznikem města, je klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie (Obr. příl. 32). Zpočátku gotický klášter, který založili bratři řádu sv. Dominika, byl v období husitských válek zcela zničen. Po roce 1435 řád opět založil menší kostel a nynější barokní podoba kostelu vznikla přestavbou v letech 1660 – 1675.

Náměstí uprostřed hrazeného města se ukázalo jako zbytečně rozlehlé, a tak bylo rozděleno skupinou domů na dvě menší náměstí zvané Horní rynek a Dolní rynek (dnes Mariánské a Masarykovo náměstí). Jednalo se o klasický urbanistický motiv pozdní gotiky, který byl v Uherském Brodě proveden na sklonku 15. století. Kolem obou náměstí byly koncentrovány nejhonosnější měšťanské domy. Právě do středu Dolního rynku byla umístěna městská radnice, která byla postavena roku 1461. Tehdejší zástavbu tvořily kamenné domy, které byly převážně pouze přízemního rázu. Stavební

činnost se v tehdejší době nerozvinula v plném měřítku a intenzitě, aby zcela zaplnila rozlohu vymezenou hradbami. Toto období lze považovat za relativně prosperující, avšak ani nyní město nedosahovalo svého prvotního významu. Uklidnění, které nastalo po husitských válkách však nemělo dlouhého trvání. Krátké období klidu narušila válka Jiřího s Poděbrad s Matyášem Korvínem. Roku 1468 bylo město obsazeno, a zůstalo v rukou krále Matyáše až do roku 1470.

Počátek 16. století však přináší významný obrat v osudech občanů i samotného města. Klesající význam Uherského Brodu se projevuje i na jeho postavení a tak v roce 1506 dochází ke změně statutu na město poddanské. Prvními držiteli byli až do roku 1611 pánové z Kunovic. Během jejich vlády vznikají ve městě první šlechtické stavby a celkově město zaznamenává kulturní a hospodářský rozkvět. Od konce 15. století nabývají na významu řemesla, což s sebou přináší nutnost jejich organizace do cechů. Jejich množství a rozmanitost profesního zaměření naznačuje velmi širokou základnu řemeslných výrobců. Obchod byl v tomto období rovněž na vysoké úrovni i díky stále ve větší míře přicházejícím kupcům ze zahraničí. Bohatí řemeslníci a kupci byli tedy hybnou silou prosperity města. Ti navíc dávali na obdiv svou zámožnost a příliv financí ve svých výstavných domech. Vedle těchto staveb získávalo město novou tvář i díky obecním a církevním stavbám.

K prvním významným architektonickým počínům patří dům písaře Makovce, jež se skládá z dochovaných pozdně gotických sklepů a renesančního přízemí, v němž se nachází vstupní místnost se zachovalou klenbou. Později, v roce 1703, se tento dům stal po barokní úpravě radnicí a novým sídlem městské rady. Další důležitou stavbou je rozsáhlá goticko-renesanční budova Panského domu vedle nynější radnice v Moravské ulici. Vznikla v letech 1512 – 1520 jako nové reprezentativní sídlo Jana z Kunovic. V současnosti je budova známá jako Panský dům a obě křídla budovy využívá místní galerie, městská knihovna a Základní umělecká škola (Obr. příl. 23). Ke zbourání staré radnice a následnému vystavění nové budovy v renesančním stylu došlo v roce 1556. Na počátku 18. století se městská rada přesunula do výše zmíněného šlechtického domu v rohu náměstí. Určitým předělem ve stavebním rozvoji města byl velký požár v roce 1513. Po něm se ve stavební činnosti města stále silněji prosazoval nový renesanční slohový názor.

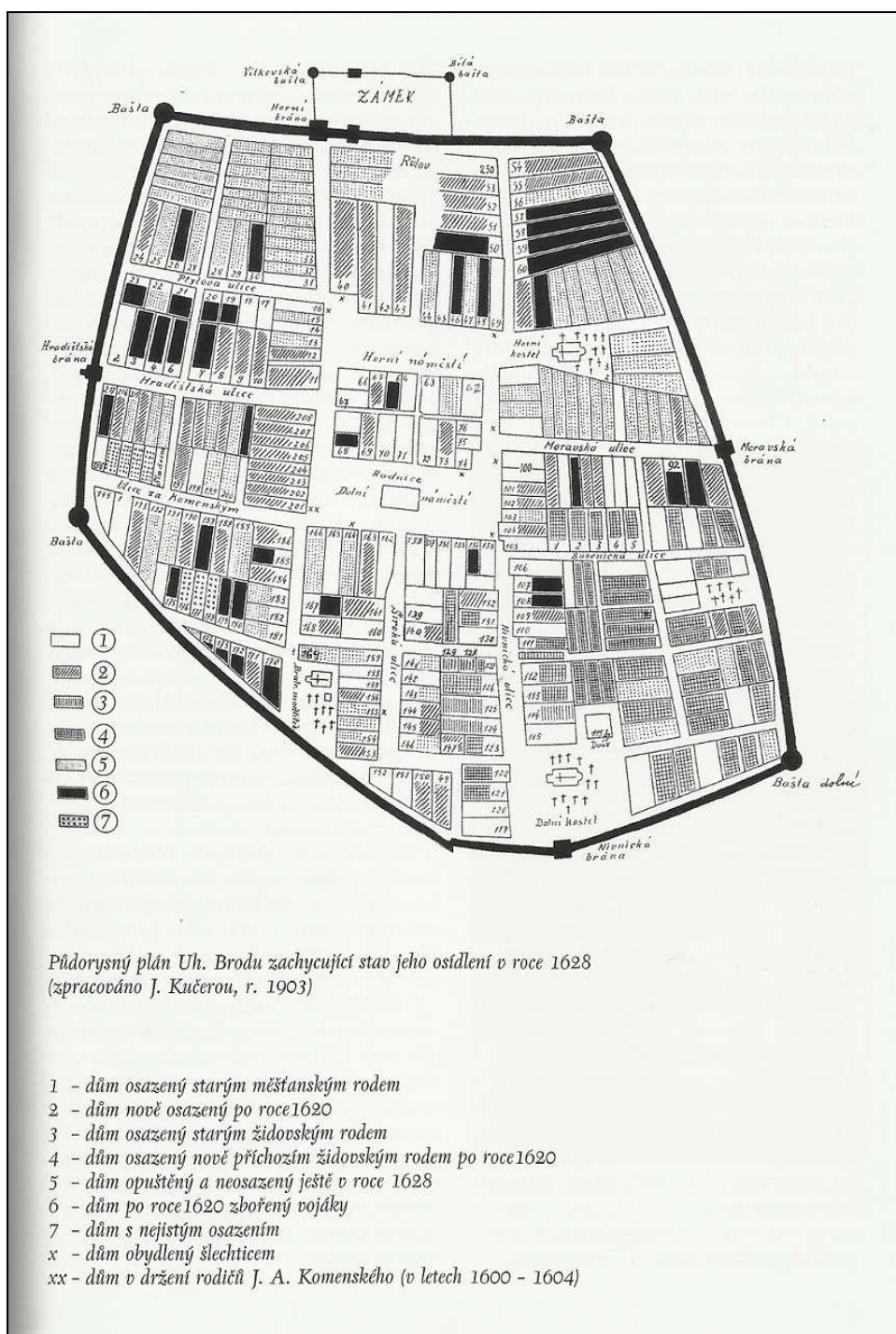
Důležitým mezníkem je letopočet 1592, jež datuje narození Jana Ámose Komenského, jakožto nejvýznamnější osobnosti v dějinách města. Tento vynikající pedagog, učitel národů a jeden z největších myslitelů českých dějin prožíval své dětství právě v Uherském Brodě. Jeho rodný dům byl na konci 19. století kompletně přestavěn a z původní zástavby se dochovaly pouze sklepy.

Během I. poloviny 16. století proběhla úprava fortifikačního systému. Na severní straně města došlo k vybudování předsunutého opevnění, které převzalo funkci

zaniklého Královského hradu, který byl pobořen v době husitských válek. Současně bylo opevnění doplněno baštami, z nichž se dodnes zachovaly pouze Bílá a Vítkovská (Obr. 4). Kolem roku 1571 bylo opevnění města ještě více zesilováno. Nejmohutnější bylo opevnění u jižní Nivnické brány, která byla chráněna velkým barbakánem, jelikož z hlediska dobytí města byla pro nepřitele nejdostupnější. Během tohoto století se zástavba vnitřní části města značně zahustila a stálo zde nejméně 300 domů. Rozsáhlá byla i předměstí, kde stálo na 90 usedlostí a domů, a stejný počet vykazovala i předměstská židovská čtvrť. Zástavba na předměstí tvořila poloprstenec podél jižní a východní strany města. Východní předměstí navazovalo na předlokační ves Neradice. Na jihovýchodě, po obou stranách strouhy z řeky Olšavy, vyrostla předměstská ulice Rybářská.

Po celé 16. století byl Uherský Brod považován za prosperující vrchnostenské město, avšak situace se s počátkem nadcházejícího století začíná obracet a osud připravuje pro město snad nejtěžší období v jeho dějinách. Opakované vpády povstalců pod vedením sedmihradského šlechtice Štěpána Bočkaje roku 1605 přímo ohrožovaly město, nejvíce jimi však utrpěla předměstí, která byla několikrát vypálena. Panství Kunoviců včetně města se postupně zotavovalo z těchto výpadů, avšak nikdy se už nedostalo ze své vysoké zadluženosti. Proto roku 1611 Jetřich z Kunovic prodává uherskobrodské panství Oldřichu z Kounic, jehož rod bude panství držet ve svém vlastnictví až do roku 1848. Další významný zlom nastal pro město po roce 1620. Kvůli císařským mandátům bylo zakazováno vyznávat jinou víru než katolickou, z města emigrovalo mnoho nekatolických rodin a jednotlivců. Ve svém důsledku to znamenalo pro Uherský Brod trvalý úpadek města, neboť velká část jeho obyvatel hlásila svou víru k reformačním církvím. Kdo neodešel dobrovolně, byl jeho dům zničen a za doprovodu vojenských sil musel opustit město. Další tragické události následují v roce 1623, kdy se městem šíří morová epidemie a o dvě léta později, kdy rozsáhlý požár zničí na 54 domů. Škody po těchto katastrofách ještě ani nebyly napraveny a město dostalo další ránu. Roku 1643 bylo dobyto švédskými vojsky, která si z města odvezla na 30 vozů naplněných kořistí. I přes složení vysokého výpalného Švédi město při svém odchodu zapálili. Rozsáhlému požáru padlo za oběť mnoho budov (radnice, dominikánský klášter či zeměpanský hrad) a město tak stále upadalo do větších dluhů. Po tomto období zakončeném třicetiletou válkou bylo město téměř vylidněno, o čemž svědčí skutečnost, že v roce 1656 bylo z celkového počtu 333 městských domů obsazeno pouhých 135. Úbytek obyvatelstva byl vyrovnáván pozvolným usazováním židovských rodin ve vnitřním městě, především v jeho jihovýchodní části (Obr. 5). V 60. – 80. letech zasáhla město další série pohrom. Vpád turecko-tatarských nájezdníků (1663), požáry (1667 a 1669), povodeň (1672) a morová epidemie (1680) si vyžádaly další stovky obětí na životech obyvatel města i předměstí. Nejhorší ránou byl však vpád uherských vojsk pod

vedením Imricha Tököly, který podnikal ničující výpady na území Moravy během roku 1683. V té době Uherský Brod bez vojenské ochrany, nedostatečně vyzbrojen a se značně poškozeným opevněním neměl šanci náporu nepřátel odolat. Devastujícím útokem nejdříve podlehla široká předměstí a po prolomení hradeb bylo město vyloupeno a vypáleno. Zpustošena a ohněm postížena byla převážná část města, včetně obou kostelů, radnice a již opuštěného zeměpanského hradu, který musel být v důsledku požáru srovnán se zemí.

Obr. 5 Půdorysný plán města Uherský Brod, zachycující osídlení v roce 1628
(zdroj: Tomeček, 2002)

Navzdory nepřízní osudu vzniká během těchto let nová stavební a umělecká aktivita v intencích baroka. Do časového období na sklonku 17. století spadá již zmíněná stavební úprava a rozšíření farního kostela sv. Jana Křtitele (1666 – 1667), obnovení a rozsáhlá přestavba dominikánského kláštera a kostela Nanebevzatí Panny Marie (1660 – 1673) či barokní úprava Panského domu (1691 – 1693). Nejvýznamnějším podnikem tehdejší doby měl být zámek, který začal být realizován v roce 1690, avšak do roku 1705 vznikla pouze budova reprezentačních panských koníren, pro niž se dodnes zaužíval název Baraník. Po smrti Dominika Ondřeje z Kounic bylo bohužel od další stavby opuštěno, avšak podle proporcí a umělecké úrovně jediné zachované části plánovaného komplexu lze soudit, že zámek měl být koncepčně velkoryse pojatým, výtvarně mimořádným celkem.

Po těchto velmi krutých obdobích, kdy bylo různými činiteli opakovaně ničeno město a decimováno obyvatelstvo jeho i širokého okolí, je příchod 18. století ve znamení vzestupu hospodářství i kultury. Nadměrná úroda a zemědělské přebytky napomáhají obchodu, znovuzrození řemesel je příčinou pro obnovu cechů, a tak finanční rozpočet obecní pokladny má po několika desetiletích opět aktivní bilanci. Mohou tak pokračovat obecní investice a stavební rozmach započatý koncem minulého století. Nedávné propuštění měšťanů z člověčenství přináší městu první užitek v podobě stále se zvyšujícího počtu přistěhovalců, kteří se usazují v domech již několik desítek let opuštěných. Počet osazených domů postupně narůstá a město i vrchnost plánuje nové stavby, které změni tvář Uherského Brodu. Již zmiňovaný šlechtický dům písaře Mackovce, zbudovaný na počátku 16. století, byl prodán městu a v letech 1703 – 1715 přestavěn na radnici. Na dnešním Masarykově náměstí vznikl v letech 1717 – 1733 nový farní kostel zasvěcený Neposkvrněnému početí Panny Marie, a současně tak byla v tomto místě stržena budova bývalé radnice. Město dále opravuje mlýny Na pile a Škrlovský, zřizuje obecní hostinec (1723), buduje nový špitál (1710 – 1713), faru (1735 – 1737) a menší sakrální stavby uvnitř i vně města.

Smrt městského primátora Pavla Hájka († 1737), jež měl významný vliv u vrchnostenského dvora a který se především postaral o rozkvět města v uplynulých čtyřech desítkách let, předznamenala další osudy Uherského Brodu, který je hlavně ve II. polovině 18. století poznamenán dobou hospodářské stagnace. V průběhu let 1742 – 1744 se město stává terčem útoků pruských vojsk, jehož důsledkem je dlouhodobé zhoršení hospodářské situace. Od roku 1750 zasedá v městské radě německá většina a obecní majetek, který byl v první polovině 18. století těžce získáván, se nachází v úpadku. Městská rada pronajímá městský špitál, obecní louky i ostatní městské pozemky. Dvory s hospodářskými zvířaty jsou vesměs pronajímány přistěhovalcům z Hannovera. Řada nemovitostí je rozprodána, jako např. mlýny Škrlovec, Trávnícký mlýn či Bajovec. Roku 1756 dostává Dolní rynek novou podobu díky nově zbudované

kašně, která stojí na místě zbourané bývalé radnice. Kvůli josefovským nařízením o hřbitovech vně zástavby je v roce 1785 založen nový hřbitov nedaleko Hradištské brány při západní straně opevnění, jež slouží svým účelům až dodnes. Do té doby sloužil občanům města hřbitov při dominikánském klášteře a hřbitov mezi ulicemi Nerudova a Hodinářská, jehož plocha je v současnosti zastavěna rodinnými domy. Ke světlým okamžikům patří v závěru století vybudování nové silnice roku 1783 do Bojkovic, jež měla přispět k rozvoji města.

5.3 Období industriální

Od konce 17. století si barokní město zachovávalo uvnitř souvislé hradební linie středověkou urbanistickou strukturu. Impulsem ke klasicistním změnám uvnitř historického jádra byl poslední velký požár města v roce 1803. Zástavba na předměstí byla takřka ryze zemědělská.

Značné finanční zatížení městu přinesla léta 1805 – 1809, kdy krajem několikrát táhla Napoleonova francouzská vojska a také zavlečená tyfová nákaza. Během následujících let byla kvůli prohlubujícímu se špatnému hospodaření uvalena nucená správa na všechnen majetek Aloise Václava knížete z Kounic-Rietbergu, již byl posledním feudálním držitelem Uherského Brodu. Tyto útrapy ponořují město ještě do hlubší ekonomické stagnace, trvající již od druhé poloviny minulého století. Situaci ještě zhoršovala katastrofální neúroda z dvacátých let a rozsáhlá epidemie cholery na počátku třicátých let. Jestliže v roce 1768 mělo město 262 domů a 1 602 obyvatel, roku 1834 to již bylo 520 domů a 3 369 obyvatel. Jak ukazuje mapa stabilního katastru roku 1827 (Obr. 6), příčinou tohoto navýšení počtu obyvatel i domů bylo intenzivní zastavění všech bloků vnitřního města. Bez zástavby zůstal pouze nedávno opuštěný hřbitov. Z mapy stabilního katastru známe také strukturu předměstí. K východní straně hradební zdi přiléhaly mladší domky Horních a Dolních valů s minimálními pozemky a v jejich těsném východním sousedství stály starší domy s většími zahradami (dnešní ulice Pořadí). Podél cesty k Těšovu nadále existovaly Neradice a jižně od nich Rybářská ulice. Jihovýchodně od města byly při vodních tocích situovány pouze hospodářské budovy a výrobní objekty. Jižně od města, v meandru Olšavy, se rozkládalo velké, pravidelně řešené předměstí, jehož osu tvořila široká ulice U Bajovce (dnes Kučerovo náměstí). V jejím nejižnějším bodě se s ní střetávala ulice Provazní, která vedla při toku Olšavy, a byla přibližně stejného stáří. Celé toto předměstí vzniklo pravděpodobně v 1. polovině 18. století, západní blok budov mezi Stolařskou a Novou ulicí jsou evidentně mladší. Severně od města se s ohledem na existenci zesíleného opevnění žádná zástavba nerozvíjela, pouze dále za městem stál velký statek Horní dvůr.

Obr. 6 Uherický Brod, mapa stabilního katastru z roku 1827
(zdroj: Kuča, 2008)

Od druhé poloviny 18. století se město dělí na tři samosprávné celky - předměstí, židovskou obec a vlastní město, avšak roku 1850 dochází ke spojení předměstí a vlastního města. V této době má celé město přibližně 550 domů (z toho židovská obec 107 domů), 902 bytů (z toho židovská obec 162 bytů) a židovská obec uvnitř historického města zaujímá asi desetinu jeho plochy (Kuča, 2008). Od tohoto roku ve městě také sídlí kromě okresního hejmanství také okresní soud a berní úřad. Postupně se mění vnitřní vzhled města a jeho centrum je pozměňováno intenzivní přestavbou. K původním 37 patrovým domů přibývá mnoho dalších - měšťanské domy

jsou přestavovány a zvyšovány o poschodí, na místo chátrajících domů jsou budovány nové, výstavnější, většinou o patro vyšší. I nadále však Uherský Brod zůstává centrem řemeslnicko-obchodnické a zemědělské oblasti a v důsledku nedostatečné surovinové základny a nevhodné struktury dopravních komunikací proniká do této oblasti průmyslová výroba jen velmi těžce.

Obr. 7 Uherský Brod včetně předměstí, II. vojenské mapování 1836 – 1852
(zdroj: Město Uherský Brod, 2013f)

Již v polovině 18. století pozbylo městské opevnění významu, hradební zdi zůstaly opuštěny a postupně vymizela i úcta, kterou k nim občané chovali. A tak roku 1874 byla zbourána Nivnická brána a další dvě následovaly v následujících letech. Jejich zdivo bylo použito při stavbě věže farního kostela (1879 – 1891) a městského gymnázia. Časem byla rozprodána většina hradebních zdí majitelům přilehlých domů či pozemků, jež zdivo využili pro osobní účely. Zmizela tak překážka přirozeného pohybu obyvatel i rozvoje obchodu či průmyslu a město tak zvýšilo svoji přístupnost. V roce 1878 byl v místě severozápadního opevnění zřízen městský park Tyršovy sady (Obr. příl. 34).

Na konci 19. století přece jen dochází k postupným změnám a začíná se rozvíjet průmyslová výroba zejména díky vybudované vlárské dráze (1883 – 1888), která spojovala Uherský brod s Brnem a Trenčianskou Teplou v tehdejších Uhrách. Dráha, jež byla jako východní větev součástí Českomoravské transversály, oživila význam Uherského Brodu jako tranzitního města a poskytla mu výrazný impuls, díky němuž začíná významně prosperovat. V důsledku toho, že byla železnice vedena údolím Olšavy, kde využila nezastavěného území mezi městem a jižním předměstím, se budova

nádraží ocitla uprostřed intravilánu, v těsné vazbě na centrum města (Kuča, 2008). V roce 1905 je na této trati dokončena železniční odbočka spojující Uherský Brod s Luhačovicemi. V této době byly položeny i základy novodobé silniční sítě, a to jak v místním měřítku, tak i směrem na Brno a Slovensko.

V roce 1890 má Uherský Brod celkem 4 670 obyvatel a na přelomu století dosáhl počtu 4 912 obyvatel, z čehož 575 obyvatel žije v židovské obci. (Zemek et al., 1971). Průmyslová revoluce je tak pro Uherský Brod znamením prudkého rozvoje. Vzniká mnoho důležitých podniků a továren orientovaných převážně na strojírenský, stavařský a potravinářský průmysl. V roce 1895 byl Františkem Janáčkem vybudován moderní pivovar ve východní části města. Továrna na ohýbaný nábytek, založená Janem Briefem v roce 1906, patřila svého času k mezi nejznámější brodské závody vyvážející zboží do zahraničí. Roku 1912 zakládá Jan Kučera továrnu na zpracování ovoce a následně vzniká pod jeho vedením i Rolnický lihovar. Své znovuzrození prožívá v této době také obchod s textilními výrobky, který byl v dřívějších dobách v Uherském Brodě tradiční (Marek, 1990).

Na přelomu století se městská rada nesoucí se na vlně rozvoje a prosperity města, soustřeďuje zejména na problémy spojené s kvalitou života obyvatelstva. Mezi významné veřejné stavby patří česká měšťanská škola, zbudovaná v roce 1895, reálné gymnázium z roku 1897, pokračovací škola v oblasti zemědělství byla otevřena v roce 1892, roku 1899 pak zimní hospodářská škola a v roce 1909 byla dostavěna nová budova měšťanské školy. Ke zkvalitnění života obyvatel přispělo také vybudování kanalizace roku 1909 a výstavba městské elektrárny v blízkosti nádraží o čtyři léta později. Tento slibný hospodářský rozvoj výrazně zbrzdí vypuknutí I. světové války. Nová válečná situace vtiskla slibně se rozvíjícímu průmyslu podobu řízené válečné výroby, spojenou se stále větší rekvizicí potravin pro armádní potřeby. Osvobozujícím dnem od této nepříznivé situace byl 28. říjen 1918 a rozpad Rakouska-Uherska.

5.4 Rozvoj města v letech 1919 – 1989

Následující 20. léta se nesla v duchu poválečné prosperity a hospodářského rozvoje. Sloučení města se židovskou obcí roku 1919 se projevilo i na zvýšených kapitálových možnostech, které se odrazily ve velké výstavbě města. Uherský Brod se počtem svých obyvatel rozrostl na více jak pět a půl tisícové město. To přinášelo nutnost budování nových obytných čtvrtí, a tak stavební Družstvo domov, vzniklé roku 1919, buduje první činžovní domy v ulici U Elektrárny na jižním cípu historického města roku 1920. Současně toto družstvo získalo pozemky nad severní částí města zvané Nad Zámkem, kde pomalu vyrůstá prvních 34 rodinných vilek. V letech 1921 – 1923 probíhá také výstavba téměř 70 rodinných domů na východní straně pražické silnice. Roku

1923 jsou zde také dokončeny tři činžovní domy stavěné na náklady města. Intravilán Uherského Brodu se rozrostl o bloky rodinných domů také směrem na východ, kolem ulice Močidla, směrem na jih podél ulic 26. dubna a Nivnická a směrem na jihozápad mezi ulicemi Vlčnovská a Nová. Nejvýrazněji postupovala zástavba směrem na západ od historického centra, kde bloky rodinných vil propojily město s obcí Havříce. Takto byla roku 1931 dokončena obytná čtvrť Na Dlouhých. Celkově se tak mezi lety 1920 – 1930 postavilo více než 200 domů. Brzdou další stavební činnosti byla především skutečnost, že území jižně od města bylo často zasahováno povodněmi, to se však mělo již brzy změnit. Vedle výstavby obytných domů a rezidenčních čtvrtí bylo započato s výstavbou státních úředních domů - budov okresního úřadu a soudu, jejichž výstavba proběhla v letech 1927 – 1929.

Nutné bylo investovat i do infrastruktury a tak v roce 1921 zřídilo město vodovod do nové čtvrti Nad Zámkem. Roku 1927 byla v rustikálním slováckém stylu vybudována nová nádražní budova, jež byla v té době největší a nejmodernější na celé Vlárské dráze, a také výstavné schodiště od nádraží do města. Významným zásahem do okolí města byla regulace řeky Olšavy, jež se stala nevyhnutelnou po velké povodni v roce 1919. Regulace byla prováděná po etapách a proběhla v letech 1925 – 1929, kdy se její původní tok linul pod jižními hradbami města při železniční dráze. Regulací byl tok přeložen přibližně o 300 m směrem na jih (Zemek et al., 1971). K menším stavebním úpravám patří také opatření větší části městských ulic dlažbou a opravy řady historických budov včetně zámeckého Baraníku. Právě zde bylo v roce 1927 zřízeno muzeum a v letech 1933 – 1934 byly tyto nedostačující prostory rozšířeny o další dvě budovy (Kuča, 2008). V současnosti slouží Baraník, coby nejpůsobivější budova města, jako muzeum Jana Amose Komenského. O rozvoj služeb se postaralo vybudování městského kina v roce 1922. Modernizaci centra města v období první Československé republiky charakterizuje obchodní dům Bouda a Prouza, který je dokončen roku 1931, jako jedna z nejmodernějších budov ve městě (Obr. příl. 24). V letech 1931 – 1932 byl v místě bývalého hradu zřízen městský vodojem. Roku 1931 byla západně od Tyršových sadů dokončena sokolovna se stadionem i ochozy pro potřeby Sokolské jednoty. S rozvojem města rostla nouze o pitnou vodu a tak roku 1932 bylo do města přivedeno vodovodní potrubí z Bílých Karpat. Souběžně s vodovodem byla provedena úprava městské kanalizace, načež byla nehygienická povrchová kanalizace nahrazena podzemní kanalizační sítí. O rok později bylo zbudováno nové moderní městské koupaliště severovýchodně od vnitřního města. Ještě téhož roku došlo k dokončení a slavnostnímu otevření sportovního stadionu při slavnostech 25. výročí trvání Jednoty čs. Orla.

Poválečný ekonomický růst se neprojevoval pouze ve stavební činnosti, ale přispěl ke vzniku nových či k rozšíření mnoha starších podniků. Velkým rozvojem

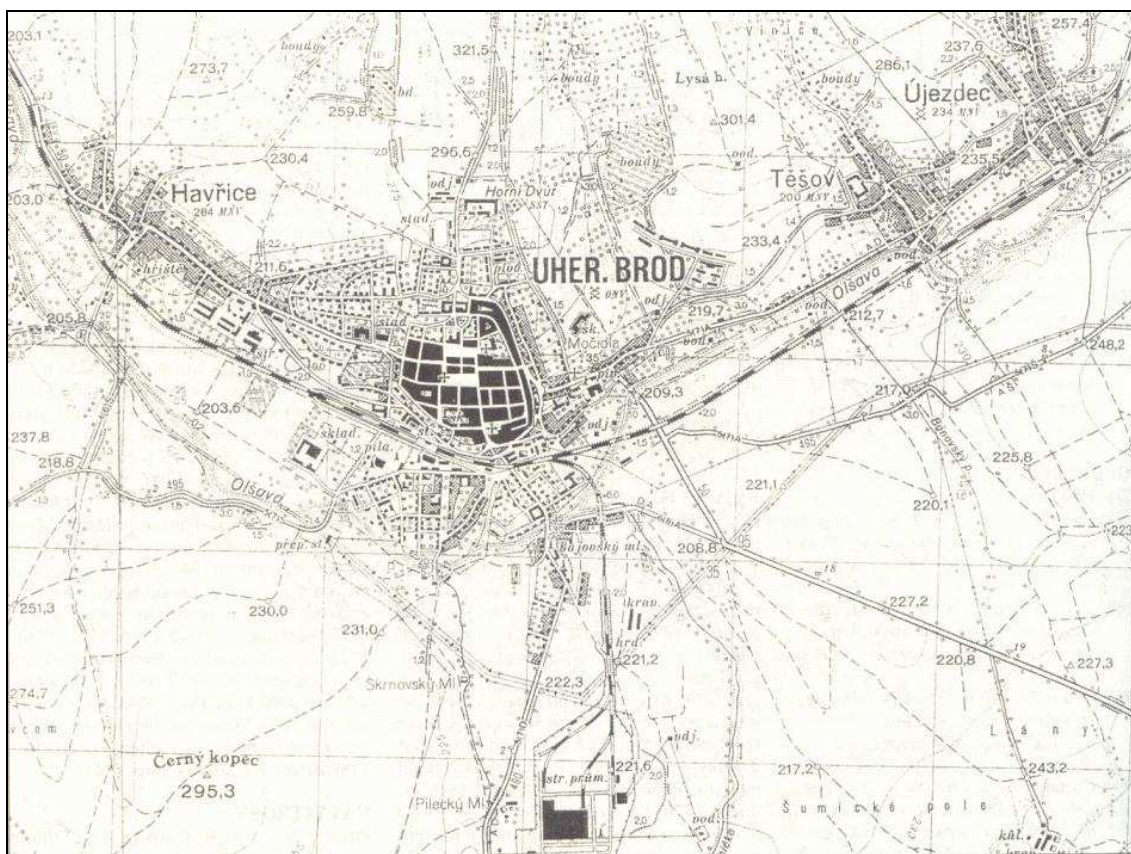
prochází zmiňovaná Briefova továrna na ohýbaný nábytek. Od roku 1924 jí konkuruje nábytkářská firma Josefa Pokorného, která se v roce 1936 přetvořila na UP závody. Stále větší význam a širší zastoupení získává potravinářský průmysl. Největší prosperitu zažívá palírna slivovice a borovičky zřízená v roce 1919 Josefem Hladišem. Ta se stala během několika málo let tak výnosnou, že její majitel mohl své podnikatelské aktivity rozšířit a v roce 1928 kupuje zastaralou cihelnu v přilehlých Havřicích, kterou následně přestavuje v moderní cihlářský provoz. Podnik Lidová tvorba vyrábějící tradiční slovácké umělecké výrobky vzniká roku 1936.

Důsledky hospodářské krize se na přelomu 20. a 30. let projevují masovým propouštěním a růstem nezaměstnanosti. Významně městu za této situace pomáhá stát se svou investiční pobídkou (v rámci ochrany republiky před nacistickým Německem) a rozhodnutím lokalizovat do Uherského Brodu zbrojní výrobu. Vybudování nového a zatím největšího závodu v Uherském Brodě - České zbrojovky - přineslo městu nejen nezanedbatelný politický a hospodářský význam, ale zapříčinilo se i o značné snížení počtu nezaměstnaných obyvatel. V červnu roku 1936 byl položen základní kámen a 2. ledna následujícího roku již byla zahájena výroba. Zbrojovka jako největší továrna v širokém okolí se stala hlavním faktorem dalšího urbanistického vývoje města po roce 1945. Továrna je lokalizována na jihozápadě města na velmi výhodném místě mezi hlavní silnicí vedoucí na Uherské Hradiště a železniční dráhou. Po roce 1945 byl závod rozšířen a stal se největším výrobcem sportovních, loveckých a vojenských zbraní v Československu (v roce 1960 měl 2 200 zaměstnanců).

Zvýšené automobilové dopravě již nemohly vyhovovat staré úzké formanské silnice a proto muselo dojít ke generální úpravě státních silnic. Na začátku 30. let byly vybudovány nové kostkované magistrály směrem z Uherského Brodu na Veletiny a také opačným směrem na Bánov a Starý Hrozenkov. Roku 1935 byla stará silnice přes Těšov a Újezdec do Luhačovic nahrazena přímou trasou (ulice Močidla, Těšovská, 1. května) podél regulované Olšavy. Budování městské dopravní sítě se protáhlo až do 40. let a pomohlo městu z hlediska dostupnosti a rozvoje.

V období německé okupace zasáhli nejkrutěji nacisté proti početné skupině uherskobrodských židů. O historii brodských židů a židovského města by mohla být napsána samostatná kapitola. Židovské rodiny, jak bylo uvedeno výše, žily do konce 17. století pouze na jihovýchodním předměstí, kde měli i svoji synagogu se hřbitovem. Avšak po útrapách třicetileté války bylo židům dovoleno se z důvodů osídlení desítky let prázdných domů, přemístit do hrázeného města, kde utvořili ghetto v jeho jihovýchodní části. Roku 1671 bylo ve městě vedeno na 40 židovských domů, a jejich počet se zvyšoval, jelikož vpád Tökölyho vojsk původní židovskou osadu těžce poničil. V jihovýchodním předměstí je kolem roku 1704 stržena stará židovská synagoga neznámého stáří a roku 1717 je nová synagoga umístěna do vnitřního města kde se

stává centrem židovského ghetta, odděleného v roce 1724 kamennou zdí. Německé okupační úřady tedy nejen že omezily pohyb židovských obyvatel, ale došlo také i na zabavení nemovitostí či zastavení činnosti. Vrcholem protizidovské perzekuce bylo vypálení židovské synagogy v roce 1941 (Muzeum JAK, 2013a). Začátkem roku 1943 je veškeré židovské obyvatelstvo deportováno do Terezína a Osvětimi. Celkem šlo o skupinu čítající více než 500 osob. Většina odvečených židů se do města již nikdy nevrátila. Po 2. světové válce byly domy židovské čtvrtě postupně nahrazeny novostavbami sídlištního typu. Během probíhající války si významné škody vyžádala série bombardování města Rudou armádou v dubnu roku 1945. Silně poškozen byl areál zbrojovky, radnice, starý židovský hřbitov, židovská čtvrť, pošta, řada domů a elektrické vedení, které nemohlo být až do osvobození opraveno.

Obr. 8 Topografická mapa Uherského Brodu z 50. let 20. století
(zdroj: Kuča, 2008)

V poválečném období se v důsledku socialistické industrializace přeměnil Brod v průmyslové město. Roku 1960 byl zrušen uherskobrodský okres, což mělo za následek omezení dalšího rozvoje, i přestože byl zdůrazňován jeho střediskový charakter (Město Uherský Brod, 2013a). Co naopak město zvýhodňovalo v jeho dalším rozvoji, byla skutečnost, že Uherský Brod byl téměř čistě českou oblastí, takže na rozdíl od jiných měst

byl ušetřen radikálních zásahů do struktury obyvatelstva i hospodářství, které souvisely s odsunem německého obyvatelstva a osidlováním českého obyvatelstva.

Jedním z prvních úkolů nového národního výboru bylo co nejrychlejší odstranění škod a následků války. Řada veřejných a sakrálních staveb, mostů a průmyslových objektů potřebovala rekonstrukci. Započalo se také s rekonstrukcí kanalizace a výstavbou dodatkového vodovodu. Město také marně usilovalo o vybudování řádného letiště v místech stávajícího letiště sportovního. K rozvoji v oblasti zdravotní péče přispělo otevření polikliniky Okresního ústavu národního zdraví v roce 1961 v jihovýchodním rohu Masarykova náměstí, která sdružovala všechny soukromé ordinace. Byla tak náhradou za plánovanou nemocnici v blízkosti sídliště Pod Vinohrady, jejíž připravovaná a projektovaná výstavba neproběhla z důvodu zrušení uherskobrodského okresu. K dalším zásahům do veřejného vybavení města patří tři nové učňovské domy vybudované v letech 1949 – 1951, rybník pod Vinohrady a most přes řeku Olšavu směrem k Nivnici. V letech 1954 – 1956 vznikla nová budova střední školy nad východním předměstím, doplněná v pozdějších letech o další budovy.

Odrazem tzv. „socializace průmyslu“ na Uherskobrodsku byl plán strukturální změny dosavadní průmyslové výroby, zaměřené převážně na potravinářství, lehký strojní a nábytkářský průmysl s prvorepublikovou tradicí. Proto již v roce 1949 bylo rozhodnuto v rámci první pětiletky postavit v Uherském Brodě velký závod těžkého strojírenství. Už koncem roku 1951 byla v tomto podniku zvaném Slovácké strojírny zahájena výroba, avšak výstavba pokračovala až do roku 1956. V letech 1958 – 1962 byl závod rozšířen o další výrobní haly, sklady a pomocné objekty. V průběhu dalších let vyrostly Slovácké strojírny ve druhý největší závod ve městě a výrazně ovlivnily nejen stavební, ale i sociální a společenský rozvoj celého města i širokého okolí (v roce 1969 až 2 700 zaměstnanců). Celý komplex je situován na jihu městského katastru, v místě někdejších městských rybníků. Od obytné zástavby je oddělen zemědělskými plochami a s městem je spojen jak přes silniční komunikaci tak i železniční vlečku. Roku 1945 vzniká konzervárna a mrazárna drůbeže a vajec Josefa Brušfíka, z níž se později staly velké drůbežářské závody. Rozmach zaznamenal také podnik na výrobu lidových uměleckých předmětů Lidová tvorba. Ten se roku 1958 přesídlil do nově vybudovaných provozoven v dnešní průmyslové části jihozápadně od historického jádra. V letech 1955 – 1958 vznikl mezi potokem Nivnička a železniční vlečkou vedoucí k Slováckým strojírnám areál zemědělského družstva. Budovy strojní a traktorové stanice vznikly roku 1958 jako další průmyslový areál mezi Nivničkou, Olšavou a Šumickou ulicí. Největší průmyslová oblast města Vazová vyrůstala od roku 1968 za železnicí, mezi zbrojovkou, Olšavou a Včnovskou ulicí, kde již dříve existovala pila a další podniky.

Od druhé světové války tedy město významně rostlo a přísun obyvatelstva byl značný. Měl-li v roce 1948 Uherský Brod 6 775 obyvatel, vzrostl tento počet oproti roku

1970, kdy město čítalo na 11 197 obyvatel, téměř dvojnásobně. Vzhledem k mimořádnému rozvoji průmyslu a k ostatním hospodářským, sociálním i politickým změnám se měnil i vzhled města. Především rozvoj strojírenské výroby a s ním spojený příliv nových obyvatel do Uherského Brodu si zanedlouho vyžádal nutnost podstatně rozšířit bytový fond města. Situace je řešena stavbou obytných čtvrtí a sídlišť, jejichž zástavba je koncipována mimo historické centrum města. Menší sídliště v lokalitě Na Radlici je postaveno v letech 1949 – 1958 na svahu nad závodem České zbrojovky (především pro její zaměstnance). Od roku 1949 se etapově buduje rozsáhlé sídliště Pod Vinohrady ve směru na severovýchod od historického centra. Od roku 1954 je budováno několik komunálních bytů na sídlišti Lapač jižně od Horního dvora. Celkem mezi lety 1948 – 1958 vzniklo 1 246 nových bytů, což zcela změnilo dosavadní strukturu obyvatel ve prospěch dělnické třídy. Avšak ani to nestačilo a městský národní výbor v té době řešil přes 500 žádostí o přidělení bytu a jejich počet se v dalších letech zvyšoval (Zemek et al., 1971). Proto město v 60. letech dále rozšiřuje sídliště Pod Vinohrady a současně zde buduje mateřskou i základní školu a také náměstí 1. máje. Sídliště je ve své třetí etapě dokončeno roku 1985 jako největší panelové sídliště města. K dalším zásahům z hlediska občanské vybavenosti patří zřízení moderní budovy pošty v roce 1963 v ulici Bří Lužů, v místě zbouraných historických domů. Rozsáhlou rekonstrukcí prochází i Muzeum Jana Amose Komenského, k němuž je v 50. – 60. letech připojena zástavba východního traktu budov v bývalém severním předsunutém opevnění města, dnes využívaná jako zázemí muzea, knihovna a Dům dětí a mládeže. K rozšíření možností rekreace a sportu přispěl roku 1976 dokončený zimní stadion a o deset let později dokončený sportovní stadion Lapač s tribunou a širokým zázemím. V místech původně připravované nemocnice vzniká v letech 1976 – 1993 komplex budov moderní polikliniky, který projektoval architekt Jan Palacký. V letech 1975 – 1978 je zhotovena budova kina Máj na sídlišti Pod Vinohrady. K rozvoji hromadné dopravy přispělo vybudování nového autobusového nádraží na jihozápadě města nedaleko vlakového nádraží v roce 1989.

Počátkem 70. let je vybudována rozsáhlá bytová zástavba v centru města v místech bývalé židovské čtvrti, dnes zvané sídliště Střed. Z původní židovské čtvrti, jako jedné z největších na Moravě, zůstaly zachovány pouze dva objekty. Kromě vzniku těchto činžovních domů se centrum mění i stavbou nového Domu kultury (Obr. příl. 38) v letech 1979 – 1985, který se stává svým umístěním na Mariánském náměstí novou, i když značně spornou a problematickou dominantou města (Tomeček, 2002).

Během 70. a 80. let se město rozšiřuje o nové sídliště řadových rodinných domů Na Výsluní v severozápadní části města. Roku 1976 je zde dostavěn velký moderní areál budov ZŠ Na výsluní v těsné blízkosti stadionu Lapač. V důsledku neuspokojivé bytové situace vniká v 80. letech další panelové sídliště Olšava na západní straně Nivnické

ulice při samém jižním okraji města. Výstavba rodinných domů se rozvíjela na různých místech intravilánu, který se již propojil nejen s Havřicemi, ale i s Těšovem a Újezdcem do velké aglomerace. Při sčítání obyvatelstva v roce 1980 mělo město 17 459 obyvatel (Růžková et al., 2006), avšak s tímto vysokým nárůstem počtu obyvatel od předchozího sčítání v roce 1970 nesouvisí jen růst počtu obyvatelstva vlivem rozvoje průmyslu, ale také připojení okolních obcí Maršova, Těšova, Havřic a Újezdce v roce 1976. Vlastní město má v té době 14 286 obyvatel, což je přibližně o 3 000 více než při předchozím sčítání.

5.5 Vývoj města po roce 1989

Počátek 90. let se nesl na vlně privatizací a restitucí konfiskovaného majetku a podniků, což spolu se změnou politického režimu vedlo k rozvoji soukromých podnikatelských aktivit. Vznikají firmy jako inženýrsko-projektová společnost EGP Invest s.r.o. (1991), Kastek s.r.o. (1992) na výrobu plastových výlisků, 3V&H (1992) provozující stavitelskou a realitní činnost, Rumpold s.r.o. (1994) zabývající se manipulací s komunálním odpadem, silniční a mostní stavitelství Silamo s.r.o. (1994), drůbežářská společnost Raciola-Jehlička s.r.o. (1998) a další. Jejich polohu a umístění blíže popisuje kapitola 8.

Kromě soukromníků mělo také městské zastupitelstvo své záměry, a tak prvotním cílem polistopadové revoluce v roce 1989 bylo dokončení příprav na pořádání oslav 400. výročí narození rodáka Jana Amose Komenského. Součástí plánu této oslavy, jež proběhla v roce 1992, byla rekonstrukce historických budov v centru města jako jsou radnice, Panský dům, farní chrám Neposkvrněného početí Panny Marie, budova fary, dominikánského kláštera, historických hradeb i komunikací v celém městě (Tomeček, 2002). Revitalizovány byly také dvě městské parkové zóny - Tyršovy sady a Sady Jana Amose Komenského, jež vznikly roku 1893 v místě Kounicovy panské zahrady, původně zvané jako Horní park. I po těchto estetických úpravách město pokračovalo ve vývoji a dokončilo mnoho investičních záměrů již z doby předešlé, především v oblasti stavební činnosti. Z ekologického hlediska má nezanedbatelný význam stavba nové čistící stanice odpadních vod z roku 1993 a silničního obchvatu Veletiny – Uherský Brod, dokončeného v roce 2001 (Město Uherský Brod, 2013a). Obchvat je veden pod jižním břehem Olšavy a značně městu ulehčil od tranzitní dopravy. Během 90. let se pokračovalo v dostavbě obytných bloků ve čtvrti Neradice a také je dokončena poslední část nové polikliniky na sídlišti Pod Vinohrady. V této době zaznamenávají velký rozmach velkoobchodní řetězce. Nákupní centra jako Axa, Rojal, Penny Market, Kaufland, Tesco či Billa vznikají během 90. let. 20. století a na počátku

nového století v okrajových částech města a revitalizovaných průmyslových plochách, zejména při Vlčnovské ulici.

V sídle areálu správy Muzea J. A. Komenského, jež se nachází ve východní části předsunutého opevnění města, byla roku 1998 vybudována japonská zahrada přátelství s pomocí partnerského města Tsukiyono (Město Uherský Brod, 2013h). K dalšímu rozvoji rekreace přispěla především výstavba nového aquaparku Delfín, dokončená v roce 2003 v jižní předměstí při Slováckém náměstí. Za účelem snížení intenzity automobilové dopravy a nedostatku parkovacích míst v centru města došlo v letech 2006 a 2008 k výstavbě poschodových parkovacích budov v sídlišti Střed a pod hřbitovem v ulici U Žlebu.

Poslední dokončenou větší lokalitou pro individuální bydlení je zóna vilových domů v lokalitě Úlehly, nacházející se na východě města pod zahrádkářskou kolonií, kde první domy vznikají od roku 2002. V roce 2006 byla zahájena výstavba pěti bytových domů v lokalitě Babí louka nedaleko hřbitova. Tři bytové domy byly dokončeny v roce 2007 a poskytují celkem 57 bytů. Zbylé dva bytové domy s počtem 32 bytových jednotek budou dokončeny v následujících letech (Hork, 2013). V roce 2009 byl dokončen projekt "Architektonické řešení obnovy parku Tyršovy sady - Uherský Brod". Revitalizace se týkala výměny chodníků a vykácení více jak 80 stromů. Město také provádí revitalizaci panelových sídlišť. Postupně tak od roku 2007 probíhá regenerace na sídlišti Střed, Pod Vinohrady či Olšava. Město již od roku 2008 pracuje na vybudování nejnovější a nejprestižnější čtvrti zvané Nad Zámkem, která vzniká na severozápadě města a z jihu navazuje na čtvrt Ružákov. Výstavba I. etapy byla dokončena v roce 2010, je kompletně zasíťována a připravena k zástavbě rodinnými domy. II. etapa bude dokončena a zasíťována v průběhu let 2014 – 2016. V roce 2010 proběhla rekonstrukce a přestavba Kina Máj na náměstí 1. máje v moderní 3D kino.

Novou dominantu získalo město v roce 2010, kdy byl dokončen 314 metrový most a nahradil tak svého staršího chátrajícího předchůdce (Obr. příl. 42-44). Lávka plní funkci bezbariérového propojení historického centra města s významnou obchodní zónou a obytnými částmi v sídlišti Olšava a současně umožňuje bezbariérový přístup ke stanovištím veřejné dopravy. Projekt tvoří první ucelenou etapu komplexní přeměny dopravní situace v okolí železniční stanice Uherský Brod (Město Uherský Brod, 2013g).

6 MORFOGENETICKÁ STRUKTURA

Pojem fyzická prostorová struktura zahrnuje jak morfologii městského prostoru, tak i stav a fyzickou podobu budov a staveb. Základními prvky morfologie měst jsou pozemky, budovy a komunikace, které pak dále utvářejí struktury složitější, jako např. uliční síť či bloky zástavby. V morfologii zástavby rozlišujeme horizontální dimenzi (plošné rozmístění objektů) a vertikální dimenzi (výšková členitost zástavby). Fyzická struktura je pozměňována především procesy genetickými (nová výstavba) a transformačními (asanace, revitalizace), přičemž platí, že v průběhu dějin se každé historické období vrývá do fyzické struktury města odlišným způsobem (Sýkora, 2001).

Podle článku Ptáčka, Szczyrby, Fňukala (2004) lze pro potřeby výzkumu morfologického vývoje města vymezit pět základních zón. Jedná se o městské centrum, vnitřní město, vilové čtvrti, sídliště a periferní zónu.

Městským centrem Uherského Brodu je středověké historické jádro, jehož celé území tvoří ZSJ Uherský Brod-historické jádro. Tato oblast je v půdorysu města snadno rozeznatelná, jelikož její hranici tvořily v minulosti hradby, jejichž fragmenty na severní a jižní straně zůstaly zachovány dodnes. Z východu a západu ji ohraničují příznačně pojmenované ulice Horní Valy, Dolní Valy a Pod Valy. Historické jádro také vyniká původním pravouhlym systémem ulic, které vybíhají ze středů stran a rohů Masarykova a Mariánského náměstí, v počátcích spojených v jednu plochu. Po urbanistické i architektonické stránce si tak historické jádro zachovalo památkovou hodnotu a v roce 1990 bylo prohlášeno městskou památkovou zónou, doplněnou roku 1993 dvěma ochrannými pásmy. Po druhé světové válce, při které došlo k deportaci židovského obyvatelstva, byla asanována jihovýchodní část městského centra. Tato židovská čtvrť, existující zde již od 17. století, byla postupně bourána kvůli svému nevyhovujícímu hygienickému i technickému stavu a počátkem 70. let zde vzniklo panelové sídliště Střed (Obr. příl. 28-29). Kromě něj narušuje historické vzezření a jednotný ráz městského jádra také Dům Kultury (Obr. příl. 38). Tento objekt postavený v 80. letech na Mariánském náměstí je tak neatraktivní památkou socialistické architektury (Tomeček, 2002).

Vnitřní město se zpravidla utváří ve formě kompaktní zástavby kolem historického jádra. Z východu a jihu je tvořeno předměstími (ZSJ Valy-Neradice a severovýchodní část ZSJ Za nádražím), v nichž došlo k největšímu rozvoji při sloučení s vnitřním městem po stržení hradeb na konci 19. století. Během 30. let 20. století došlo ke generální úpravě silnice vedoucí těmito předměstími a současně se vyhýbající historickému jádru. Z důvodů nutnosti rozšíření této komunikace bylo zbořeno a přesunuto několik domů v ulici Neradice. Dalším významným zásahem bylo proražení

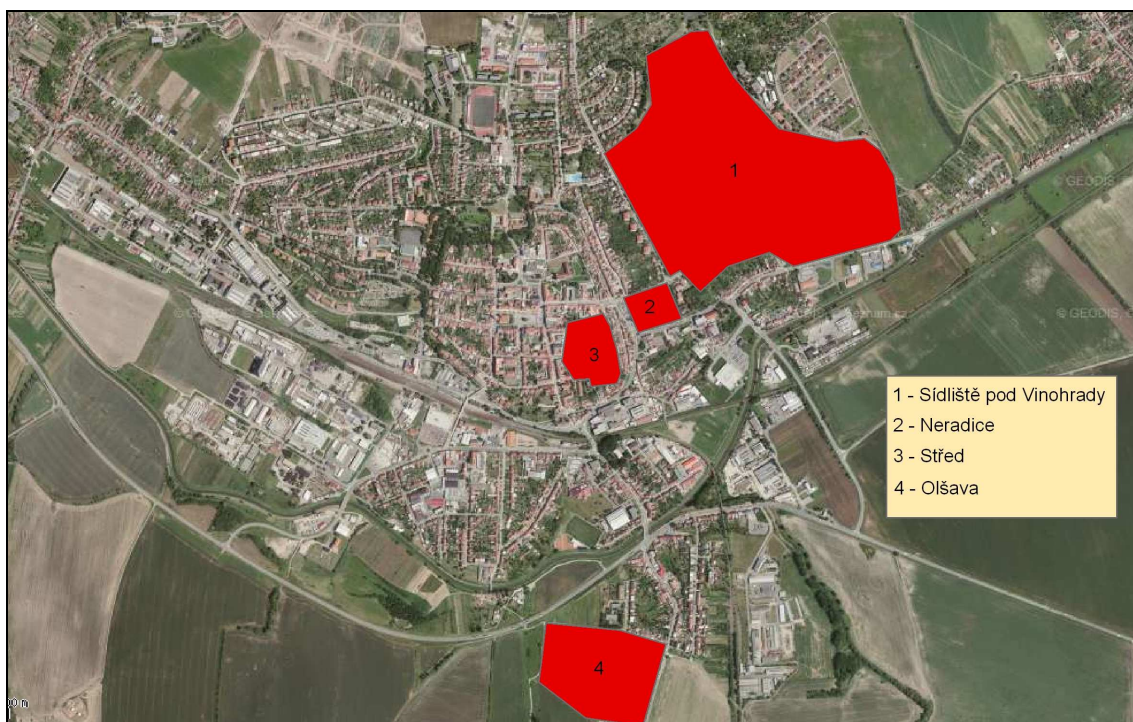

ulice Antonína Hrubého v zástavbě rodinných domů, jakožto pokračování tranzitní Moravské ulice ve směru „ven“ z historického jádra. V 90. letech pak mezi touto ulicí a ulicí Neradice vzniklo menší sídliště a multifunkční dům na úkor dosud zde stojících domů. Nová budova vlakového nádraží postavená v roce 1927 byla umístěna mezi historickým jádrem a jižním předměstím. Aby tak nádraží nestálo na okraji města, ale bylo dobře přístupné, rozšiřuje se proto v této době jižní předměstí postupně o několik ulic směrem na západ podél její osy, kterou je ulice Vlčnovská. Kromě několika činžovních domů zde převažuje nízkopodlažní zástavba rodinných domů v původní uliční zástavbě. Ve směru na jih pokračuje pásmo zastavěných ploch rodinnými domy, které jsou situovány striktně kolem ulice 26. dubna. Většina ploch je zde však využívána pro sportovní a rekreační účely a pro podnikatelské aktivity.

Vilové čtvrti prezentuje zástavba rodinných domů a vil postavených během 20. století. V Uherském Brodě zaujímají území hlavně severně a severozápadně od historického jádra. Severně od centra se nachází vilová čtvrť v ZSJ Horní dvůr-Lapač, kde jsou od počátku 20. let nejdříve na západní a pak na východní straně budovány první vilky. Ve východní části této ZSJ, nad sídlištěm Pod Vinohrady, byla v 70. letech vybudována navazující vilová čtvrť zvaná Nový Maršov. Z místní části Maršov sem byla přesunuta část obyvatel, které v původním bydlišti hrozilo stálé ohrožení sesuvy půdy. Největší vilová čtvrť je situována v severozápadní části města ve střední části ZSJ Radlice. Tato čtvrť zvaná Na Dlouhých byla budována od 30. let ve směru na západ k místní části Havřice, kde bloky vilových domů, organizované na pravoúhlém okružním principu propojily město s tehdejší obcí. Celkem zde vyrostlo více než 250 domů. Během 70. let začíná na tuto čtvrť navazovat ze severní strany další výstavba. Jedná se o rozšíření v podobě několika ulic atriových rodinných domů v rozsahu až po ulici Na Chmelnici. V současnosti je i tato zástavba rozšiřována a ze severu tak na ni navazuje budovaná lokalita Nad Zámkem (jižní část ZSJ Náklady). Její urbanistický koncept hnízdové zástavby umožňujeme bydlení v samostatných rodinných domech či řadových nízkoenergetických domech ať už ve formě hotových staveb nebo připravených pozemků k odkoupení. Součástí této lokality bude také několik tzv. viladomů umístěných v její východní části, které budou tvořeny šestibytovými jednotkami (Obr. příl. 46-47). Historické jádro města je tedy takřka obklopeno prstencem zástavby rodinných domů, který narušuje pouze pás průmyslových ploch kolem železniční dráhy vedoucí jižně od centra.

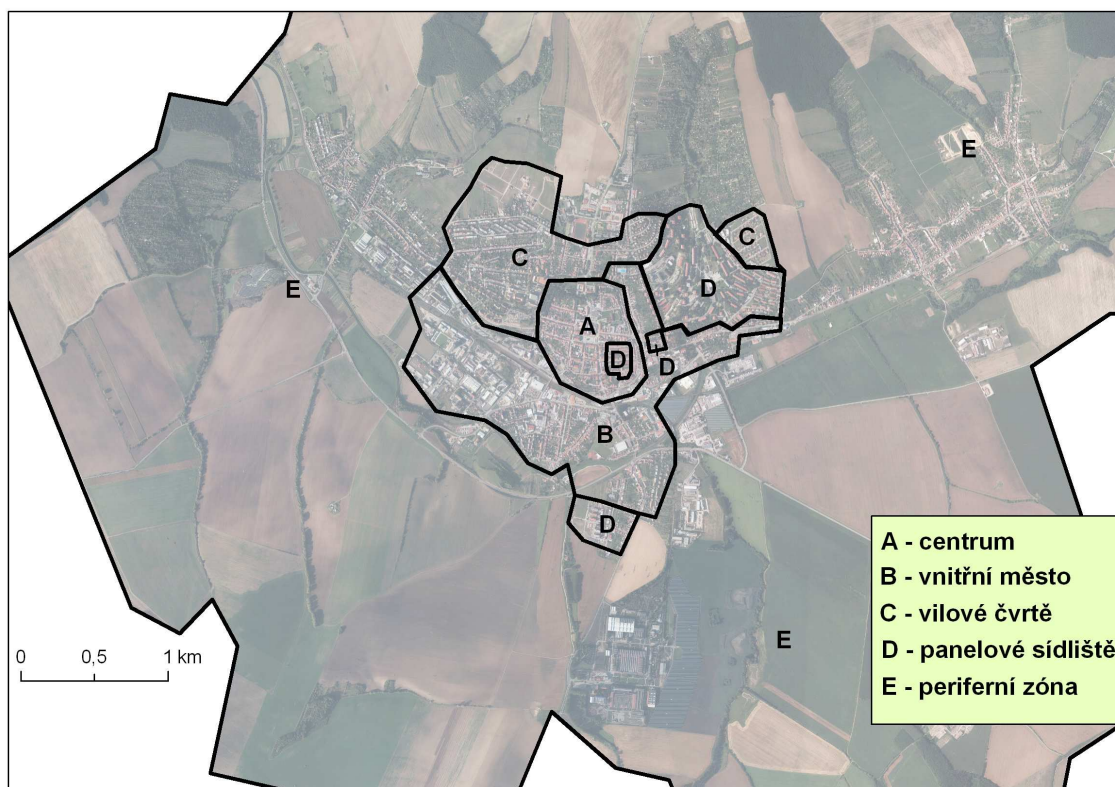
Rozvoj sídlišť je v Uherském Brodě spojován především s lokalizací strojírenských závodů, jež byly příčinou přílivu obyvatelstva. Prvním sídlištěm města je sídliště Na Radlici, které vzniklo především pro zaměstnance České Zbrojovky na přelomu 40. a 50. let, na svahu v jižní části ZSJ Radlice. Je tvořeno dvou až třípatrovými bezozdobnými činžovními domy, které byly roku 2007 rozšířeny o tři nové pětiposchodové panelové

domy v lokalitě Babí louka. V 80. letech zde měli být umístěny další bytové domy (pod hřbitovem) avšak realizace se neuskutečnila, když na těchto místech vyrostly plochy pro soukromé garáže a parkoviště pro autobusy nedalekého nádraží. Současně, tedy od roku 1949, probíhá na východě města výstavba sídliště Pod Vinohrady v ZSJ Sídlíště Pod Vinohrady. Jedná se o největší a nejstarší panelové sídliště ve městě. Bylo budováno ve třech etapách a dokončeno v roce 1985. Výstavba postupovala poněkud netradičně, postupně od východu směrem k historickému centru, tudíž se nejstarší panelové domy nacházejí v severovýchodě ZSJ. Sídlíště je utvářeno velmi širokou škálou budov různého charakteru - dvou až čtyřpatrové cihlové domy či čtyř až devítipatrové panelové domy stavěné jak horizontálně, tak i vertikálně. Zástavba není příliš vhodně zakomponována, jelikož výrazně narušuje tradiční panoramatické výhledy na město zejména od jihozápadu. Ve prospěch sídliště hovoří značné množství zeleně a travnatých proluk mezi zástavbou a také rozsáhlá občanská vybavenost jako základní a mateřská škola, pošta, obchodní dům či poliklinika v prostorách sídliště. Sídlíště je od roku 2010 obnovováno v rámci programu Regenerace panelových sídlišť, který zahrnuje úpravu zeleně, rekonstrukce chodníků a schodišť, zateplení budov či zbudování sportovišť a parkovacích míst. Poslední etapa programu byla dokončena v roce 2013. V roce 1968 zde žilo 3 600 obyvatel, což byla téměř jedna třetina z celkového počtu obyvatel Uherského Brodu. Menší sídliště čítající na 15 cihlových činžovních domů bylo městem zbudováno v 50. letech mezi ulicemi U Cihelny a Strojařů v ZSJ Horní Dvůr-Lapač. V první polovině 70. let je dokončeno panelové sídliště Střed v jihovýchodní části historického jádra. Skládá se z deseti čtyřpatrových domů stavěných naležato a několika zděných činžovních domů. Sídlíště je budováno mezi ulicemi Soukenická a Za Dolním kostelem, tedy v místech bývalé židovské čtvrti, ze které zůstaly díky asanaci zachovány pouze dva objekty a současně zcela zanikla i původní urbanistická struktura. Revitalizace sídliště zde proběhla v letech 2007 – 2010. Dalším velkým panelovým sídlištěm zbudovaným v 80. letech je Olšava, lokalizované v typické poloze na okraji města, v jižní části ZSJ Za nádražím. Je tvořeno dvěma trojicemi deskových osmipodlažních domů, jež svojí vysokou hladinou zástavby vytváří nepřehlednou siluetu v okrajové poloze města. Z východní strany navazuje přílehlá zástavba rodinných domů v původní uliční zástavbě a paralelně vedený blok mladších řadových rodinných domů. V posledních letech bylo sídliště regenerováno a připraveno k rozšíření (více kapitola 8). Poslední panelové sídliště zvané Neradice bylo dokončeno na počátku 90. let v ZSJ Valy-Neradice. Je charakterizováno sedmi čtyřpatrovými domy stavěnými naležato.

Obr. 9 Rozmístění panelových sídlišť v Uherském Brodě
(vlastní zpracování, 2013)

Periferní zónu tvoří místní části Havříce, Maršov, Újezdec a Těšov, tedy integrované obce z roku 1976. Kromě Maršova tvoří tyto obce s vlastním městem kompaktní zástavbu. Přebývá v nich nízkopodlažní zástavba venkovského charakteru, s širokými zahradami a hospodářskými budovami. Rozvoj těchto místních částí probíhá zejména po stránce rezidenční, a počítá se zde především s rozšiřováním obytných ploch pro zástavbu samostatnými rodinnými domy. V těchto okrajových zónách převládá zemědělská výroba s menším výskytem drobných podnikatelských a průmyslových ploch. Takové plochy se nachází např. v ZSJ Havříce-jih, kde je situována část výrobních hal České zbrojovky. Důležité je zde také zastoupení lesů, které se vyskytují hlavně v severovýchodní části města v ZSJ Těšov, Maršov (49 % území) a Újezdec (48 %). Jedinou lokalitou v této periferní zóně, která se nachází ve stadiu úpadku jak po technické, rezidenční tak i vývojové stránce je místní část Maršov. Za téměř kompletním vylidněním obce stojí ujíždějící svahy, které jsou v této oblasti známy již od počátku 20. století. V průběhu jeho 60. let však nabraly na dosud zde nevídané intenzitě a po sérii sesuvů půdy i s několika domy a po narušení statiky mnoha budov byla většina obyvatel přesunuta do Uherského Brodu, kde za podpory města vznikla nová vilová čtvrť zvaná Nový Maršov ve východní části ZSJ Horní dvůr-Lapač (Město Uherský Brod, 2013e). Není zde zavedená technická ani dopravní infrastruktura a tudíž se v Maršově nepředpokládá rozvoj zástavby ani počtu obyvatel. Jediné budoucí využití tkví v širokých možnostech individuální rekreace, kterou zde vymezují návrhové plochy.

Obr. 10 Vymezení základních morfologických zón ve správním území Uherského Brodu (bez místní části Maršov) (vlastní zpracování, 2013)

7 FUNKČNÍ STRUKTURA

Funkční strukturou města se rozumí rozdělení území města na plochy podle jednotlivých lidských aktivit, tedy podle rozdílného rozmístění jejich funkcí. Zajímá nás tedy prostorové rozložení těchto funkcí, jejich separace nebo promíšenost. Funkční struktura může být sledována jak pro jednotlivé stavby, pozemky či soubory pozemků, tak i pro větší plochy, jako v případě této práce. Čerpat lze kromě vlastního terénního šetření také z katastru nemovitostí či územního plánu (Šindler, Bednář, 2007). Ke zpracování této kapitoly bylo využito zejména Územního plánu města Uherský Brod z roku 2004, terénního průzkumu a konzultací s pracovníky oddělení územního plánování.

Plochy podle základní klasifikace rozdělujeme na zastavěné a nezastavěné. Plochy označené jako nezastavěné mohou mít produkční funkci (zemědělství, lesnictví) nebo mohou sloužit jako klidové či rekreační areály (parky, veřejná zeleň). Zastavěnou plochou může být buď plocha v současnosti již zastavěná nebo plocha vymezená k zastavění územním plánem nebo zásadami územního rozvoje. Mezi zastavěné plochy se mohou řadit funkční plochy bydlení, smíšené zástavby centra, občanské

vybavenosti, průmyslové výroby, atd. Na těchto plochách je podstatné sledovat zastoupení a vztah bytových a nebytových funkcí. Změny ve využití pozemků přináší nová zástavba, která kupříkladu mění zemědělskou půdu na komerční funkci (výstavba supermarketů a obchodních center) či vytlačení produkčních funkcí z vnitřních měst administrativou, bydlením či obchodem (Šýkora, 2001).

Plochy smíšené funkce centra

Označení „smíšená funkce“ udává, že plocha má polyfunkční využití, a je tedy víceúčelová. Takové plochy se nachází především v historickém jádru města, kde zahrnují funkci bydlení, občanskou vybavenost a služby. Ačkoli je převažující funkcí bydlení (v rodinných i bytových domech), je centrum přirozeným ohniskem kulturního a společenského života (občanská vybavenost je umístěna jednak v parteru budov, jednak jako samostatné objekty či areály). Nepřípustná jsou zařízení a aktivity zhoršující kvalitu životního prostředí jako výroba či sklady. Ty však v areálu historického jádra situovány nejsou.

Plochy pro bydlení

Plochy pro bydlení se rozlišují na bydlení vesnického charakteru a na bydlení městského charakteru v rodinných nebo bytových domech. Největších rozmach bydlení, jak individuálního, tak hromadného typu, začal po první světové válce za přičinění rozvoje průmyslu a zbourání městského opevnění coby bariéry rozvoje.

Bydlení městského charakteru v rodinných domech je tvořeno kromě jiných, také historickými předměstími, v nichž se nachází převážně kompaktní řadová zástavba. Jsou jimi východní předměstí v ulici Pořadí, jihovýchodní předměstí mezi ulicemi Rýbárenská a Neradice, a jižní předměstí mezi ulicemi Provazní a Vlčnovská. Od roku 1920 se pak zástavba rodinných domů značně rozšiřuje, především pak v severní polovině města. Na zmíněné předměstí Pořadí navazuje zástavba samostatných rodinných domů a vilek severně od historického jádra v ZSJ Horní dvůr-Lapač po obou stranách Prakšické ulice. Další rezidenční plochy pokračují směrem na západ, tvořené vilovou čtvrtí Na Dlouhých, jež se rozkládá mezi ulicemi Svatopluka Čecha a Údolní (ZSJ Radlice). Ze západu pak tato čtvrt později prostorově propojila město s obcí Havříce. Postupně také dochází k individuální řadové výstavbě při hlavních výpadovkách z města (ulice Močidla, 26. dubna, Nivnická). V 70. letech došlo nad obytnou čtvrtí Na Dlouhých v severozápadě města k rozšíření o další bloky rodinných domů v ulicích Na

Chmelnici a Na Láně. Poslední větší lokalitou je sídliště samostatných rodinných domů Úlehly (ZSJ Sídliště Pod Vinohrady), nacházející se na východě města pod zahrádkářskou kolonií. Nová zástavba rodinných domů je v současnosti směřována především do okrajových částí města, kde dochází k rozšiřování obytných ploch. Další možnosti výstavby poskytují proluky či pozemky stávajících rodinných domů.

Největší plochy pro bydlení ve vícebytových domech poskytuje ZSJ Sídliště Pod Vinohrady, jehož téměř celý prostor slouží jako sídliště stejného názvu. Sídliště je budované etapově od roku 1949 a dokončené v roce 1985. Dalším větším sídlištěm je Olšava (ZSJ Za nádražím) vybudované během 80. let v jižním cípu města. V Uherském Brodě se dále vyskytuje několik menších sídlišť, jež vyrostla převážně v 50. až 80. letech minulého století jako rychlá odpověď na vysokou poptávku dělnické třídy po bydlení. Takovými sídlišti jsou Na Radlici nad areálem zbrojovky, Střed v centru města, Neradice nedaleko pivovaru či skupina činžovních domů v lokalitě Pod Horním dvorem.

V integrovaných obcích Havříce, Těšov, Újezdec a Maršov se vyskytují převážně plochy s bydlením vesnického charakteru, na jejichž pozemcích se vyskytují hospodářské budovy. Kromě Maršova, dochází v těchto místních částech k rozšiřování ploch pro bydlení, do kterých je umísťována zástavba patrových rodinných domů, většinou situována v podobě samostatných domů. Tyto lokality jsou atraktivní díky kombinaci výhod vesnického bydlení a snadné dostupnosti městského centra.

Aktuální Územní plán města Uherský Brod obsahuje 42 návrhových lokalit pro bytovou výstavbu. Nejčastěji jde o rozšíření stávajících ploch s obytnou funkcí. K nejvýznamnějším z nich patří lokalita ve čtvrti Ružákov, kde by mělo v ulicích Na Chmelnici a Jabloňová vzniknout až 40 rodinných domů. Severně od této lokality se nachází jedna z neprestížnějších a nejžádanějších čtvrtí ve městě. Jde o čtvrt Nad Zámkem (vše ZSJ Náklady), která je v její první etapě již kompletně zasířovaná a připravená k zástavbě. Druhá etapa bude dokončena v roce 2016 a celkově by zde mělo být situováno na 150 domů prostřednictvím řadových a samostatných rodinných domů a několika viladomů (Tekoo reality, 2013). Další plochy určené pro výstavbu rodinných domů se nachází z obou stran Staré Těšovské ulice, která vede rovnoběžně s Těšovskou ulicí mezi Uherským Brodem a Těšovem (ZSJ Vinohrady a Díly). Plánováno je zde 85 rodinných domů. I v katastru Újezdce se počítá s rozvojem ploch pro bydlení. Tzv. Nový Újezdec nad areálem základní školy by měl poskytnout plochu pro 25 rodinných domů (Obr. 11). Největším projektem města je dostavba stávajícího sídliště Olšava. Podle urbanisticko – architektonické studie se projekt dělí na dvě etapy, přičemž první etapa proběhla mezi lety 2009 – 2012 a jejím cílem byla regenerace sídliště a příprava na druhou etapu (Cahel, Cahel, 2005). Záměrem druhé etapy je pak kombinovaná výstavba přibližně 313 bytů v bytových domech a 16 bytů v rodinných

domech. Její realizace je však zatím odložena, protože město stále hledá silného investora.

Plochy průmyslové výroby a podnikání

Město Uherský Brod, dříve ryze zemědělské s tradiční řemeslnou výrobou, má dnes zřetelný průmyslový charakter, jehož tvář kromě řady menších a středních podniků zformovaly především závody Česká zbrojovka a.s. a Slovácké strojírny a.s.

V centru města existuje řada drobných subjektů, např. řemeslné provozovny a dílny, které jsou provozovány často v rámci rodinných domků. V řešení územně plánovací dokumentace se předpokládá možnost provozování těchto služeb formou přístavby, vestavby či nástavby rodinných domků. Jedná se např. o Výrobnu moučníků či Šestákovu pekárnu. Plochy průmyslové výroby a podnikání většího rozsahu a výrobních kapacit jsou koncentrovány převážně v jihovýchodní a jihozápadní části města (předělem budiž železnice a ulice 26. dubna – Nivnická) především kolem probíhající železniční dráhy a v okrajových částech města. Z urbanistického hlediska jsou výrobní aktivity umístěny celkově vhodně, s výjimkou podnikatelských ploch mezi ulicemi Pod Valy a Vlčnovská a mezi ulicemi Předbranská a U Cukrovaru. Tyto plochy tvoří spolu s železnicí bariéru souvislé zástavby rodinných domů mezi historickým jádrem a jižním předměstím.

Zmíněné podnikatelské a průmyslové plochy jižně od centra, zahrnují široké spektrum výrobních podniků a drobných firem jako Rumpold s.r.o, Teknia a.s. na výrobu přesných plastových výlisků, kovoobráběcí společnost Petra Rachůnka, výrobu rozprašovačů Kasl, výrobu nátěrových hmot Roko a.s. a další drobné provozovny. Nachází se v severní části ZSJ Za nádražím a v jižní části ZSJ Valy-Neradice.

K nejvýznamnějším výrobním plochám patří průmyslová zóna Vazová. Nachází se v jihozápadní části města, především v ZSJ Vazová, jejíž celá východní polovina mezi železniční tratí a ulicí Vlčnovská je využívána pro výrobní, technické a průmyslové aktivity. Zde má své sídlo a provozní plochy Lidová tvorba produkující tradiční výrobky ze Slovácka, výrobce přesných výlisků Kastek komponenty s.r.o., RPG Recycling s.r.o. provozující sběr a recyklaci pneumatik, firma JF Plasty s.r.o. recyklující plastové odpady a mnoho dalších menších podniků. Součástí průmyslové zóny je také čistíčka odpadních vod a městský sběrný dvůr. Na tento areál navazují z jihu menší podnikatelské plochy stavebnických firem Brenkostav s.r.o. a Stavmat a.s., výrobní areál Pekáren Delta a.s. a sklady a prodejna obchodní společnosti Rojal. Ze severozápadu pak navazuje areál České zbrojovky a.s., v němž se nachází mnoho skladů a výrobních dílen spolu s plochami, jež jsou pronajímány soukromým podnikatelům (ZSJ Pod

Havřicemi). Součástí areálu je také střední škola, se kterou vedení úzce spolupracuje. Ze severu pak při ulici Pod Valy přilehá menší areál drůbežářské společnosti Raciola s.r.o.

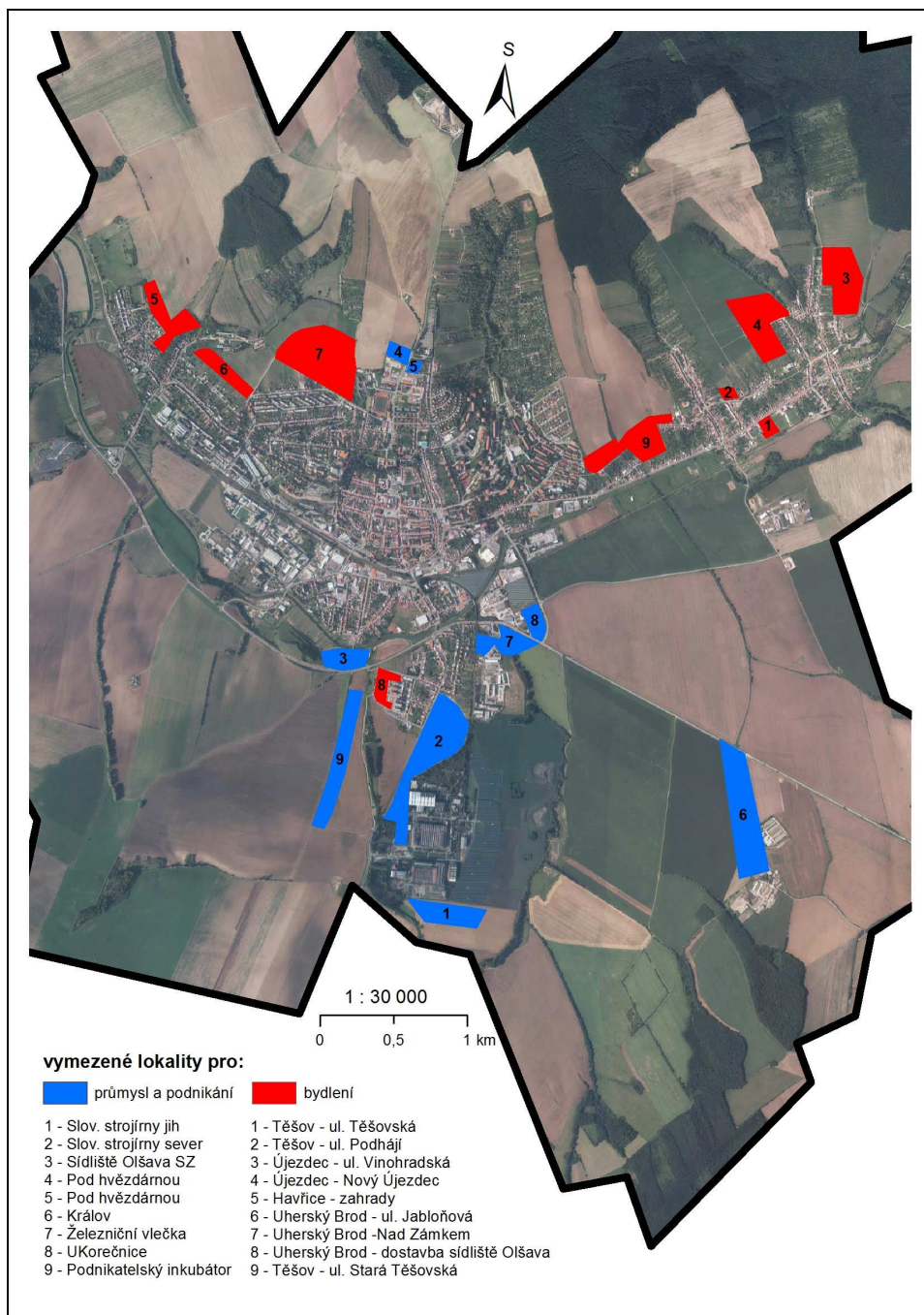
V jižní části města se nachází areál Slováckých strojiren a.s., který je největší průmyslovou zónou města. Ta zaujímá celou plochu ZSJ U Pileckého mlýna, a vyskytuje se zde kromě skladových areálů a výrobních hal také několik objektů, které jsou využívány dalšími firmami. Při západní straně areálu je situováno několik budov spolupracující Střední průmyslové školy Uherský Brod. V roce 2011 byly plochy areálu rozšířeny směrem na východ o lokalitu Na Jiříčkách, která je využívána jako fotovoltaická elektrárna. Nad tímto prostorem se jižně od ulice U Korečnice rozkládá kromě areálu zemědělského družstva Zemaspol a.s., také výrobní plochy společností Saneko s.r.o. vyrábějící jímky a čistírny odpadních vod či Globalfol s.r.o. na výrobu obalových materiálů. Dále jsou zde situovány sklady výrobců hutních součástí Stealmart s.r.o. a Bohuš Bohemia s.r.o. Na tyto prostory navazují ze severní strany od ulice U Korečnice další výrobní plochy, kde působí Tekoo s.r.o. zpracovávající ovoce a zeleninu, producent kovových dílců EGB Morava s.r.o. a sklady tuhých paliv PentaCo s.r.o. Tento prostor je z východu i západu obklopen solárními panely.

Areál Pivovaru Uherský Brod, a.s. je situován mezi ulicemi Neradice a Šumická. Poslední větší podnikatelské a výrobní plochy jsou lokalizovány v ZSJ Šumické Pole-Králov v jihovýchodní části města, při výpadovce směrem na Bánov. Zde se nachází areál na výrobu řeziva a palivového dříví Pila Králov s.r.o. a zemědělské družstvo Lukrom s.r.o., jež své široké prostory pronajímá dalším menším podnikům. Opomenout nelze také drobné areály nacházející se na severu města v ZSJ Horní dvůr-Lapač, kde mají své výrobní a skladové areály společnosti Deprox s.r.o., 3V&H, s.r.o. a řada menších podniků.

Uherský Brod se dlouhodobě potýká s nedostatkem volných ploch pro podnikatelské aktivity, což v jistém pohledu brání rozmachu města. Problém spočívá v roztržitosti velkého množství drobných zemědělských parcel v okolí, které se nedaří scelit tak, aby se na nich mohlo stavět. Podle aktuálního územního plánu i podle schváleného zadání nového územního plánu je záměrem městského zastupitelstva vybudování nových a rozšíření stávajících průmyslových a podnikatelských zón především v jižní části města. Cílem je rozvoj podnikání zahrnující oslovení nových investorů a umožnění stávajícím podnikatelům rozšířit své aktivity. Jedná se především o lokalitu Králov, kde by mělo v nejbližší době dojít k rozšíření stávajících podnikatelských ploch a k napojení tohoto areálu na silnici I/50 (Lapčík, 2013; ČTK, 2013). Významného rozšíření ze západní a severozápadní strany by se měla dočkat i průmyslová zóna v lokalitě Slováckých strojiren, která tak bude ze západu navazovat na obytnou zástavbu a ze severu na také rozšířený areál podnikatelských aktivit v lokalitě Železniční vlečka. Podnikatelský inkubátor, jako zázemí se zvýhodněnými podmínkami pro mladé firmy, by

měl vzniknout západně od sídliště Olšava v lokalitě Škrlovec (Obr. 11). Severní část této plochy bude napojena na silnici I/50, jižní část pak povede souběžně s nivnickou silnicí. Podnikatelské plochy v severní části města v lokalitě Horní dvůr by měli být také rozšířeny, a to směrem od města po obou stranách Praktické ulice.

Obr. 11 Nejvýznamnější návrhové plochy pro bydlení a podnikatelské aktivity na území města Uherský Brod (vlastní zpracování 2013; zdroj dat: Územní plán města Uherský Brod, 2004)

Plochy občanské vybavenosti

Jedná se o plochy, které jsou využívány pro účely administrativní či správní, kulturní, školské, zdravotnické nebo obchodní. Dále takové plochy mohou být využívány pro účely stravovací a ubytovací a také pro nevýrobní služby. Občanská vybavenost města je soustředěna zejména v historickém jádru. Další zařízení jsou rozmístěny v různých částech města (především v lokalitách sídlišť) tak, aby vyhověla po stránce zajištění základních potřeb obyvatel v přijatelných docházkových vzdálenostech.

Z pohledu občanské vybavenosti se v historickém jádru města nachází budovy úřadů samosprávy a státní správy výhradně kolem Masarykova a Mariánského náměstí. Dále jsou zde lokalizovány peněžní ústavy a jiná administrativní zařízení jako banky a spořitelny. Při Mariánském náměstí jsou situovány budovy základní školy a Dům kultury. Ačkoliv jsou zařízení nevýrobního charakteru rozmístěny po celém městě, koncentrují se hlavně v jeho centrální části, jako např. cestovní kanceláře, kadeřnictví, opravny, realitní kanceláře a další.

Po stránce kulturních zařízení je město z velké části soběstačné. Nachází se zde zmiňovaný Dům kultury, kino, dvě knihovny, galerie, Muzeum Jana Amose Komenského či hvězdárna.

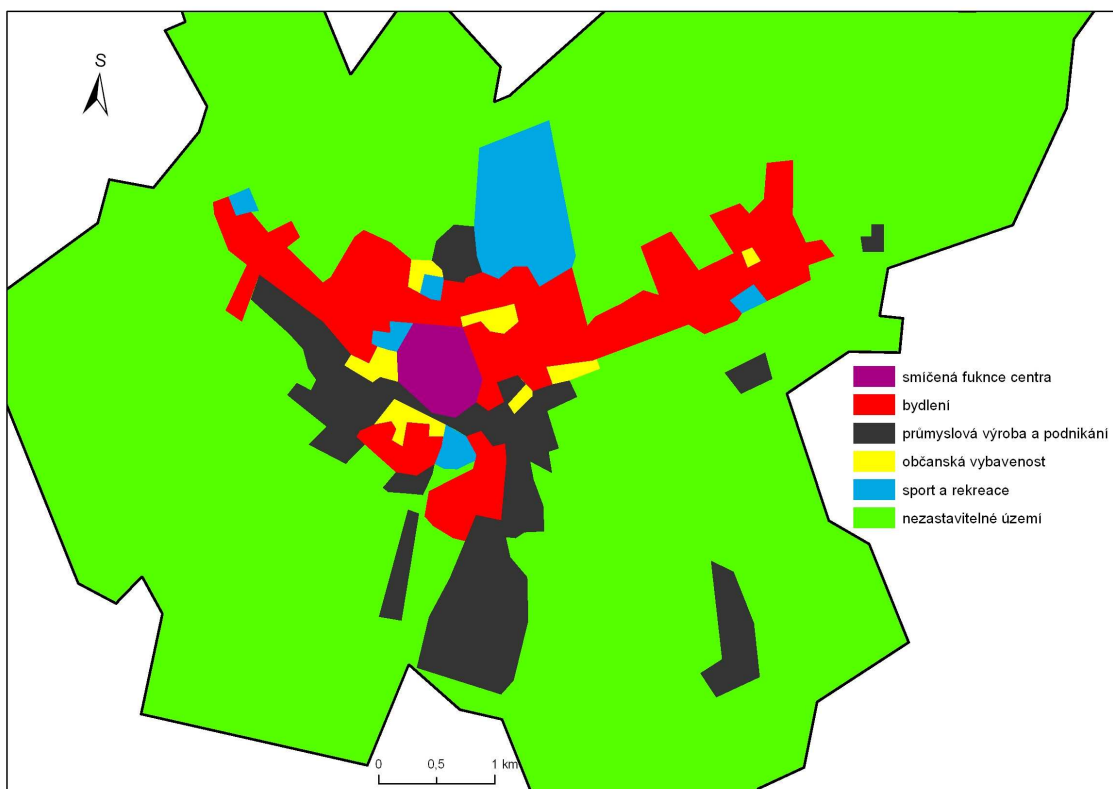
Nejnižší školská zařízení v Uherském Brodě zastupuje 8 mateřských a 7 základních škol, z nichž jedna je umělecká a další katolická. Tato zařízení jsou v současnosti dobře situována v centru města i jednotlivých místních částech a sídlišťích a kapacitně odpovídají poptávce. Střední vzdělání je umožněno celkem na čtyřech středních školách a učilištích pouze v místní části Uherský Brod. V blízkosti městského centra se nachází Střední škola – Centrum odborné přípravy technické, Střední odborné učiliště Uherský Brod a Gymnázium J.A.Komenského. Poměrně odlehlá je Střední průmyslová škola a Obchodní akademie Uherský Brod, která se nachází na jihu města při areálu Slováckých strojů a.s.

Zdravotnické služby prezentuje hlavně Městská nemocnice s poliklinikou Uherský Brod v ZSJ Sídlíště Pod Vinohrady. Jedná se však pouze o léčebnu s následnou péčí, lékařskou záchrannou službou a pohotovostí. Nejbližší nemocnice s komplexní lékařskou péčí je v Uherském Hradišti. Dále pak Poliklinika-lékárna město uvnitř historického jádra a Zubní a Lékařský dům, ve kterých jsou koncentrovány příslušné zaměřené ordinace. V oblasti sociální péče jsou dva penziony pro seniory situovány v ulici U Žlebu a při Městské nemocnici. V centru města se nachází také Azylový dům a Charitní dům. V místních částech Havřice, Těšov, Maršov a Újezdec se nenachází žádné zdravotnické nebo sociální zařízení.

Rozvoj velkoobchodních řetězců je v České republice spojován s počátky 90. let. Kvůli vysokým požadavkům na rozlohu areálu, zejména kvůli neodmyslitelným parkovacím plochám, jsou tyto supermarkety a hypermarkety umísťovány nejčastěji na okraje měst. Stejně tak je tomu i v případě Uherského Brodu, kde v krátké době vyrostla řada obchodních domů. První nákupní centra byla lokalizována v ZSJ Vazová při ulici Vlčnovská, jakožto výpadovky z města ve směru na Uherské Hradiště. Ta se stala největší nákupní zónou města, jelikož se v ní nachází supermarkety Kaufland, Lidl, velkoobchod Rojal a v minulosti zde stával také supermarket Julius Meinl. Nákupní centra Kaufland a Lidl vyrostla na revitalizovaných plochách v místě bývalého výrobního areálu a skladů dřevozpracujícího podniku. V roce 2012 vyrostl ve Vlčnovské ulici při supermarketu Kaufland nový obchodní dům s řadou prodejen, který tak jen podpořil význam této obchodní osy. Na opačné straně města v ZSJ Valy-Neradice jsou při výpadovce na Šumice a Luhačovice umístěny supermarkety Tesco a Penny Market.

Plochy pro sport a rekreaci

Největší koncentrace ploch pro sport a rekreaci je na jihu města mezi ulicemi Provazní a 26. dubna. Tento areál koncentruje na jednom místě zimní stadion, Orelský fotbalový stadion s tenisovými kurty a Aquapark Delfín (ZSJ Za nádražím). Další velké sportovní a rekreační areály, jež jsou situovány v těsné blízkosti městského centra, prezentuje sportovní hala a stadion Sokol s areálem tenisových kurtů (ZSJ Radlice), víceúčelový stadion Lapač s umělou trávou a osvětlením a venkovní koupaliště Delfín s plaveckým a dětským bazénem a beach volejbalovým hřištěm (ZSJ Horní dvůr-Lapač). Sportovní a rekreační plochy pomohl rozvinout také projekt regenerace panelových sídlišť, který proběhl v posledních letech. V jeho rámci byla opravená stávající dětská hřiště, vznikla nová víceúčelová sportovní hřiště a fit parky (sídlíště Střed, Olšava, Pod Vinohrady). V místních částech jsou jedinými plochami se sportovní a rekreační funkcí pouze sportovní areály TJ Sokol Újezdec-Těšov a TJ Tatra Havříce (se sportovní halou při hlavní komunikaci). K rekreaci také může vhodně posloužit park Tyršovy sady v místě bývalého opevnění v západní část historického jádra, a na něj navazující park Sady J. A. Komenského.

Obr. 12 Členění města Uherský Brod podle funkčních ploch (bez místní části Maršov)
(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Územní plán města Uherský Brod, 2004)

8 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNĚ PROSTOROVÁ STRUKTURA MĚSTA

Tato kapitola postupně provede analýzu struktury domovního fondu a vývoje počtu obyvatelstva, zhodnotí vývoj struktur obyvatelstva podle věku, pohlaví, vzdělání či ekonomické aktivity. Charakteristiky za město Uherský Brod jsou porovnány z údajů ze sčítání lidu z let 1991, 2001 a 2011, které poskytl Český statistický úřad. Rozbor základních sídelních jednotek je proveden za rok 2011, v některých případech je umožněno srovnání s rokem 2001, a to nejčastěji prostřednictvím mapových kartogramů. Data jsou zpracována do tabulek a kartogramů řazených přímo v textu či v závěrečných přílohách. V posledním sčítání lidu nebylo povinné vyplnit údaje o náboženském vyznání a národnosti, tudíž v kapitole není popsána náboženská ani národnostní struktura z důvodu irelevantnosti těchto dat.

8.1 Prostorová struktura domovního a bytového fondu

V roce 2011 mělo město Uherský Brod podle údajů z posledního sčítání lidu celkem 3017 domů, z nichž je 2630 klasifikováno jako domy trvale obydlené. Z nich je pak 252 bytových a 2 336 rodinných domů, ve kterých v tomto roce žilo 7 769 obyvatel, což znamená 43 % populace města. V roce 2001 byl tento podíl obyvatel bydlících v rodinných domech o 1,5 procentního bodu vyšší (ČSÚ, 2005b). Dále má město celkem 387 neobydlených domů (12,8 %), z nichž 54 je nezpůsobilých bydlení (tj. 14 % z počtu neobydlených domů). Průměrné stáří obydlených domů je 41,6 let (ČSÚ, 2011a). Z hlediska bytového fondu bylo ve městě celkem 7 416 bytů, z nichž bylo trvale obydlených 6 603. Z toho 2 655 bytů je v rodinných a 3 902 bytů v bytových domech. Dle ČSÚ (2011b) je neobydlených bytů 813 (11 %), z toho 57 je nezpůsobilých k bydlení (tj. 7 % z počtu neobydlených bytů). Průměrné stáří obydlených bytů v roce 2001 bylo 33,1⁴ let (ČSÚ, 2005c).

Jak bylo popsáno v kapitole 6.4, struktura domovního a bytového fondu byla nejvíce ovlivněna socialistickou bytovou výstavbou panelových domů. Ačkoliv výstavba bytových domů stále probíhá, není od 90. let již tolik markantní a městský intravilán se zvětšuje především výstavbou samostatných rodinných domů, jejichž počet se mezi lety 1991 a 2011 zvýšil o 8,5 %. Celkový podíl trvale obydlených rodinných domů v Uherském Brodě je 88,8 %. Na úrovni ZSJ je tento podíl nejnižší v jednotce Sídliště Pod Vinohrady (43,3 %) a stejně je tomu tak zde i z hlediska podílu trvale obydlených bytů v rodinných domech (3,0 %), což je samozřejmě dáno vysokou koncentrací bytových domů v největším sídlišti města. Za celé město činí podíl trvale obydlených bytů v rodinných domech 40,2 %.

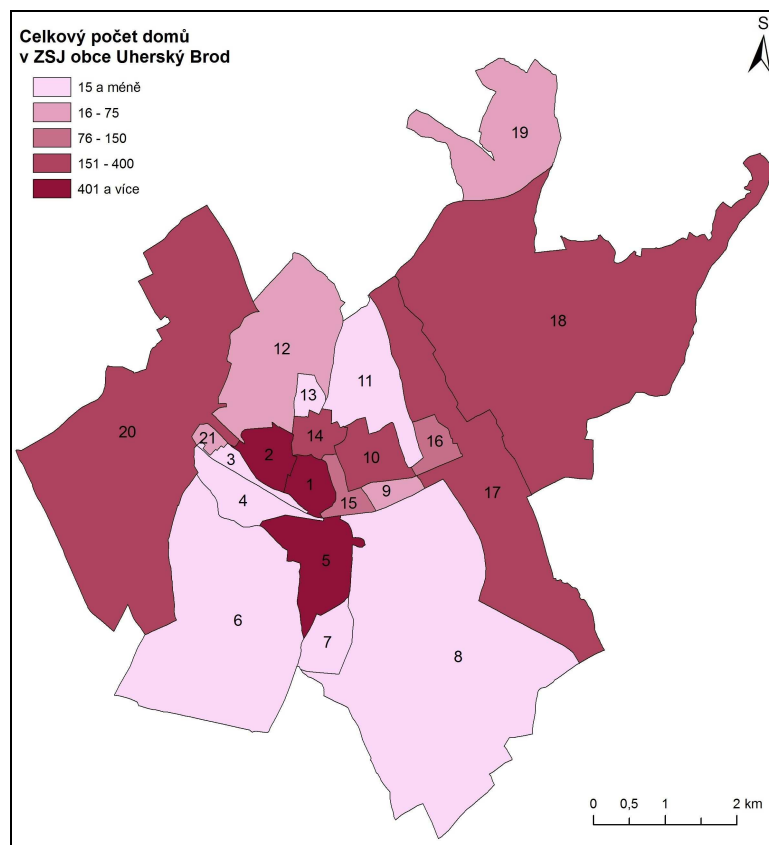
Současný stav domovního a bytového fondu je nastíněn výše, následující komentář se věnuje jednotlivým obdobím, jejich charakteristikou a podílem postavených bytů a domů na současném domovním a bytovém fondu. 7 % domů současně obydleného domovního fondu a 2,5 % bytů současně obydleného bytového fondu se svým stářím řadí do období před rokem 1919. Mezi lety 1920-1970 bylo postaveno 35,3 % bytového fondu a v letech 1971-1980 pak 27,9 %. Domovní fond je tvořen obydlenými domy z let 1920-1945 podílem 13,3 %, z let 1946-1980 pak podílem 45 %. Byty z období 1981-2000 tvoří 24,2 % dnešních trvale obydlených bytů a trvale obydlené domy z tohoto období zaujímají 23,9 % domovního fondu. Z posledního období 2001-2011 tvoří domovní a bytový fond 10,7 % domů a 10,2 % bytů postavených v těchto letech.

Nejnižší podíl domů ze současného domovního fondu pochází z období před rokem 1919. Tato skutečnost je dána jednak jejich nízkým počtem vzhledem

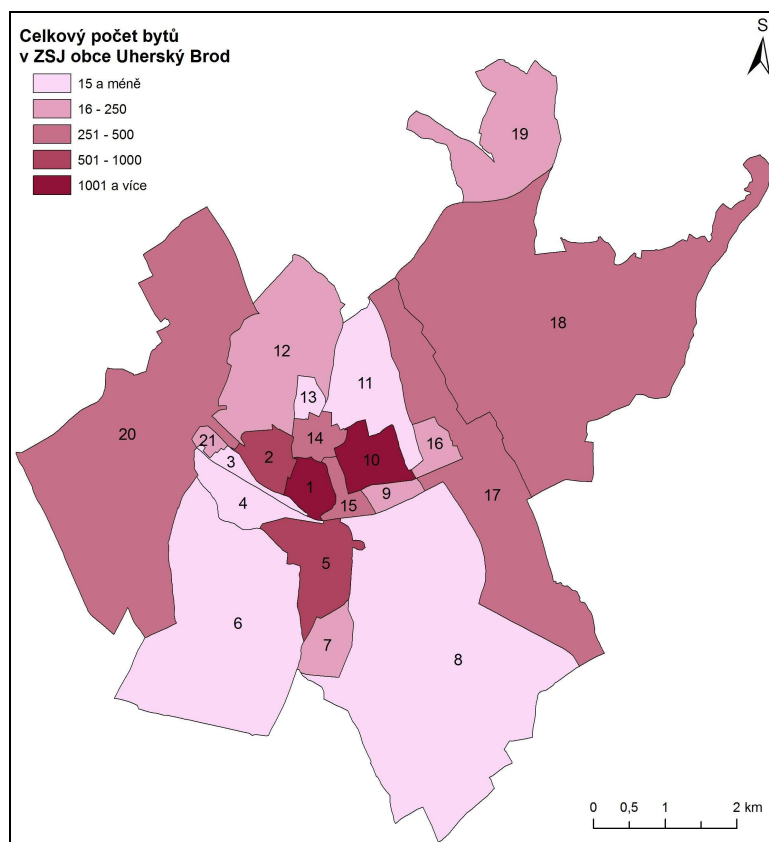
---

⁴ Údaje o průměrném stáří bytů k roku 2011 v době tvorby diplomové práce nebyly k dispozici

k pozdějšímu budovatelskému rozvoji, a jednak také stavební technologií či asanacemi domů v pozdějších letech. V rámci jednotlivých ZSJ je nevyšší koncentrace těchto domů v historickém jádru (23,8 %) a pak také v bývalých samostatných obcích, kde zůstala zachována část původní zástavby. Z následujícího období zaujímá nejvyšší podíl domů na současném domovním fondu ZSJ Radlice (20,6 %) a Horní dvůr-Lapač (17,1 %), kde došlo ve 20. letech k výstavbě největší vilové čtvrti města. Léta 1946-1980 znamenají pro strukturu domovního a bytového fondu značné změny díky socialistické bytové expanzi, která se nese ve znamení vzniku panelových sídlišť s vysokou hustotou bytové zástavby. Do této doby se tak řadí vznik většiny městských sídlišť, jako jsou Sídlíště Pod Vinohrady, Střed či Na Radlici, jejichž polohu a bližší charakteristiku popisuje kapitola 7. Domy a byty zbudované v tomto období, nejen z pohledu města jako celku, ale také z pohledu každé jednotlivé ZSJ, participují nejvyšším podílem na současném domovním a bytovém fondu. V 80. letech a na počátku let 90. již intenzita bytové výstavby značně zeslabuje a v tomto období je dokončeno sídlíště Olšava a menší sídlíště Neradice. V následujících letech díky sociálním a ekonomickým změnám dochází ke zlomu, kdy lidé více upřednostňují vlastní samostatné bydlení v rodinných domech před byty v domech panelových. Dochází tak k rozvoji výstavby vilek a rodinných domů především v okrajových částech města (ZSJ Sídlíště Pod Vinohrady v lokalitě Úlehly) či na úplně nových prostorách jako v případě ZSJ Náklady v lokalitě Nad Zámkem. Tato lokalita je prvním developerským projektem, po němž by měla následovat developerská výstavba v dalších místech jako Nový Újezdec v ZSJ Újezdec či v lokalitě kolem staré Těšovské silnice v ZSJ Díly. Dalším rozvojem bydlení se více zabývá kapitola 8. Vyjádření domovního a bytového fondu v absolutních hodnotách na úrovni ZSJ znázorňují Obr. 13-14. Další charakteristiky jako počty trvale obydlených domů či bytů nebo podíly trvale obydlených rodinných domů či bytů v rodinných domech nalezneme v Mapové příloze 1-9. Komentář kapitoly kromě mapových příloh doprovázejí také přílohy tabulkové, jež jsou řazeny v Tabulkové příloze 1-2.

Obr. 13 Celkový počet domů v ZSJ obce Uherský Brod v roce 2011 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

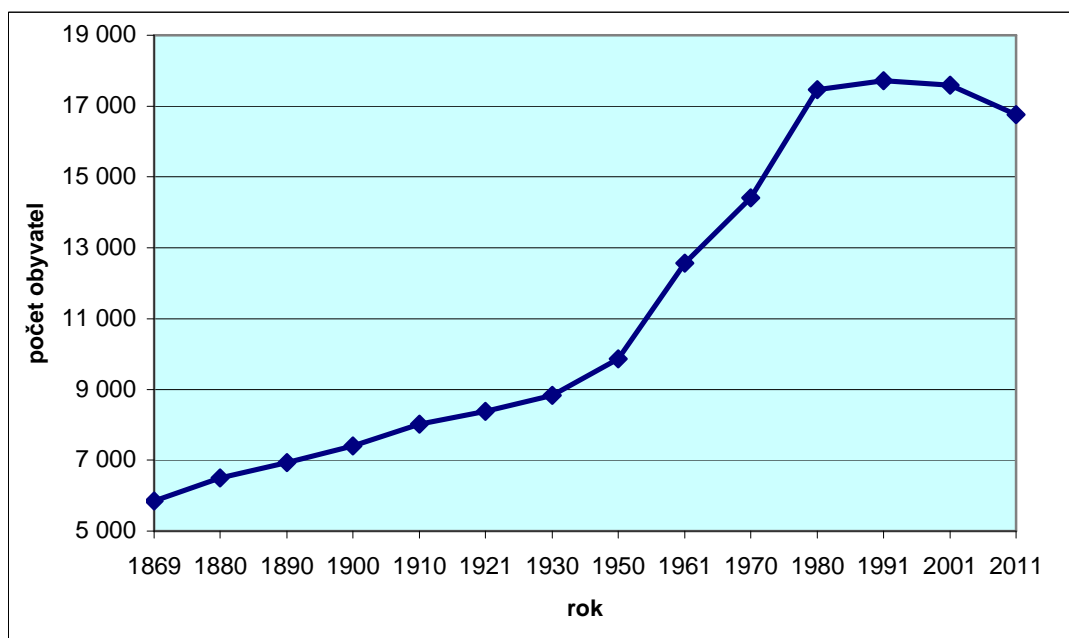

Obr. 14 Celkový počet bytů v ZSJ obce Uherský Brod v roce 2011 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

8.2 Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel

Charakter křivky znázorňující vývoj počtu obyvatelstva v Uherském Brodě za období od prvního sčítání lidu v roce 1869 až po poslední census v roce 2011 je především progresivní. Při prvním sčítání lidu mělo město 5 855 obyvatel a lze tak tedy od druhé poloviny 19. století sledovat dlouhodobý plynulý růst počtu obyvatel, který dosáhl nejvyšší intenzity mezi lety 1950 – 1980. Tento vývoj podrobněji zobrazuje Obr. 15.

Průmyslová výroba, která je spojována s procesem lokalizace obyvatelstva do měst, proniká do oblasti Uherskobrodsko vinou nedostatečné surovinové základny a nevhodnou strukturou dopravních komunikací jen sporadicky a velmi těžce. Proto tak v poslední třetině 19. století mělo průmyslové a obchodní podnikání v Uherském Brodě stále malovýrobní a živnostenský charakter (Tomeček, 2002). To se projevuje i na počtu obyvatel, který stoupá velmi pozvolna.

Obr. 15 Vývoj počtu obyvatel Uherského Brodu podle sčítání lidu v letech 1869 – 2011 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Růžková et al., 2006; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

V dalším období město pokračuje v růstu, avšak události 1. a zejména 2. světové války se na něm neblaze projeví. Především město ztratilo deportací více než 500 židů do koncentračních táborů. Naopak skutečnost, že Uherský Brod byl ryze českým městem, tak z pohledu počtu obyvatel neutrpěl odsunem Němců jako v případě řady jiných měst. V poválečném rozvoji je to hlavně rozmach strojírné průmyslové výroby, který je významným faktorem pro stěhování lidí do města, a který od roku 1950 výrazně zvyšuje městskou populaci. Dalším důležitým faktorem byla v pozdějších letech politika socialismu a budování střediskové soustavy osídlení, ve

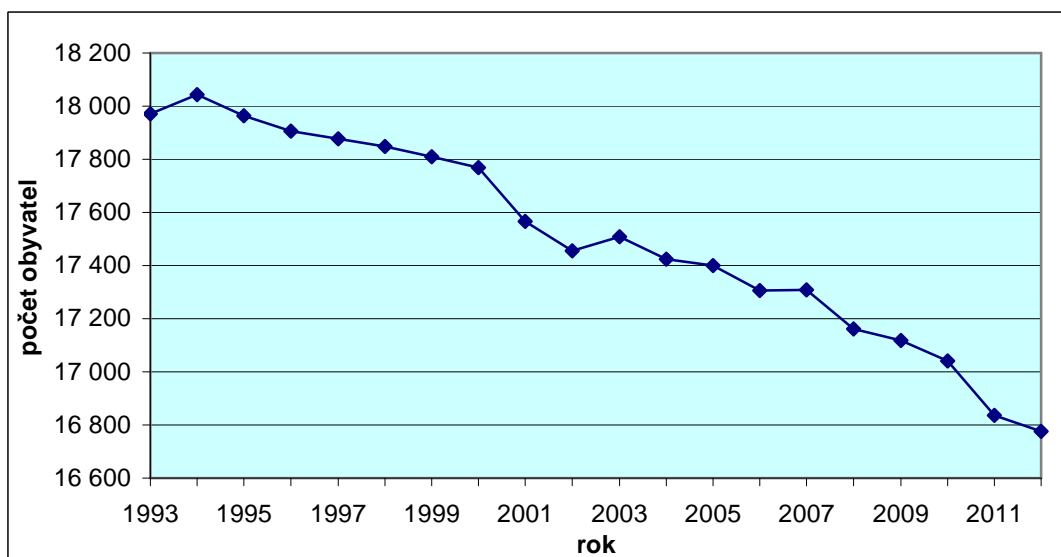
které je město střediskem obvodního významu. Obecně se nese toto období ve znamení výstavby panelových sídlišť a stejně tak je tomu i v případě zájmového území. Budují se velká sídliště Střed, Olšava nebo největší sídliště města Pod Vinohrady, kde bydlela na konci 70. let téměř jedna třetina (3 600 obyvatel) tehdejšího Uherského Brodu.

Tab. 2 Vývoj počtu obyvatel Uherského Brodu v letech 1869 – 2011

Rok	Počet obyvatel	Bazický index (%)	Řetězový index (%)
1869	5 855	100,0	100,0
1880	6 492	110,9	110,9
1890	6 935	118,4	106,8
1900	7 399	126,4	106,7
1910	8 014	136,9	108,3
1921	8 384	143,2	104,6
1930	8 821	150,7	105,2
1950	9 856	168,3	111,7
1961	12 565	214,6	127,5
1970	14 406	246,0	114,7
1980	17 459	298,2	121,2
1991	17 721	302,7	101,5
2001	17 592	300,5	99,3
2011	16 758	286,2	95,3

(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Růžková et al., 2006; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Podle Databáze demografických údajů za obce ČR (2013c) zjišťujeme, že Uherský Brod na konci roku 1994 dosahuje 18 043 obyvatel, což je dosavadní nejvyšší počet (Obr. 16). Město tak díky industrializaci a rozvoji bytové výstavby zvýšilo svoji populaci od roku 1930 (8 821 obyvatel) více než dvojnásobně. Od tohoto roku se však tento počet každoročně pozvolna snižuje až do současnosti, zejména kvůli emigraci viz kapitola 9.3. Mezi lety 1994 a 2012 tak došlo k úbytku o 1 266 obyvatel. Součástí koncepce rozvoje města z roku 1989 byl plán rozšíření počtu obyvatel města na 21 000 do roku 2010. V té době je Uherský Brod střediskem obvodního významu s počtem 17 759 obyvatel (ČSÚ, 2013c) v jehož spádovém území se nachází 56 tisíc obyvatel, koncepce tak vychází z těchto širších vztahů.

Obr. 16 Krátkodobý vývoj obyvatel Uherského Brodu v letech 1993 – 2012
(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2013c)

Z hlediska počtu obyvatel rostly kromě města jako celku v průběhu 20. století také jeho místní části Těšov a Újezdec, které i v současnosti oplývají množstvím návrhových ploch pro bydlení, a které jsou výhodnou lokalitou pro klidné bydlení venkova s výhodami snadno dostupného města. Naopak pokles od sčítání lidu v roce 1961 zaznamenávají Havříce a Maršov. Jak již bylo zmíněno v kapitole 7, příčinou stálého úbytku obyvatelstva v Maršově jsou sesuvy půdy z 60. letech minulého století a trvající nebezpečí tohoto druhu. Vzhledem ke stálému úbytku obyvatelstva a omezeným možnostem lokality se zde další rozvoj bydlení a počtu obyvatel neuvvažuje. Celkový průběh vývoje počtu obyvatel v jednotlivých místních částech popisuje Tab. 3.

Tab. 3 Vývoj počtu obyvatel v místních částech Uherského Brodu v letech 1869 – 2011

rok	Havříce	Maršov	Těšov	Uherský Brod	Újezdec
1869	808	121	441	3 959	526
1880	866	111	480	4 435	600
1890	925	106	564	4 670	670
1900	1 033	116	590	4 912	748
1910	1 114	126	672	5 297	805
1921	1 186	120	714	5 549	815
1930	1 172	131	682	5 936	900
1950	1 178	123	811	6 775	969
1961	1 235	129	939	9 153	1 109
1970	1 150	72	919	11 197	1 068
1980	1 084	39	971	14 283	1 082
1991	948	27	986	14 744	1 016
2001	914	33	1 004	14 597	1 044
2011	925	17	984	13 785	1 047

(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Růžková, 2006; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

8.3 Přirozený a mechanický pohyb obyvatelstva

Obyvatelstvo se vyznačuje silnou dynamikou změn a nelze jej považovat za statistický prvek. Přirozený pohyb či přirozená měna obyvatelstva je reprezentována procesy spojenými s rozmnožováním a umíráním, tedy porodností a úmrtností. Ty jsou vyjádřeny hrubou mírou porodnosti a hrubou mírou úmrtnosti. Takovéto hrubé míry pak udávají daný počet (živě narozených, zemřelých) na 1000 obyvatel středního stavu za určitý rok (Toušek et al., 2008). Rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých udává přirozený přírůstek (úbytek) obyvatelstva. Mechanický pohyb jakožto změna trvalého pobytu za hranice určité územní jednotky, definují dva směry – imigrace a emigrace - jejichž rozdílem přepočteným na 1000 obyvatel dostaneme migrační saldo. Celkový pohyb obyvatelstva je tvořen součtem hrubé míry přirozeného přírůstku (úbytku) a migračního salda.

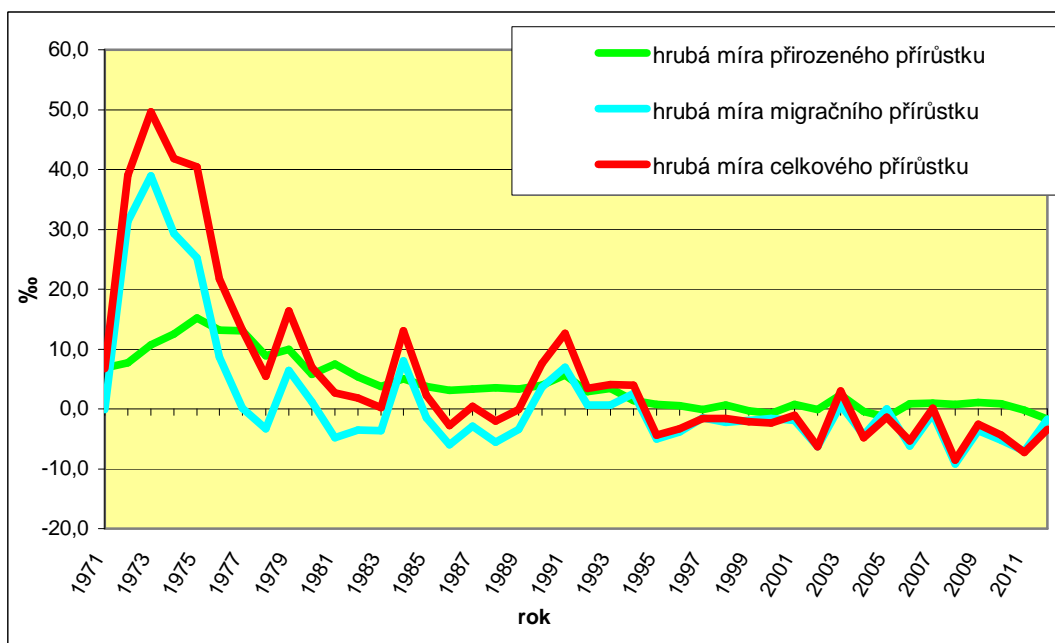
Od počátku sledovaného období, tedy od roku 1971, se přirozený přírůstek pohybuje v Uherském Brodě v kladných hodnotách a postupně klesá až do roku 1997. Nejvyšších hodnot dosahuje během 70. let, kulminuje v roce 1975 (15,2 ‰) a pozvolna klesá. Na tento stav mají vliv především silné poválečné ročníky, které se dostaly do reprodukčního věku a uplatňovaná propopulační politika, díky níž porodnost dosahovala v těchto letech více než 20 ‰ (Tab. příl. 6). V roce 1997 se stále klesající přirozený přírůstek dostává do záporných hodnot (-0,1 ‰) a poprvé od 2. světové války je tak počet narozených nižší než počet zemřelých. Od tohoto roku je přirozený přírůstek velmi proměnlivý a osciluje tak mezi kladnými a zápornými hodnotami.

Ačkoliv se úroveň zdravotní péče zlepšuje, stejně tak životní podmínky, pohybuje se hrubá míra úmrtnosti po celé zkoumané období v rozmezí 7 – 9 ‰ a tak nemá výraznější vliv na výkyvy či klesající trend křivky přirozeného přírůstku.

Mechanický pohyb neboli migrace zaznamenává ve sledovaném období největší rozmach mezi lety 1972 – 1977, tedy v době, kdy je vybudováno sídliště Střed a druhá část Sídlíště Pod Vinohrady. V roce 1973 dosáhlo město nejvyšší hodnoty migračního salda (38,9 ‰), což v absolutních číslech znamená, že se do Uherského Brodu nastěhovalo o 467 lidí více než se vystěhovalo. V dalších letech je migrační saldo nepříliš stabilní a má zvolna klesající tendenci. Výraznější růst zaznamenává v letech 1984 a 1991, což odpovídá dokončení obytné čtvrti Na Výsluní a panelového sídliště Neradice. V záporných hodnotách se migrační saldo pohybuje od roku 1995 (-5,1 ‰), kdy je počet přistěhovaných prakticky trvale nižší než počet vystěhovaných, a převažuje tak emigrace. Příčiny lze hledat v nastupujícím trendu individuálního bydlení, který se v Uherském Brodě začal projevovat právě ve druhé polovině 90. let. Okolní obce jako Nivnice, Šumice, Prakšice a další, dokázaly v této době rychlejšími scelováními pozemků poskytnout plochy pro výstavbu rodinných domů dříve než město, které nevladnulo mnoho pozemků v rozvojových plochách pro bydlení a které se

potýkalo s problémy při odkupování soukromých pozemků. Navíc tyto obce nabízely parcely v daleko nižší cenové hladině než tomu bylo v případě Uherského Brodu. Lidé proto z města odcházejí do blízkého okolí především ze levnějším a samostatným bydlením, které se rovněž nachází v dobré dojezdové vzdálenosti města. Dalším faktorem působícím na emigraci je skutečnost, že po rozpadu Československa v roce 1992 se oblast Uherskobrodská stala periferií na hranici mezi vzniklými republikami. Mladí lidé studující na vysokých školách především v Praze, Brně či Ostravě se pak často nevrací domů, ale pokračují ve svých životech právě v těchto velkých městech.

Jak lze zpozorovat na přiloženém grafu (Obr. 17), křivka celkového přírůstku téměř kopíruje křivku přírůstku migračního, který prozatím určuje její charakter. V posledních 20 letech, kdy přirozený přírůstek balancuje na hranici kladných a záporných hodnot, se celkový přírůstek drží v záporných hodnotách především díky trvale zápornému migračnímu saldu, a dochází tak k dlouhodobému úbytku obyvatel. Rozšiřování ploch pro individuální bydlení či rozvoj průmyslu by opět mohlo zatraktivnit město pro přísun nových obyvatel, což je také cílem městského zastupitelstva. Tabulku s hodnotami všech použitých hrubých měř za jednotlivá ZSJ Uherského Brodu lze nalézt v Tab. příloze 6.

Obr. 17 Pohyb obyvatelstva prostřednictvím hrubých měř přirozeného, migračního a celkového přírůstku v letech 1971 – 2012 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2013c)

8.4 Struktura obyvatelstva podle věku

Za jednu ze základních demografických struktur je považováno složení obyvatelstva podle věku. Věková struktura populace je výsledkem předchozích demografických a geodemografických procesů, zároveň také tvoří základ budoucího demografického vývoje (Kalibová, 2001).

Podobně jako celá Česká republika, tak i Uherský Brod a jeho populace postupně stárne. Převažuje zde regresivní typ věkové struktury, který je charakterizován podílem osob v poproduktivním věku, který je vyšší než podíl osob v předproduktivním věku a dochází tak ke snižování početního stavu populace (tento typ věkové struktury v České republice převažuje již od 70. let). Jak lze sledovat v Tab. 4, od censu v roce 1991 se věková struktura významně proměnila z progresivního typu na typ regresivní. Podíl předproduktivní složky se snížil o více než 8 procentních bodů a naopak podíl poproduktivní složky se zvýšil téměř o 7 procentních bodů. Srovnání s údaji za Českou republiku z posledního sčítání lidu vypovídá, že zastoupení jednotlivých složek věkové struktury je téměř totožné s celorepublikovým stavem.

Tab. 4 Věková struktura Uherského Brodu v letech 1991, 2001 a 2011

Celek		Uherský Brod			ČR
Rok		1991	2001	2011	2011
0-14 let	počet obyvatel	3 936	2 921	2 378	1 488 928
	podíl obyvatel (%)	22,21	16,60	14,19	14,27
15-64 let	počet obyvatel	12 004	12 435	11 536	7 267 169
	podíl obyvatel (%)	67,74	70,69	68,84	69,63
65 a více let	počet obyvatel	1 781	2 236	2 844	1 680 463
	podíl obyvatel (%)	10,05	12,71	16,97	16,10
Index stáří (%)		45,25	76,55	119,60	112,86

(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2011c; ČSÚ, 2005a; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Přechod na regresivní typ věkové struktury potvrzuje také index stáří, který udává počet obyvatel v poproduktivním věku na sto obyvatel v předproduktivním věku. Hodnoty indexu stáří vyšší než sto znamenají regresivní strukturu obyvatelstva a podle jednotlivých demografických ročenek se přes tuto hranici město přehouplo v roce 2006, kdy měl index stáří hodnotu 103,8 % (ČSÚ, 2012b). Z Tab. 4 je patrný nárůst hodnot tohoto indexu, který se z hodnoty 45 % v roce 1991 zvýšil na téměř 120 % v roce 2011. Evidentní stárnutí populace je typickým jevem u států západní a severní Evropy a je zapříčiněno velmi nízkou porodností (Koschin, 2000). Při srovnání hodnot indexu stáří Uherského Brodu s údaji za Českou republiku lze zjistit, že populace města je starší a převyšuje celorepublikový stav téměř o 7 procentních bodů. Na vysokém indexu stáří

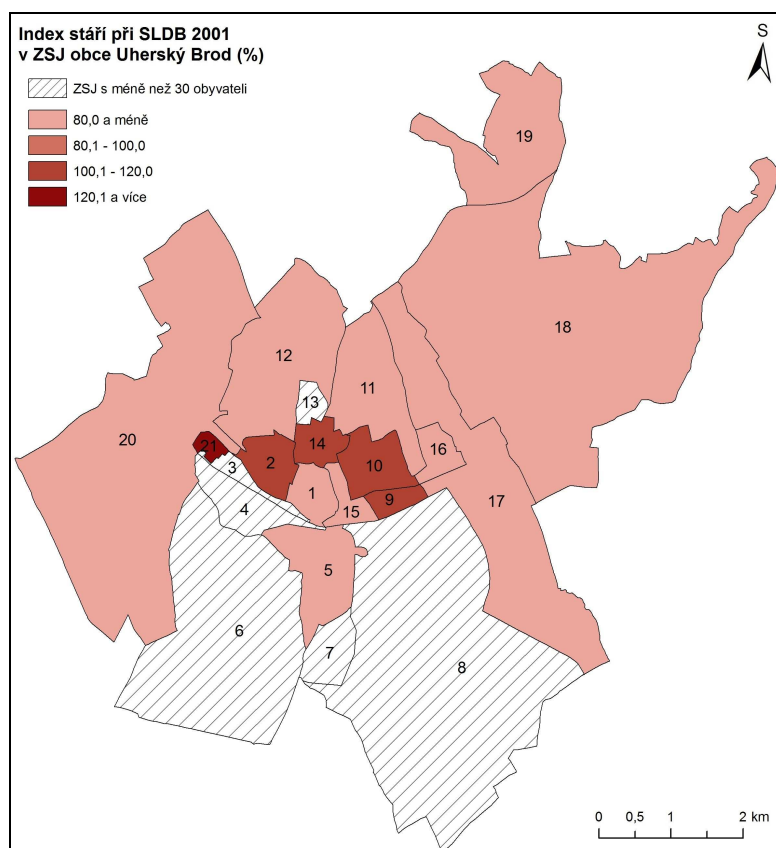
města se podepisují silné poválečné ročníky, které se v době posledního sčítání již zařadily do poproduktivní kategorie, a také skutečnost, že Uherský Brod v posledních letech vybudoval tři domovy pro seniory s pečovatelským zázemím, což zvyšuje koncentraci seniorů ve městě.

Podrobný stav věkové struktury a její charakteristiky za jednotlivé ZSJ v době posledního sčítání lidu v roce 2011 dokumentuje Tab. příloha 3. Nejvyšší zastoupení obyvatelstva v předproduktivním věku se nachází převážně v okrajových částech města. Jde hlavně o venkovské části (ZSJ Díly, ZSJ Újezdec) a lokality kde probíhá nová výstavba (ZSJ Náklady). Nejvyšší podíl této věkové kategorie má právě ZSJ Náklady (26,79 %), dále ZSJ Valy-Neradice (18,27 %) a ZSJ Díly (16,0 %). V jednotkách Náklady a Díly má tato kategorie vysoké zastoupení v důsledku intenzivní výstavby rodinných domů a přisunu mladých rodin. V případě Valy-Neradice se jedná o část tvořenou rodinnými domy a panelovou výstavbou z 90. let. Naopak nejmenší zastoupení obyvatelstva do 15 let je v ZSJ Havříce-jih (6,94 %). Jedná se o součást místní části Havříce, do níž z velké části zasahuje průmyslová zóna České zbrojovky. Jelikož zde většinu zastavěných ploch zaujímá právě průmyslový areál spolu s původní nízkopodlažní zástavbou při Brodské ulici, není zde prostor k další výstavbě. Z těchto důvodů lokalita není příliš atraktivní a její obyvatelstvo je tvořeno především starousedlíky.

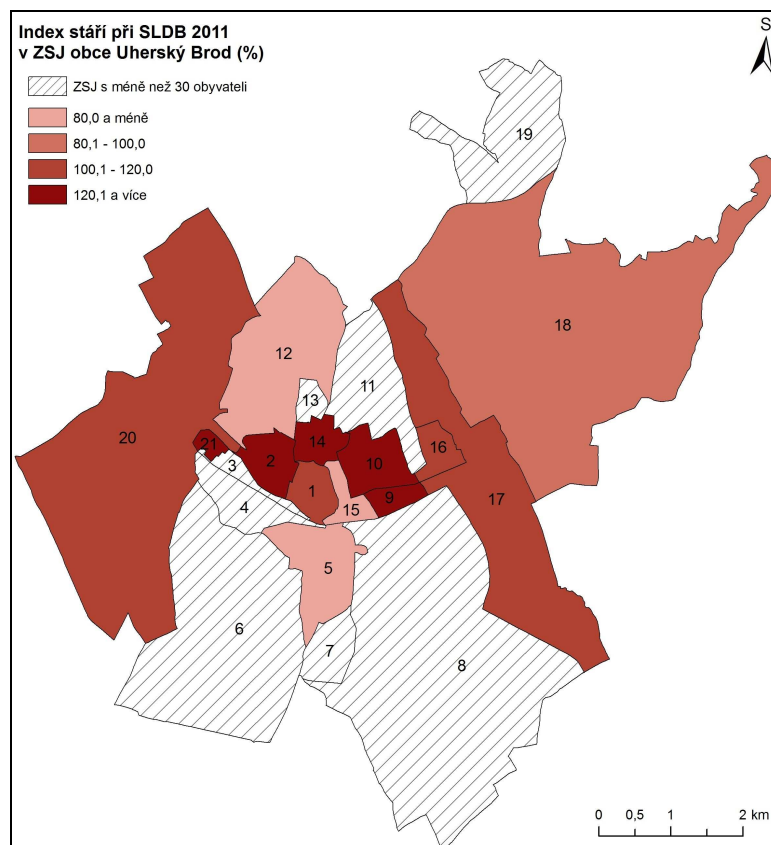
Podíly obyvatelstva v produktivním věku jsou v jednotlivých ZSJ vyrovnané a pohybují se mezi hodnotami 63,43 % (Sídliště pod Vinohrady) a 73,43 % (Uherský Brod-historické jádro).

Poproduktivní složka zaujímá nejvyšší podíl v ZSJ Sídliště pod Vinohrady (22,61 %), Horní dvůr-Lapač (22,47 %) a Havříce-jih (22,22 %). V prvním případě se jedná o nejstarší panelové sídliště města, ve kterém žije zpravidla starší obyvatelstvo, jejichž potomci na sídlišti již nezůstávají. Nachází se zde také dva domovy pro seniory, což výši zastoupení obyvatel v poproduktivním věku zvyšuje. V případě druhého zmíněného jde o jednotku s převážně bytovými domy z konce 20. let 20. století. Kromě předměstí byla tato ZSJ jednou z prvních lokalit, kudy se město rozšiřovalo po svrnutí hradeb. Vysoký podíl obyvatelstva staršího 65 let v ZSJ Havříce-jih je projevem velmi nízkého zastoupení předproduktivní složky popsaného výše. Nejnižší zastoupení poproduktivní složky je v ZSJ Náklady (0,00 %). Jde o zcela novou rezidenční lokalitu Nad Zámkem budovanou od roku 2008, která navazuje v severozápadě města na zástavbu řadových rodinných domů. Jedná se o velmi prestižní bydlení pro mladé rodiny, což může mít za následek nepřítomnost obyvatel starších 65 let i v blízké budoucnosti. Další ZSJ s velmi nízkým zastoupením poproduktivní složky jsou Valy-Neradice (9,14 %) a Za nádražím (11,11 %). Příčinou je bytová výstavba na sídlišti Olšava z 80. let a na sídlišti Neradice z 90. let, která přispěla ke zvýšení podílu mladších věkových kategorií.

Vývoj indexu stáří města za posledních 30 let a jeho srovnání s Českou republikou je uvedeno výše. V roce 2001 byl index stáří nejvyšší v rámci ZSJ v Havříce-jih (123,08 %), Močidla (116,67 %) a Radlice (115,88 %). ZSJ Močidla je tvořena rodinnými domy z 50. a 60. let, ale většinu jejich ploch tvoří podnikatelské objekty a areály, přičemž s dalším rozvojem bydlení se zde nepočítá. ZSJ Radlice je téměř čistě lokalitou rodinných vilek vystavěných ve 30. letech, ve kterých zůstává původní populace. Hranici 100 %, která udává stejné zastoupení předproduktivní i poproduktivní složky, nepřekročilo 10 ZSJ a většina ZSJ tak měla progresivní typ věkové struktury obyvatel (Obr. 18). Nejnížší hodnoty pak byly zjištěny v ZSJ Náklady (19,23 %), Za nádražím (34,08 %) a Valy-Neradice (41,85 %). O 10 let později, tedy v roce 2011, je stav zcela odlišný a věková struktura většiny ZSJ se změnila na regresivní (Obr. 19). Hodnotu indexu stáří menší než 100 % si zachovaly pouze 4 ZSJ. Nejnížší hodnoty se nachází v ZSJ Náklady (0,00 %), Valy-Neradice (50,00 %) a Za nádražím (69,72 %). Výrazně nejvyšší index stáří je v ZSJ Havříce-jih (320,00 %), dále pak Močidla (180,00 %) a Horní dvůr-Lapač (165,99 %), jež jsou charakterizovány výše.

Obr. 18 Index stáří v ZSJ Uherského Brodu v roce 2001 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Obr. 19 Index stáří v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011
(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Srovnáním hodnot indexu stáří za roky 2001 a 2011 (Map. příl.12) lze zjistit, že index stáří se zvýšil téměř ve všech jednotlivých ZSJ. Pouze ZSJ Náklady zaznamenává pokles hodnoty indexu, jelikož zde při posledním sčítání nebyl veden žádný obyvatel starší 65 let a dochází zde k nové výstavbě pro mladé rodiny. ZSJ, ve kterých se index stáří, tedy počet obyvatel v poproduktivním věku na 100 obyvatel v předproduktivním věku více než zdvojnásobil, jsou ZSJ Havířce-jih (2,60), Díly (2,06) a Za nádražím (2,05). Jedná se o části převážně venkovského charakteru se starší zástavbou, které nejsou příliš atraktivní pro mladé rodiny. Také zde v posledních letech nedošlo k nové bytové výstavbě a dá se tak do budoucna předpokládat další zvyšování hodnoty indexu stáří.

8.5 Struktura obyvatelstva podle pohlaví

Zastoupení mužů a žen v populaci se během života mění, což závisí na různých procesech (migrace, vysoký index maskulinity při narození), ale především na diferenční úmrtnosti mužů a žen. Vyšší intenzita úmrtnosti mužů než žen, tzv. mužská nadúmrtnost se projevuje v rozdílné naději na dožití u obou pohlaví, přičemž ženy se dožívají obecně vyššího věku než muži (Kalibová, 2001).

Hodnota indexu feminity se v Uherském Brodě mezi lety 1991 a 2011 mírně snížila ze 105,37 % na 103,67 % (Tab. 5). V roce 2011 tak připadalo v zájmové oblasti více než 103 žen na 100 mužů. Při srovnání s indexem feminity za Českou republiku je index feminity města pouze o 0,58 procentního bodu nižší a koresponduje tak s celorepublikovým průměrem a obvyklými demografickými poměry, kdy v populaci převládá ženské pohlaví.

Tab. 5 Srovnání indexu feminity v letech 1991, 2001 a 2011

Celek	Rok	Index feminity (%)
Město Uherský Brod	1991	105,37
	2001	103,33
	2011	103,67
ČR	2011	104,25

(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2013c; ČSÚ, 2005a; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Při pohledu na jednotlivá ZSJ mělo v roce 2011 celkem 7 ze 13 ZSJ s více než 30 obyvateli hodnotu indexu feminity vyšší než 100 %. Nejvyšší údaj byl zjištěn v ZSJ Horní dvůr-Lapač (112,11 %) a Sídliště Pod Vinohrady (108,93 %). Jedná se o jednotky s výrazně regresivní věkovou strukturou, pro kterou je příznačná vyšší střední délka života u žen než u mužů. Prostorové rozmístění indexu feminity v jednotlivých ZSJ za léta 2001 a 2011 poskytují mapové kartogramy řazené v Mapové příloze 13-14.

8.6 Struktura obyvatelstva podle vzdělání

Struktura obyvatelstva staršího 15 let podle vzdělání prošla od roku 1991 dynamickým vývojem. Ten ovlivnily společenské změny v 90. letech a stále rostoucí tlak zaměstnavatelů na vyšší vzdělání a kvalifikaci. Všeobecně tedy zaznamenáváme snížení podílu obyvatel se základním či žádným vzděláním a nárůst podílu obyvatel s maturitním a vysokoškolským vzděláním. Stejně tak je tomu i v případě Uherského Brodu, kde mezi lety 1991 a 2011 došlo k poklesu podílu obyvatelstva se základním a nižším vzděláním o více než 11 procentních bodů. Růst naopak zaznamenala skupina s maturitním a vyšším odborným vzděláním o více než 6 procentních bodů a skupina s vysokoškolským vzděláním o více než 5 procentních bodů (Tab. 6). Ve stavu stagnace se nachází část obyvatelstva se středním odborným vzděláním bez maturity, když se během uvedených let jejich podíl výrazně nezměnil. Současně si tato skupina osob po

celou dobu zachovala nejvyšší procentuální zastoupení, a to především díky snadnému a dostupnému uplatnění se ve strojírenských závodech lokalizovaných ve městě.

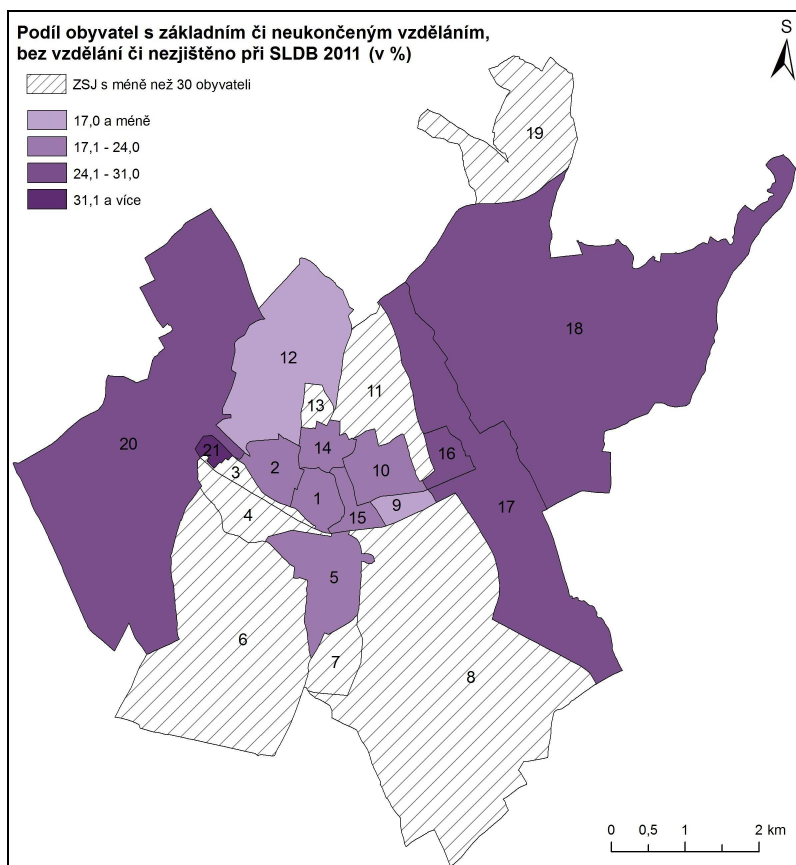
Srovnáním zastoupení jednotlivých vzdělanostních skupin města s celorepublikovým průměrem, lze konstatovat, že ve všech směrech vykazuje město mírně nadprůměrné údaje. Nejmarkantnější rozdíl je u skupiny obyvatel se základním a nižším vzděláním, jejichž podíl je u města Uherský Brod o 2,42 procentního bodu nižší než v průměru za Českou republiku. I nadále lze předpokládat další snižování podílu této skupiny obyvatelstva a naopak zvyšování podílu obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním.

Tab. 6 Obyvatelstvo Uherského Brodu podle nejvyššího dosaženého vzdělání v letech 1991, 2001 a 2011 (v %)

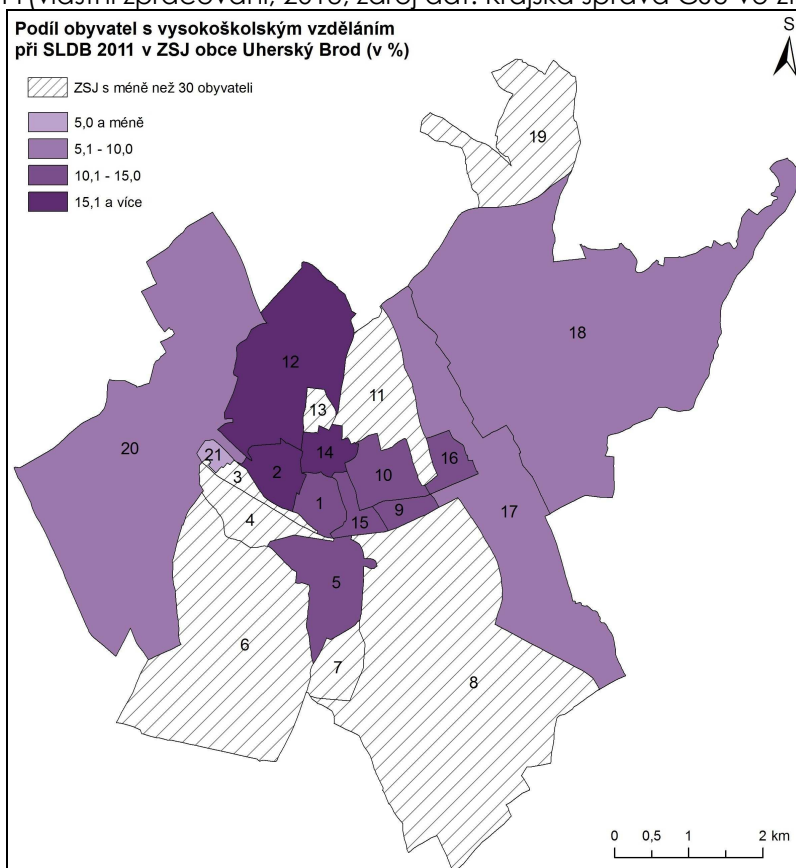
Celek	Rok	základní, neukončené, bez vzdělání a nezjištěno	střední odborné bez maturity	úplné střední s maturitou a vyšší odborné	vysokoškolské
Město Uherský Brod	1991	31,57	36,13	24,85	7,46
	2001	23,13	37,48	29,67	9,72
	2011	20,95	34,41	31,91	12,73
ČR	2011	23,37	32,99	31,18	12,46

(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2011d; ČSÚ, 2005a; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Analýzou vzdělanostní struktury v jednotlivých ZSJ města zjistíme, že nejvyšší podíly obyvatel v kategorii se základním a nižším vzděláním se vyskytují v ZSJ náležících k integrovaným obcím. Jedná se o periferní části města venkovského charakteru, kde je vysoký podíl této skupiny dán vysokou zaměstnaností v primárním sektoru (ZSJ Těšov 26,56 %, ZSJ Újezdec 26,34 %) nebo vysokým podílem poproduktivního obyvatelstva (ZSJ Havříce-jih 32,84 %), které má převážně nízké vzdělání. Naopak nejnižší hodnoty byly zjištěny v ZSJ Náklady (2,44 %). Současně má tato jednotka ze všech ZSJ suverénně nejvyšší podíl osob s vysokoškolským vzděláním (43,90 %). Tento jev se dá snadno vysvětlit skutečností, že se jedná o novou rezidenční čtvrť s mladými rodinami zcela bez obyvatel starších 65 let, tedy věkových skupin s převážně nízkým vzděláním. Dalšími v pořadí jsou ZSJ Radlice (19,21 %) a ZSJ Horní dvůr-Lapač (17,25 %). V těchto jednotkách převažují vilové čtvrti a většina jejich obyvatelstva pracuje v terciérním sektoru (viz kapitola 9.7). Naopak nejmenší zastoupení vysokoškolsky vzdělaných je v integrovaných obcích, tedy v okrajových ZSJ venkovského charakteru jako Havříce-jih (4,48 %), Havříce (7,04 %) či Újezdec (9,24 %).

Obr. 20 Podíl obyvatel se základním a nižším vzděláním v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Obr. 21 Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

8.7 Struktura obyvatelstva podle ekonomické aktivity

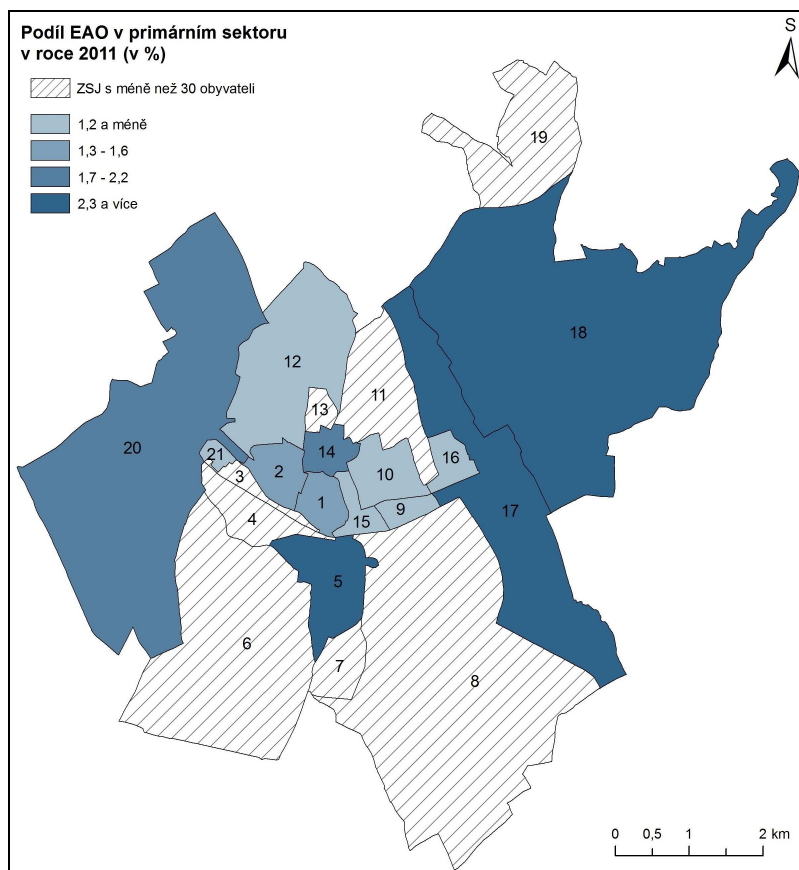
Počet ekonomicky aktivního obyvatelstva mezi jednotlivými sčítáními postupně klesá, když v roce 1991 bylo ve městě 9 508, v roce 2001 8 758 a v roce 2011 celkem 8 047 ekonomicky aktivních obyvatel. Celkově se podíl ekonomicky aktivních obyvatel neustále snižuje, což dokazuje ukazatel úroveň ekonomické aktivity (EA), jež je charakterizován počtem ekonomicky aktivních na 100 obyvatel z celkového počtu obyvatel. Ten se od roku 1991 (53,65 %) neustále snižuje a v roce 2011 měl hodnotu 48,02 %, což je o více než 6 procentních bodů vyšší údaj než ve srovnání s Českou republikou (Tab. 7). Na trvalý pokles podílu ekonomicky aktivního obyvatelstva má vliv jak snížení celkového počtu obyvatel města mezi lety 1991 a 2011 (o 963 obyvatel), tak stárnutí populace a zvyšující se podíl poproduktivní složky obyvatelstva. Souběžně s celorepublikovými trendy klesl podíl zaměstnaných v priméru z 8,94 % v roce 1991 na 1,63 % v roce 2011 a vzrostl podíl zaměstnaných v terciéru z 32,50 % v roce 1991 na 55,26 % v roce 2011. Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva města, ovlivněná jak socialistickou industrializací tak transformací ekonomiky v 90. letech, si do současnosti udržela silné postavení v sekundárním sektoru, který má stále významný podíl na zaměstnanosti (43,31 %) především díky prosperujícím strojírenským závodům Česká zbrojovka a Slovácké strojírna.

Tab. 7 Struktura EAO v Uherském Brodě v letech 1991, 2001, 2011 (%)

Celek	Rok	Primér	Sekundér	Terciér	úroveň EA
Město Uherský Brod	1991	8,94	58,56	32,50	53,65
	2001	2,35	50,04	47,61	49,78
	2011	1,63	43,11	55,26	48,02
ČR	2011	2,81	33,31	63,88	43,89

(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2011e; ČSÚ, 2005a; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

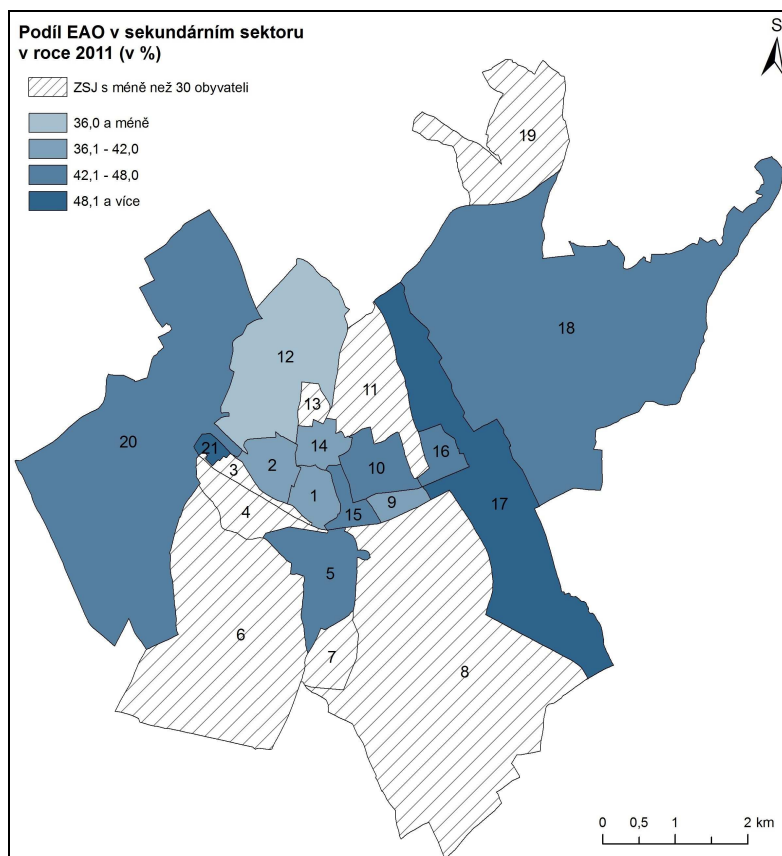
Primární sektor má nejvyšší zastoupení v ZSJ Těšov (3,44 %) a Újezdec (3,20 %), tedy v periferních částech města s vysokým podílem obyvatelstva se základním a nižším vzděláním. Naopak absolutně bez zastoupení v tomto sektoru jsou ZSJ Močidla, Havříce-jih, Díly a Náklady (Obr. 22). V případě ZSJ Havříce-jih je nulové zastoupení v priméru dáno zřejmě sousedním areálem České zbrojovky, ve které nachází většina obyvatel uplatnění v zaměstnání. V ZSJ Náklady, jak bylo zmíněno výše, převažují mladé rodiny s velmi vysokým podílem dosaženého vysokoškolského vzdělání. Celkově se mezi jednotkami nenachází žádné výjimečně vysoké zastoupení v primárním sektoru, jelikož samo město jako celek vykazuje v tomto aspektu podprůměrnou hodnotu.

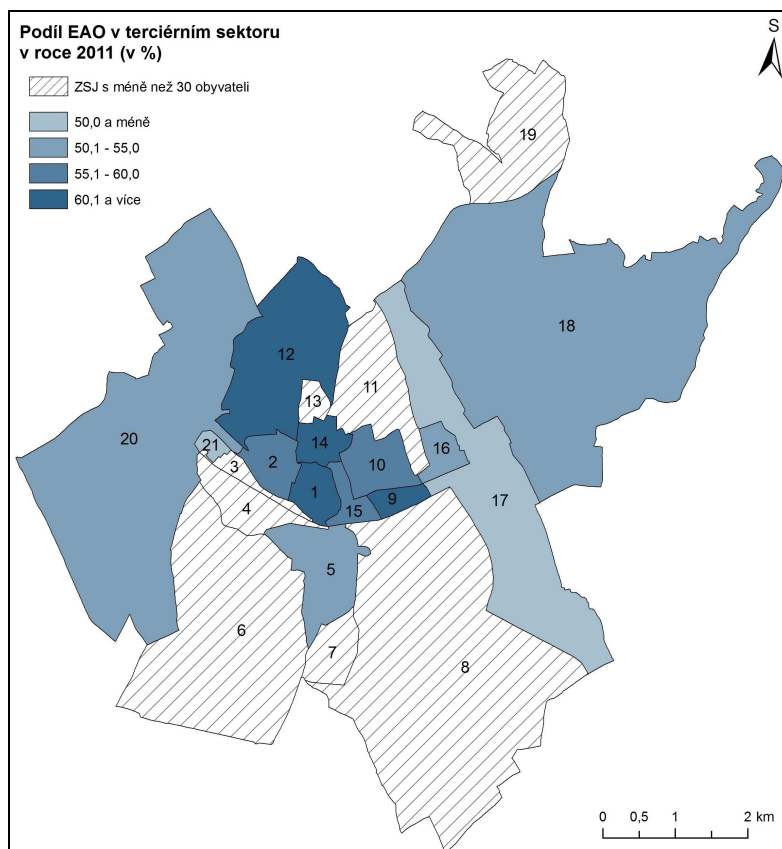
Obr. 22 Podíl EAO v primárním sektoru v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

V sekundéru má nejvyšší zastoupení ZSJ Havříce-jih (53,13 %) a jako jediná zaujímá nadpoloviční podíl ekonomicky aktivních v tomto sektoru (Obr. 23). Nejnižší zastoupení má ZSJ Náklady (26,67 %). Sekundér má ve městě stále významnou roli, když krom zmíněných Nákladů mají všechny ZSJ s více než 30 obyvateli vyšší zastoupení v tomto sektoru než je celorepublikový průměr.

Při pohledu na terciér má nejvyšší podíl v tomto sektoru právě ZSJ Náklady (73,33 %) a to především díky své již zmiňované vzdělanostní a věkové struktuře. Většina hodnot ostatních ZSJ se pohybuje mezi 50 až 60 % a nejnižšího podílu dosahuje jednotka Havříce-jih (46,88 %), která má však vysoké zastoupení v sekundéru (Obr. 24).

Obr. 23 Podíl EAO v sekundárním sektoru v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Obr. 23 Podíl EAO v terciárním sektoru v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Srovnáním zastoupení jednotlivých sektorů v ZSJ v letech 2011 a 2001 lze zjistit, že podíl zaměstnaných osob v primárním sektoru klesl ve všech jednotkách s výjimkou ZSJ Radlice, kde je zaznamenán mírný nárůst a ZSJ Horní Dvůr-Lapač, kde tento podíl zůstal přibližně stejný. Hodnota srovnání za celé město činí 0,69. Zastoupení v sekundéru rovněž zaznamenalo pokles ve všech jednotkách vyjma ZSJ Havříce-jih. V případě tohoto sektoru není však pokles natolik výrazný jako u priméru, a za město je tak hodnota srovnání 0,86. Naopak podíly zaměstnaných v terciéru vzrostly ve všech jednotkách ZSJ, nejvíce pak v ZSJ Havříce (1,42). Za město jako celek činilo srovnání 1,16, tedy mírný růst. Je to dáno především ekonomickými změnami po roce 1989. Do budoucna se dá očekávat další růst podílu zaměstnaných v terciérním sektoru a naopak mírný pokles podílu v sekundárním sektoru. Srovnání jednotlivých sektorů ze léta 2011 a 2001 poskytuje Mapová příloha 17-19.

9 STRATEGICKÁ VIZE ROZVOJE MĚSTA

Tato závěrečná kapitola je vytvořena na základě konzultací a rozhovorů s pracovníky Odboru rozvoje města Uherský Brod. Rovněž se při jejím vypracování uplatnilo studium územního plánu a programu rozvoje města. Platný územní plán města byl schválen v roce 2004 a v současnosti se pracuje na plánu novém. Ten se nachází ve fázi zadání územního plánu a k jeho vydání by mělo dojít v roce 2015. Poznatky dále vychází z programu rozvoje města schváleného v roce 2007 i z připravovaného nového Programu rozvoje města Uherský Brod, jež bude platný pro období 2014 - 2020.

Vnitřní prostorová struktura města a její vývoj je značně ovlivněn aspekty její demografické struktury. Presumpce následného rozvoje města vychází z trvalého úbytku obyvatel především migrací, jejíž příčiny definuje kapitola 9.3. Město se snaží na tento stav reagovat prostřednictvím vznikajících ploch pro individuální bydlení. Na přisun obyvatel by měla mít nejvyšší vliv v současnosti realizovaná nejatraktivnější čtvrť ve městě. Jedná se o čtvrť v lokalitě Nad Zámkem v jižním cípu ZSJ Náklady, kde vznikne více než 150 rodinných domů. Další významné návrhové plochy pro individuální bydlení se nachází v ZSJ Újezdec, kde by měla vzniknout rezidenční lokalita Nový Újezdec a v ZSJ Díly, kde se při Staré Těšovské ulici počítá s vybudováním rodinných domů, které prostorově spojí Uherský Brod s místní částí Těšov i prostřednictvím této komunikace. Motivací a lákadlem pro nově příchozí obyvatele by měl být také finanční příspěvek až 200 tisíc korun pro výstavbu v nezasířovaných parcelách. Součástí programu rozvoje města z roku 2007 bylo zvýšení počtu obyvatel na 25 tisíc do roku

2020. Aktuálně tvořený program má již reálnější cíle a zaměřuje se primárně na udržení stávajícího počtu obyvatel s možným mírným růstem.

Snahu Uherského Brodu zatraktivnit město a zvýšit jeho potenciál prostřednictvím rozšíření stávajících průmyslových ploch zhatilo jejich nevhodné využití. Pouze lokalita Králov a jižní část Slováckých strojíren je v současnosti dostupná pro nové investory a podnikatele. Zbylé plochy jsou využívány jako fotovoltaické elektrárny, čímž město přichází o případné zaměstnavatele a s tím spojenou zvýšenou imigraci.

Vyjma výše zmíněného se v následujících letech město vzhledem k současnému populačnímu vývoji dalším plošným rozvojem nezabývá. Naopak snahou je zkvalitnit a posílit stávající strukturu města, rozšířit služby a zvýšit konkurenceschopnost a atraktivitu města z hlediska dlouhodobě udržitelného zvyšování kvality života obyvatel. Kromě intenzivních oprav a revitalizace historického jádra z počátku 90. let minulého století, proběhla v posledních letech regenerace všech panelových sídlišť města, což rozšířilo možnosti zázemí sídlišť a přispělo k vyšší kvalitě bydlení. Především rozšíření parkovacích ploch bylo již delší dobu akutní, neboť sídliště v době jejich výstavby nabyla dimenzována pro stávající množství automobilů. V tomto duchu chce zastupitelstvo města pokračovat i nadále, a tak velké změny postihnou především centrum města. Na Masarykově náměstí bude zmírněna sklonitost povrchu a položena nová dlažba, také se počítá s úpravou dopravní situace, která zde bude znamenat omezení autobusové dopravy. Také centrální část sídliště Pod Vinohrady v podobě náměstí 1. máje dozná změn. Úmyslem města je oživení tohoto prostoru a zatraktivnění lokality. Kromě již zrekonstruovaného kina Máj čeká rekonstrukce dva přiléhající objekty občanské vybavenosti. Dále je naplánováno položení nové dlažby a umístění kašny do prostoru náměstí, včetně doplnění městského mobiliáře a zeleně.

Nejvýznamněji a nejvýrazněji se projevuje koncepce města z pohledu dopravy, která se snaží pojmout problém dopravy jak v samotném centru města tak i ve smyslu jeho obkroužení. Částečný malý obchvat města v podobě silnice I. třídy I/50 (spojující Uherské Hradiště a Starý Hrozenkov) byl sice dokončen již v roce 2001, ale jeho trasa je společně s řekou Olšavou bariérou rozdělující město na dvě části. Silnice tak tvoří překážku hlavně pro občany žijící na sídlišti Olšava a v ulicích Nivnická a Rolnická. Vše by měla vyřešit stavba velkého městského obchvatu (Obr. 24), jímž se označuje přeložka silnice II/490 vedoucí městem z Nivnice do Luhačovic, přes místní části Těšov a Újezdec. Kromě zmíněných jižně položených částí města by právě velký obchvat měl odlehčit od dopravy i v těchto místních částech. Jelikož jde o stavbu silnice, která je součástí Generelu dopravy Zlínského kraje, město v této otázce úzce spolupracuje s krajem a od roku 2004 připravuje podklady pro realizaci projektu, termín pro vznik obchvatu však dnes nedokáže nikdo odhadnout. Pro usnadnění pohybu pro pěší a cyklistickou dopravu vznikne propoj přemostující řeku i silnici I/50.

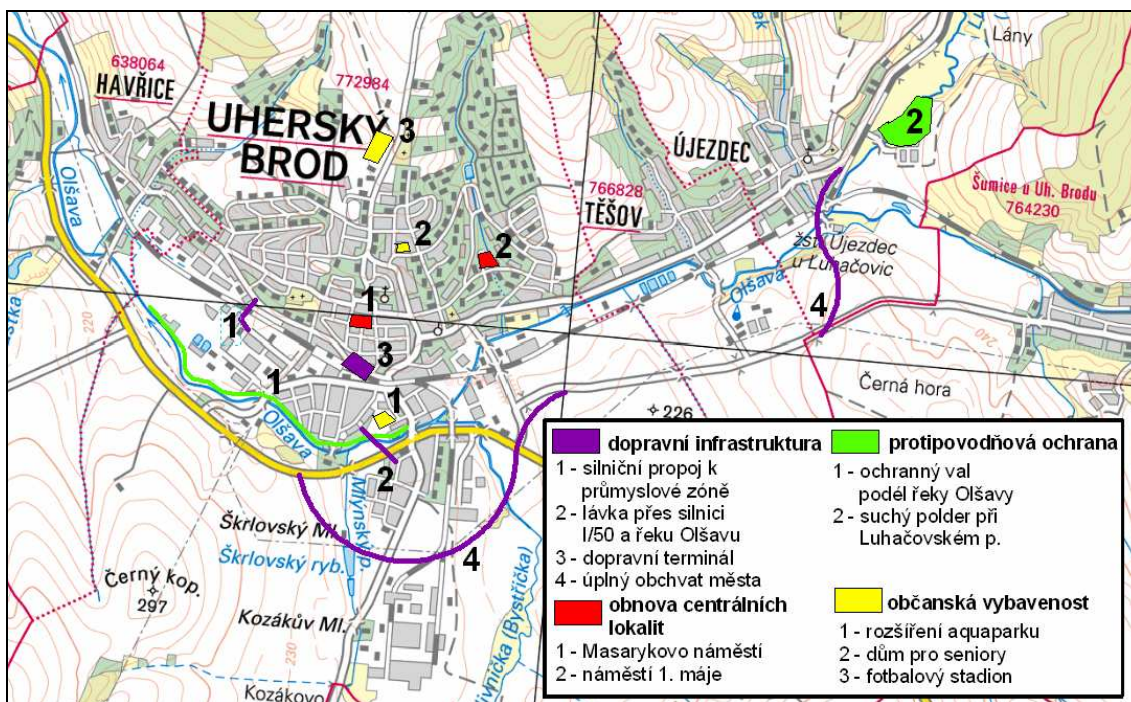

Dalším významným dopravním projektem je výstavba dopravního terminálu, který má z hlediska vybudování již reálné parametry. Tato moderní stavba přinese městu integraci autobusové a železniční dopravy do jednoho místa, bezbariérové propojení autobusového nástupiště s železničními perony a klidovou zónu před odbavovací budovou s dostatkem parkovacích míst. Využit tak bude prostor chátrajícího skladu západně a plocha stávajícího vietnamského tržiště východně od budovy železniční stanice. Z velké části je projekt financován z Programu švýcarsko-české spolupráce, z menší části pak městem Uherský Brod a partnerem projektu Správou železničních dopravních cest. Zahájení stavby se předpokládá v jarním období roku 2014, dokončení je plánováno na podzim roku 2015. V letech 2009 – 2010 již byla realizována první etapa dopravního terminálu v podobě vybudování přístupové lávky z historického jádra k obchodní zóně, která současně umožnila bezbariérový přístup k budově železniční stanice (Město Uherský Brod, 2013g).

Dále by měla být proražena nová silniční komunikace z ulice Pod Valy vedle současného autobusového nádrží směrem k ulici U Porážky, aby tak vytvořila druhý přístup k průmyslové zóně Vazová, a současně snížila intenzitu dopravy na stávajícím železničním přejezdu a v ulici Vlčnovská. K menším projektům patří dlouho odkládaná rekonstrukce historického domu na Masarykově náměstí, který slouží pro účely městského úřadu. Po opravách by zde měly sídlit jen úřady orgánů státní správy, městská samospráva pak bude koncentrována v budově radnice.

Z hlediska rozvoje sportovních a volnočasových aktivit je úmyslem města postavit nové travnaté fotbalové hřiště v ZSJ Pod hvězdárnou a rozšířit Aquapark Delfín o venkovní koupaliště, přičemž by došlo ke zrušení nevyhovujícího zastaralého koupaliště na severu města. Na jeho místě by pak měl vyrůst dům pro seniory, jehož součástí by byl i park tvořený zelení koupaliště. Jeho lokalita bude rovněž velmi výhodná vzhledem ke snadné dostupnosti historického jádra z jedné a Polikliniky Pod Vinohrady z druhé strany. Mezi další priority rozvoje patří rozšíření cyklostezek. Kromě již vybudovaných cyklostezek paprskovitě z města směrem do obcí Šumice, Luhačovice a Nivnici dojde k propojení města s Vlčnovem a Prakšicemi.

Rozšíření zaznamenají i protipovodňová opatření, které mají vést k minimalizaci povodňových škod. V blíže neurčené době by mělo dojít k realizaci suchého poldru v ZSJ Újezdec nedaleko soutoku Olšavy a Luhačovského potoku. Jelikož se v jižním předměstí vyskytuje aktivní zóna záplavového území v zastavitelném i zastavěném území, bude dalším prvkem ochrany protipovodňový val, umístěný podél pravého břehu Olšavy v délce od ulice 26. dubna po ulici Vlčnovská.

Obr. 24 Budoucí projekty města Uherský Brod (vlastní zpracování, 2013)

10 ZÁVĚR

Náplň této práce spočívá v charakteristice a zhodnocení vnitřní prostorové struktury města Uherský Brod, včetně jeho historického vývoje a nastínění vize, podle níž se město bude dále ubírat. Město založené na pravém břehu řeky Olšavy, původně jako osada při celní stanici přes tento tok, podle něhož povstal současný název města, se později stalo důležitým středověkým sídlem s významnou úlohou na pomezí moravském a uherském. Právě klíčová poloha osady na řece, blízkost důležitých obchodních stezek a především povýšení na královské město Přemyslem Otakarem II. ve 13. století, zaručilo městu rozvoj jak ve středisko obchodní a řemeslné, tak v opěrný bod s vojenským významem. Důležitá pozice v příhraniční poloze však v dalších staletích neznamenal pro město pouze růst a rozvoj, ale hlavně plenění a ničení města častými výpady z Uher. I přes tyto vlivy si však Uherský Brod i nadále udržoval své významné postavení, které na konci 19. století posílilo zavedení Vlárské železnice a průmyslová revoluce.

Právě jí je Uherský Brod významně ovlivněn a nejvýznamnější změny v prostorové struktuře města se odehrály v průběhu 20. století. Díky poválečné industrializaci se přeměnilo město z původně silně řemeslnického a zemědělského centra v průmyslové středisko, ve kterém je rozvíjen hlavně potravinářský, textilní,

stavební a strojírenský průmysl. Právě lokalizace podniků lehké strojírenské výroby ruku v ruce s masivní socialistickou hromadnou bytovou výstavbou hraje veledůležitou roli při formování fyzické struktury města, jeho prostorovém růstu a utužování regionálního významu města. To se projevuje hlavně po 2. světové válce, kdy se počet obyvatel díky těmto faktorům mezi lety 1950 – 1991 více než zdvojnásobil.

Prostorová struktura města se skládá ze tří vzájemně provázaných složek, které jsou však limitovány fyzickogeografickým prostředím. Největším limitem prostorového růstu města je řeka Olšava a také silnice I/50, které jsou bariérou oddělující sídliště Olšava od zbytku města. V těchto místech se také vyskytují bonitně nejcennější půdy, jež brání dalšímu rozšiřování intravilánu města jihozápadním směrem.

Z hlediska změn fyzické složky bylo nejvíce postihnuto historické centrum města, kde již za socialismu proběhla asanace bývalého židovského města. V porevolučním období pak probíhaly procesy jako revitalizace, rekonstrukce a další úkony směřující ke zlepšení fyzického stavu budov hlavně v historickém jádru a panelových sídlištích. Procesy nové výstavby se projevují především prostřednictvím individuální bytové výstavby. Ve stádiu úpadku se nenachází žádný rozsáhlý objekt na území města a brownfields, které se tu v minulosti vyskytovaly, byly nahrazeny v průběhu 90. let nákupními centry.

Funkční složka prostorové struktury města dostala změn nejvíce po roce 1989, kdy vzrostla úloha terciárního sektoru s čímž je spojen rozmach komerčně a administrativně využívaných ploch. To se rovněž týká zmíněných obchodních středisek, která vznikala jak na nových pozemcích, tak v místech nevyužívaných průmyslových ploch. Sílicí proces komercializace městského centra, který je typický pro většinu měst v republice, se vedení města snaží potlačit, aby nedošlo k umrtvení a vylidnění této lokality.

Z pohledu sociodemografické části je největším problémem Uherského Brodu nepřetržitý úbytek obyvatel, který lze pozorovat již od roku 1994. Přirozený přírůstek obyvatel dlouhodobě osciluje mezi zápornými a kladnými hodnotami, avšak primárním zdrojem úbytku obyvatel je záporné migrační saldo. V průběhu 90. let se stává trendem osamostatňování se a realizace vlastního bydlení prostřednictvím zástavby rodinných domů. Naneštěstí však Uherský Brod nevlastní mnoho pozemků v rozvojových plochách určených jak pro bydlení, tak ani pro podnikatelské aktivity, a jejich scelování se městu daří jen velmi pomalu. Zato okolní obce těmito pozemky disponovaly mnohem rychleji a dříve a spolu s nižší finanční náročností způsobily odliv obyvatel i podnikatelů z města. V průběhu roku 2014 bude zhotoven nový program rozvoje města, který se zaměřuje na udržení a mírné zvýšení populace Uherského Brodu. Toho chce dosáhnout především rozšířením lokalit pro bydlení v rodinných domech a také rozšířením podnikatelských ploch včetně podnikatelského inkubátoru, jenž by měl do města přivést nové investory, kteří vytvoří další pracovní místa. Neméně závažným problémem se jeví stárnutí

populace. Podíl obyvatel v poproduktivním věku se stále zvyšuje a index stáří z posledního sčítání lidu poukazuje na nadprůměrné hodnoty ve srovnání s celorepublikovým stavem. Snahou města by mělo být udržení vysokoškolsky vzdělané populace, odcházející za prací do větších měst, pomocí vytvořených nových pracovních míst v rámci rozšiřování podnikatelských ploch, či zajímavých nabídek v oblasti bydlení, jak je uvedeno výše. Právě mírně nadprůměrné hodnoty podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva hovoří o potenciálu, který je potřeba využít. Ve městě nedochází k procesu ghetoizace, neboť se zde nenachází žádné čtvrtě obyvatel s nižší sociální úrovní nebo větší skupiny národnostně či etnicky odlišných obyvatel. Z hlediska ekonomické aktivity obyvatelstva došlo v Uherském Brodě, stejně jako v jiných postsocialistických městech, k přelivu zaměstnaných osob do terciární sféry, která, byť neustále zvyšuje svůj podíl zaměstnaných osob, stále nedosahuje republikového průměru. Naopak silného postavení s nadprůměrnými hodnotami zaujímá město v sekundárním sektoru, který má výrazný podíl na zaměstnanosti díky prosperujícím strojírenským závodům.

Celkově město strádá především svojí polohou na periferii státu. Schází také přímé napojení na dálnici či rychlostní silnici, což určitým způsobem omezuje podnikání v celém regionu. Právě doprava je významným faktorem, který formuje prostorovou strukturu. Silnice I/50, jenž prochází Uherským Brodem, v současnosti ztrácí na významu, a podobně jako neelektrifikovaná železniční trať, vedená skrz město, je pro nákladní přepravu využívána jen minimálně. Vzpruhou a impulsem nového rozvoje po stránce prostorové struktury by pro město mohlo být dokončení rychlostní silnice R55, na niž by silnice I/50 přímo navazovala.

Budoucí udržitelný vývoj města spočívá v dalších revitalizacích a regeneracích městského prostoru, v pokračujícím zatraktivňování městského centra a kvalitňování služeb po stránce rekreační, sportovní, kulturní či dopravní. Právě investice do dopravních projektů jako velký obchvat města, dopravní terminál a řady dalších zajistí městu jeho vyšší dostupnost. Pokud se městu scelováním dalších pozemků podaří vytvořit vhodné zázemí pro nové investory, jež poskytnou nová pracovní místa, může se Uherský Brod těšit dalšímu prostorovému rozvoji a růstu jak po stránce ekonomické tak populační.

11 SUMMARY

This master thesis focuses on research of inner spatial structure of the town. It is aimed to analyze the spatial structure of Uherský Brod, which consists of physical, functional and socio-demographic section. The work also includes a characteristic of the historical development of the town during its own history, and a description of the future development of the town.

Uherský Brod is located in the Zlín Region in the peripheral areas of the country near the border with Slovakia. The biggest boom of the town was in 1272, when it was elevated from settlements to the royal town. Uherský Brod was an important strategic point in the country during that period due to its position on the border with the Austro-Hungarian Empire and also due to the proximity of the ongoing trade routes. The town maintained its agricultural, artisanal and mercantile character for the long time. The biggest changes in the inner spatial structure of the town were brought by the industrial revolution in the 19th century as well as the localization of the large industrial plants in the first half of the 20th century as a result of this the town keeps mainly engineering character.

Nowadays, the largest issue of the town is a long-term decrease of the population, which is mainly a result of the migration loss. Another problem is the aging of the population and the migration of the young population to bigger towns and cities. The aim of the strategic development plan of Uherský Brod is to create other locations which could allow individual housing and new industrial zones for new investors who could bring more job offers.

Its location on the periphery of the country without a direct connection to the highway limits the possibilities of business in the region and it is a huge disadvantage for the future development of the town. Also, the railways and roads passing through the town lose their importance, they're used at a low basis and just for the transport. A bright spot may be the completion of the road R55 near the town and new residential and business areas. Other improvements in the quality of the service and infrastructure will increase the attractiveness of the town for the new coming population.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Literární zdroje:

BARTOŠ, Josef, et al. *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848-1960*, svazek VIII. Ostrava: Profil, 1982. 355 s.

BENEDA, Ivo, et al. *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. Olomouc: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplus a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. 445 s.

Brodský zpravodaj. Uherský Brod: Městský úřad, 1984 – 2013.

DEMEK, Jaromír et al. *Geomorfologie českých zemí*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1965. 335 s.

DEMEK, Jaromír, et al. *Hory a nížiny: zeměpisný lexikon ČR*. Brno : AOPK ČR, 2006. 580 s.

DEMEK, Jaromír; NOVÁK, Václav, et. al. *Neživá příroda*. 1. vyd. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1992. 242 s.

HORYNOVÁ, Alena. *Uherský Brod*. Brno : Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1973. 15 s.

JARUŠEK, Robert. *Uherský Brod: Město a okres*. Praha : Národohospodářská propagace Československa, 1930. 159 s.

JEŽEK, Jiří. *Aplikovaná geografie města*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2004. 145 s.

JEŽEK, Jiří. *Vybrané kapitoly z geografického výzkumu měst*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2001. 114 s.

KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha : Karolinum, 2001. 52 s.

KESTŘÁNEK, Jaroslav, et al. *Zeměpisný lexikon ČSR: Vodní toky a nádrže*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1984. 315 s.

KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. 99 s.

KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku : Díl VII*. Praha: Libri, 2008. 991 s.

LACINA, Karel. *Vývoj veřejné správy českého státu*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2005. 90 s.

MACKOVČIN, Peter, et al. *Zlínsko*. Praha : AOPK ČR, 2002. 374 s.

MAREK, Jaroslav. *Dramata města : dějinami Uherského Brodu a jeho obyvatel*. Uherský Brod : Městský úřad, 1991. 112 s.

MATLOVIČ, René. *Geografia priestorovej štruktúry mesta Prešov*. Prešov : PU v Prešově, FHPV,KGaG. Geografické práce, VIII/1, 1998. 260 s.

MATUŠKOVÁ, Alena (ed), NOVOTNÁ, Marie (ed). *Geografie města Plzně*. Plzeň : Západočeská univerzita, 2007. 184 s.

PAVLACKÝ, Antonín. *Uherský Brod: 35 let cestou budování socialismu*. Olomouc : Moravské tiskařské závody, 1980. 47 s.

QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti Československa*. Brno : Studia Geographica, 1971.

RŮŽKOVÁ, Jiřina, et al. *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005 : Díl 1*. Praha : Český statistický úřad, 2006. 759 s.

SEMOTANOVÁ, Eva. *Historická geografie českých zemí*. Praha : Historický ústav Akademie věd České republiky, 2002. 279 s.

SÝKORA, Luděk (ed). *Teoretické přístupy a vybrané problémy v současné geografii*. Praha : PřF UK, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 1993. 199 s.

ŠINDLER, Petr; BEDNÁŘ, Pavel. *Geografie města*. Ostrava : Ostravská univerzita, 2007. 75 s.

TOMEČEK, Radek. *Uherský Brod : Putování historií královského města*. Uherský Brod : Q STUDIO, 2002. 219 s.

TOUŠEK, Václav, et al. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 411 s.

Územní plán města Uherský Brod. A,B: Textová a tabulková část. Zlín : S-projekt plus, a. s., 2004.

ZEMEK, Metoděj, et al. *Uherský Brod : Minulost a současnost slováckého města*. Brno : Blok, 1971. 427 s.

Akademické práce

MIČKA, Tomáš. *Vývoj vnitřní prostorové struktury města Jihlavy*. Olomouc, 2013.
Dostupné z: http://geography.upol.cz/soubory/studium/dp/2013-rg/2013_Micka.pdf.
Diplomová práce. UP v Olomouci, PŘF, Katedra geografie.

NETOPIL, Patrik. *Vývoj vnitřní prostorové struktury města Přerova*. Olomouc, 2006.
Dostupné z: http://geography.upol.cz/soubory/studium/dp/2006/2006_Netopil.pdf.
Diplomová práce. UP v Olomouci, PŘF, Katedra geografie.

Články

SÝKORA, Luděk. Klasifikace změn v prostorové struktuře postkomunistických měst. *Folia Geographica* č. 4. 2001, XXXV. Prešov : Acta Facultatis Studiorum Humanita et Nature Universitatis Prešovensis. Dostupné z:
<http://www.floowie.com/sk/citaj/fg4/#/strana/1/zvacsenie/100/>

SÝKORA, Luděk a Hedvika HRYCHOVÁ. Percepce a hodnocení proměn v prostorové struktuře Prahy. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2002, V, č. 1. Praha : PŘF UK, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. Dostupné z:
<http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2002/2002-01/03.pdf>

PTÁČEK, Pavel, Zdeněk SZCZYRBA a Miloš FŇUKAL. Proměny prostorové struktury města Olomouce s důrazem na rezidenční funkce. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2007, X, č. 7. Praha : PŘF UK, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. Dostupné z:
http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2007/2007-02/03_promeny.pdf

Elektronické zdroje

Aquapark Delfín. *Fotogalerie* [online]. 2008 [cit. 2013-12-02]. Dostupné z: <http://www.delfinub.cz/index.php/foto-video-aquapark/foto-aquapark>

CAHEL, Luděk, CAHEL, Tomáš. *Dostavba sídliště Olšava Uherský Brod: Urbanisticko - architektonická studie* [online]. 2005 [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: http://www.ub.cz/public/odbory/OSUUP/pruv_zprava.pdf

CENIA. *Národní geoportál INSPIRE: Prohlížení* [online]. 2010-2013 [cit. 2013-08-28]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map/>

ČTK. U.Brod bude mít průmyslovou zónu pro menší firmy a podnikatele. *Finanční noviny* [online]. 2013 [cit. 2013-11-20]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/u-brod-bude-mit-prumyslovou-zonu-pro-mensi-firmy-a-podnikatele/932053>
HOKR. *Babí louka* [online]. 2013 [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: http://www.babilouka.cz/data_1.htm

KOLOUCH, Jiří, et al. *Program regenerace panelového sídliště Olšava Uherský Brod* [online]. 2010 [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: http://www.uherskybrod.cz/public/dzr/zm2006-2010/zm-031/31_jednani/2_bod_priloha_8885.pdf

LAPČÍK, Michael. V Uherském Brodě vznikne nová zóna pro firmy. *Slovácký deník* [online]. 2013 [cit. 2013-11-20]. Dostupné z: http://slovacky.denik.cz/zpravy_region/brod-nova-zona-pro-firmy-20130529.html

Město Uherský Brod. *Dopravní terminál města Uherský Brod: oznámení* [online]. 2013g [cit. 2013-09-04]. Dostupné z: <http://eu.ub.cz/pages.aspx?rp=3.1&ids=19&id=78&browse=0&nodesLevel=99&expandMenu=259>

Město Uherský Brod. *Historie města*. [online]. 2013a [cit. 2013-08-28]. Dostupné z: <http://www.ub.cz/pages.aspx?rp=5&id=29&expandMenu=16>

Město Uherský Brod. *Kulturní památky města*. [online]. 2013d [cit. 2013-09-02]. Dostupné z: <http://www.ub.cz/pages.aspx?rp=5&id=10&expandMenu=16>

Město Uherský Brod. *Mapové služby - GIS* [online]. 2013f [cit. 2013-09-04]. Dostupné z: <http://ub.cz/pages.aspx?rp=5&id=35&panel=13>

Město Uherský Brod. *Okolní obce, region*. [online]. 2013b [cit. 2013-08-28]. Dostupné z: <http://www.ub.cz/pages.aspx?rp=5&id=41&expandMenu=16>

Město Uherský Brod. *Partnerská města* [online]. 2013h [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: <http://www.ub.cz/pages.aspx?rp=5&id=43&expandMenu=16>

Město Uherský Brod. *Před 45 lety došlo k vystěhování Maršova*. [online]. 2013e [cit. 2013-09-02]. Dostupné z: <http://www.ub.cz/zpravy/Pred-45-lety-doslo-k-vystehovani-Marsova>

Město Uherský Brod. *Revitalizace Nivničky a obnova Mlýnského Náhonu: oznámení*. [online]. 2013c [cit. 2013-08-28]. Dostupné z: <http://eu.ub.cz/pages.aspx?rp=3.1&ids=19&id=62&browse=0&nodesLevel=99&expandMenu=106>

MMR ČR: *Obce*. [online]. 2013 [cit. 2013-08-28]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>

Muzeum JAK. *Historie Uherského Brodu* [online]. 2013b [cit. 2013-09-04]. Dostupné z: <http://www.mjakub.cz/?idm=45>

Muzeum JAK. *Židovská obec*. [online]. 2013a [cit. 2013-09-02]. Dostupné z: <http://www.mjakub.cz/?idc=101>

Ředitelství silnic a dálnic ČR. *Komunikace mezinárodního významu*. [online]. 2012 [cit. 2013-08-28]. Dostupné z: <http://www.rsd.cz/doc/Silnicni-a-dalnicni-sit/Silnice/komunikace-mezinarodniho-vyznamu>

Slovácký deník. *Brod získal dotaci téměř 110 milionů. Postaví dopravní terminál* [online]. 2012 [cit. 2013-09-04]. Dostupné z: http://slovacky.denik.cz/tydenik_slovacko/brod-ziskal-dotaci-temer-110-milionu-postavi-dopravni-terminal-20120503.html

TEKOO REALITY. *Nad Zámkem: Urbanistický koncept* [online]. 2013 [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: <http://www.nadzamkem.com/cs/>

Uherskobrodští patrioti. *Historie města*. [online]. 2013 [cit. 2013-08-28]. Dostupné z: http://patrioti.ub.cz/?page_id=864

Uherskobrodští Patrioti. *Systém evidence archivních materiálů* [online]. 2010 [cit. 2013-12-02]. Dostupné z: http://patrioti.ub.cz/?page_id=90
ukončeného vzdělání, věku, pohlaví a národnosti [online]. 2011d [cit. 2013-11-15].

Statistická data:

ČSÚ. *Databáze demografických údajů za obce ČR*. [online]. 2013c [cit. 2013-11-14]. Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm

ČSÚ. *Demografické údaje za vybraná města - časová řada 1999 - 2008* [online]. 2012b [cit. 2013-09-16]. Dostupné z:

http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/casova_rada_1999_2008

ČSÚ. *Malý lexikon obcí ČR 2012*. [online]. 2012a [cit. 2013-09-02]. Dostupné z:

<http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/1302-12>

ČSÚ. *MOS - Městská a obecní statistika*. [online]. 2013b [cit. 2013-08-28]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=592731&cislotab=MO S+ZV01

ČSÚ. *Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2013*. [online]. 2013a [cit. 2013-08-28]. Dostupné z:

<http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/1301-13>

ČSÚ. *SLDB 2011: Bytový fond v obci* [online]. 2011b [cit. 2013-11-15]. Dostupné z:

<http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle->

[tematu&tu=30814&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAFvzloG1ulhBMCuxLFGvtCQzR88jsTjDN7GAlf3WwcNiCRzGZjcGLhy8hNT3BKTS_KLPBk4SzKKUosz8nNSKgrsHRhAgKecA0gKADF3CQNnaLBrUIBjkKNvcSFDHQMDhhpGulU5iXnpep55JanpqUVCjxYs-](http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30814&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAFvzloG1ulhBMCuxLFGvtCQzR88jsTjDN7GAlf3WwcNiCRzGZjcGLhy8hNT3BKTS_KLPBk4SzKKUosz8nNSKgrsHRhAgKecA0gKADF3CQNnaLBrUIBjkKNvcSFDHQMDhhpGulU5iXnpep55JanpqUVCjxYs-)

[d7YbsHEwOjJwFqWmFOaWIHEIBQ51eam5Ra1LZmqiz3IAfdTawMFQVAw1hxWVLCIFFaIWpmGG8YHxYa5errGW9iHG9qamJpblnCIIVFytLI3NhQL6OiAuiFYA__cLAXShgY_UoY2D38Xfz8QxwLShjYvP1dnD2DgSwuF8cQ_zDHYEcXkDhncLhjmL-](http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30814&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAFvzloG1ulhBMCuxLFGvtCQzR88jsTjDN7GAlf3WwcNiCRzGZjcGLhy8hNT3BKTS_KLPBk4SzKKUosz8nNSKgrsHRhAgKecA0gKADF3CQNnaLBrUIBjkKNvcSFDHQMDhhpGulU5iXnpep55JanpqUVCjxYs-d7YbsHEwOjJwFqWmFOaWIHEIBQ51eam5Ra1LZmqiz3IAfdTawMFQVAw1hxWVLCIFFaIWpmGG8YHxYa5errGW9iHG9qamJpblnCIIVFytLI3NhQL6OiAuiFYA__cLAXShgY_UoY2D38Xfz8QxwLShjYvP1dnD2DgSwuF8cQ_zDHYEcXkDhncLhjmL-)

[3v48nUls_kB8SGRDI7xTkGAXkhwD1-Tl6-Li6QMxjDXMNinIFu5zlPxCUMPAAlbsF-](http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30814&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAFvzloG1ulhBMCuxLFGvtCQzR88jsTjDN7GAlf3WwcNiCRzGZjcGLhy8hNT3BKTS_KLPBk4SzKKUosz8nNSKgrsHRhAgKecA0gKADF3CQNnaLBrUIBjkKNvcSFDHQMDhhpGulU5iXnpep55JanpqUVCjxYs-3v48nUls_kB8SGRDI7xTkGAXkhwD1-Tl6-Li6QMxjDXMNinIFu5zlPxCUMPAAlbsF-)

[cJ0slc4OoX6eDuWMHB4urj6hQSEAY1k9w_xdzl0tKgAABII48e1AQAA&vseuzemi=null&void](http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30814&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAFvzloG1ulhBMCuxLFGvtCQzR88jsTjDN7GAlf3WwcNiCRzGZjcGLhy8hNT3BKTS_KLPBk4SzKKUosz8nNSKgrsHRhAgKecA0gKADF3CQNnaLBrUIBjkKNvcSFDHQMDhhpGulU5iXnpep55JanpqUVCjxYs-cJ0slc4OoX6eDuWMHB4urj6hQSEAY1k9w_xdzl0tKgAABII48e1AQAA&vseuzemi=null&void=)
=

ČSÚ. *SLDB 2011: Domovní fond v obci* [online]. 2011a [cit. 2013-11-15]. Dostupné z:

<http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle->

[tematu&tu=30814&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAHVPPU-DUBS9rSL9GqqDiTH-](http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30814&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAHVPPU-DUBS9rSL9GqqDiTH-)

[BRJsm9pJX4UG0sJr4BUjC6llosEW4VGJg4mLDq66Ozj2Txx_gauTcXd21NcadVBvcm_uxznn3jt-BS6OYP7QHbICQg8CQXFjX3NDjn-](http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30814&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAHVPPU-DUBS9rSL9GqqDiTH-BRJsm9pJX4UG0sJr4BUjC6llosEW4VGJg4mLDq66Ozj2Txx_gauTcXd21NcadVBvcm_uxznn3jt-BS6OYP7QHbICQg8CQXFjX3NDjn-)

6f1jceZyBbAskwdDtt9w9OoxUyFM_8mJ_GPTTcH0DJY6ybFYZI6kkO-ZstFFBtLiYzgD-IXJfC8M3MG-oA6ot-9FCy-3d2_nl2tZyKjAjdwg8dIlyj84PTna9aKL8c1K8fr5KguQhkyM-28JhaXk1BPFqINxrJ4ta6pTrTi1WrVRb1BY_mvWWK1XRMFPU_aEqeCt6RMUMjofXsGSjgkKkCy1sbSpmiwrSlhgC5llmvTzJkEWbuOOyiiY1WS7a-OmgWxWE8bTkdKRpU89zplNW57ePvvOjEKJwVuG9sXgCW2Om1EladKsk66FpPkMcFNUaynH6UEg2K3AQAA&vseuzemi=null&void=

ČSÚ. *SLDB 2011: Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání, věku, pohlaví a národnosti* [online]. 2011d [cit. 2013-11-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30712&th=&v=&vo=H4slAAAAAAAAAAfVzloG1ulhBMCuxLFGvtCQzR88jsTjDN7GAlf3WwcNiCReZGZjcGLhy8hNT3BKTS_KLPBk4SzKKUosz8nNSKgrsHRhAgKecA0gKADF3CQNnaLBrUIBjkKNvcSFDHQMDhhqGCqCiYA__cLCiEgZGvxIGdg9_Fz__EMeCEgY2b38XZ89gllvLxTHEP8wx2NEFJM4ZHOIY5u_t7-MJ1OIP5IdEBkT5OwU5RgH5IUB9fo4ePq4uEPNYw1yDolzhPstJzEvX88wrSU1PLRJ6tGDJ98Z2CyYGRk8G1rLEnNLUiilGAYQ6v9LcpNSitjVTZbmnPOhmArq34D8QIDDwAG10C_KFWcoe4ugU6uPtWMLA4eni6hcSEAZ0Fye_k3OQmYGxYwUAWXFz0VsBAAA.&vseuzemi=null&void=

ČSÚ. *SLDB 2011. Zaměstnaní podle pohlaví a podle odvětví ekonomické činnosti a podle nejvyššího ukončeného vzdělání* [online]. 2011e [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30713&th=&v=&vo=H4slAAAAAAAAAAfVzloG1ulhBMCuxLFGvtCQzR88jsTjDN7GAlf3WwcNiCReZGZjcGLhy8hNT3BKTS_KLPBk4SzKKUosz8nNSKgrsHRhAgKecA0gKADF3CQNnaLBrUIBjkKNvcSFDHQMDhhqGCqCiYA__cLCiEgZGvxIGdg9_Fz__EMeCEgY2b38XZ89gllvLxTHEP8wx2NEFJM4ZHOIY5u_t7-MJ1OIP5IdEBkT5OwU5RgH5IUB9fo4ePq4uEPNYw1yDolzhPstJzEvX88wrSU1PLRJ6tGDJ98Z2CyYGRk8G1rLEnNLUiilGAYQ6v9LcpNSitjVTZbmnPOhmArq34D8QIDDwAG10C_KFWcoe4ugU6uPtWMLA4eni6hcSEAZ0Fbt_iHOQoaFJBQCeapqQWgEAAA.&vseuzemi=null&void=

ČSÚ. *SLDB 2011: Základní výsledky* [online]. 2011c [cit. 2013-11-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=zakladni-vysledky&tu=30628&th=&v=&vo=H4slAAAAAAAAAAAGVPu07DQBDcGJm8XASKdHxCiIFBKrkHNny4yL7YoQrDmlllJMY-xxcldFAQQs9BWV-AvEFTFSInpoSNkhAwUi72pFmNLOld1CzFNZOxYf0c3kctw2RTRyRqOWXx6fmwfMKKH2oxTmx6osjOUtNqMpJGmWTWTwqkp1dWEI7r-Bu4NQIVle-7g2IR5zsDC4A_mmgQJFvsL1vkYQSkVA2GHUZx0vZ7EhYtRjtmT6yzpaEGiWcBcQnlCRLKycB5shtopUh5_uDkHU9Eiln6HWJYesUiStBDXQv1H8_jMV03DanMhpH6frb_cPH5fW2AiUT1Lml8

6hlofGnc_PTwyi9Wtzt1G9fbxTsnXwiJGiY2Pecn9AyJ92hbWH3ik1lw8CbKX5Nu22QmLZrZ5X
fAFdFX7ZzwEAAA..&vseuzemi=null&void=

ČSÚ. *Veřejná databáze: Osoby v obydlených domech s technickým vybavením v obcích okresu* [online]. 2005b [cit. 2013-11-16]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=OB070_OK.70&kapitola_id=101&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&verze=0

ČSÚ. *Vybrané charakteristiky bydlení obyvatel za rok 2001: Počet obyvatel a průměrné stáří trvale obydlených bytů ve městech nad 10 000 obyvatel k 1. 3. 2001* [online]. 2005c [cit. 2013-11-16]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/p/4131-05>

ČSÚ. *Vybrané údaje ze SLDB 2001 za ZSJ - okres Uherské Hradiště* [online]. 2005a [cit. 2013-09-04]. Dostupné z: <http://www.zlin.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/krajp/13-7228-04-xz>

Krajská správa ČSÚ ve Zlíně. *Výsledky SLDB 2011 za ZSJ města Uherský Brod*. Oddělení informačních služeb, Třída Tomáše Bati 1565, 761 76, Zlín.

PŘÍLOHY

1. Tabulkové přílohy
2. Mapové přílohy
3. Obrázkové přílohy

1. Tabulkové přílohy

Seznam tabulkových příloh:

Tab. příloha 1 Domovní a bytový fond v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011

Tab. příloha 2 Podíl trvale obydlených bytů v ZSJ Uherského Brodu podle období
výstavby (v %)

Tab. příloha 3 Počet obyvatel, struktura obyvatel dle věku a pohlaví v ZSJ
Uherského Brodu v letech 2001 a 2011

Tab. příloha 4 Struktura obyvatel starších 15 let podle nejvyššího ukončeného
vzdělání v ZSJ Uherského Brodu v letech 2001 a 2011 (v %)

Tab. příloha 5 Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva v ZSJ Uherského
Brodu v letech 2001 a 2011 (v %)

Tab. příloha 6 Pohyb obyvatelstva Uherského Brodu v letech 1971 - 2012

Tab. příloha 1 Domovní a bytový fond v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011

	Název ZSJ	Domy celkem	Rodinné domy	Bytové domy	Obydlené domy celkem	Obydlené byty celkem	Obydlené byty v RD	Obydlené byty v BD
1	Uherský Brod-historické jádro	423	347	46	313	851	292	537
2	Radlice	487	443	39	456	765	497	264
3	Pod Havřicemi	9	8	0	4	5	5	0
4	Vazová	3	2	0	2	3	1	0
5	Za nádražím	499	479	19	453	833	487	345
6	Černá hora	0	0	0	0	0	0	0
7	U Pileckého mlýna	2	1	1	2	7	1	6
8	Šumické pole-Králov	5	5	0	5	7	7	0
9	Močidla	30	26	2	27	38	27	9
10	Sídliště Pod Vinohrady	171	76	92	163	2 332	71	2 260
11	Vinohrady	6	1	0	6	6	1	0
12	Náklady	18	18	0	17	17	17	0
13	Pod hvězdárnou	0	0	0	0	0	0	0
14	Horní Dvůr-Lapač	227	193	29	215	416	216	195
15	Valy-Neradice	140	116	23	119	378	114	264
16	Díly	77	77	0	71	75	75	0
17	Těšov	258	255	1	215	242	233	7
18	Újezdec	321	315	4	281	321	304	15
19	Maršov	20	19	0	5	5	5	0
20	Havřice	290	289	0	252	277	277	0
21	Havřice-jih	31	31	0	24	25	25	0
	Celkem město Uherský Brod	3 017	2 701	256	2 630	6 603	2 655	3 902

(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Tab. příloha 2 Podíl trvale obydlených bytů v ZSJ Uherského Brodu podle období jejich výstavby (v %)

Název ZSJ		do 1919	1920-1970	1971-1980	1981-2000	2001-2011
1	Uherský Brod-historické jádro	9,0	23,4	24,4	34,0	9,2
2	Radlice	0,4	42,4	21,8	26,4	9,0
3	Pod Havřicemi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Vazová	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	Za nádražím	1,8	22,2	19,5	50,2	6,3
6	Černá hora	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7	U Pileckého mlýna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8	Šumické pole-Králov	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9	Močidla	5,6	30,6	36,1	13,9	13,9
10	Sídlíště Pod Vinohrady	0,3	41,1	38,1	8,7	11,8
11	Vinohrady	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12	Náklady	0,0	0,0	0,0	29,4	70,6
13	Pod hvězdárnou	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
14	Horní Dvůr-Lapač	1,9	64,6	17,4	12,8	3,1
15	Valy-Neradice	1,9	12,3	27,2	41,6	17,1
16	Díly	1,3	24,0	28,0	29,3	17,3
17	Těšov	1,7	36,1	22,8	29,0	10,4
18	Újezdec	6,3	29,9	29,6	24,8	9,4
19	Maršov	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
20	Havřice	5,4	38,4	19,6	26,1	10,5
21	Havřice-jih	12,0	36,0	20,0	24,0	8,0
Celkem město Uherský Brod		2,5	35,3	27,9	24,2	10,2

(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Tab. příloha 3 Počet obyvatel, struktura obyvatel dle věku a pohlaví v ZSJ Uherského Brodu v letech 2001 a 2011

	Název ZSJ	Počet obyvatel		Index feminity (%)		Index stáří (%)		0-14 let (%)		15-64 let (%)		65 a více let (%)	
		2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
1	Uherský Brod-hist. jádro	2 300	2 160	104,8	96,4	75,5	110,3	16,2	12,6	71,6	73,4	12,2	13,9
2	Radlice	2 011	1 901	106,5	104,0	115,9	148,4	13,8	11,8	70,3	70,6	16,0	17,6
3	Pod Havřicemi	12	16	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Vazová	0	9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	Za nádražím	2 543	2 467	103,0	103,7	34,1	69,7	23,0	15,9	69,2	73,0	7,8	11,1
6	Černá hora	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7	U Pileckého mlýna	23	22	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8	Šumické pole-Králov	20	16	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9	Močidla	100	87	72,4	81,3	116,7	180,0	12,0	11,5	74,0	67,8	14,0	20,7
10	Sídlíště pod vinohrady	5 140	4 958	104,0	108,9	113,0	162,0	12,4	14,0	73,6	63,4	14,0	22,6
11	Vinohrady	210	11	118,8	0,0	59,2	0,0	23,3	0,0	62,9	0,0	13,8	0,0
12	Náklady	81	56	107,7	93,1	19,2	0,0	32,1	26,8	61,7	73,2	6,2	0,0
13	Pod hvězdárnou	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
14	Horní Dvůr-Lapač	1 164	1 086	100,7	112,1	101,7	166,0	15,2	13,5	69,3	64,0	15,5	22,5
15	Valy-Neradice	991	996	102,2	94,9	41,9	50,0	22,9	18,3	67,5	72,6	9,6	9,1
16	Díly	243	238	111,3	96,7	51,0	105,3	20,2	16,0	69,5	67,2	10,3	16,8
17	Těšov	761	746	103,5	102,2	78,6	101,0	17,2	13,8	69,3	72,3	13,5	13,9
18	Újezdec	1 044	1 047	103,9	102,9	62,9	85,4	19,3	15,7	68,5	71,0	12,2	13,4
19	Maršov	33	17	65,0	0,0	50,0	0,0	24,2	0,0	63,6	0,0	12,1	0,0
20	Havřice	836	853	100,5	105,0	75,7	115,9	17,7	14,8	68,9	68,1	13,4	17,1
21	Havřice-jih	78	72	105,3	94,6	123,1	320,0	16,7	6,9	62,8	70,8	20,5	22,2
	Celkem město Uherský Brod	17 592	16 758	103,3	103,7	76,5	119,6	16,6	14,2	70,7	68,8	12,7	17,0

(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2005a; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Tab. příloha 4 Struktura obyvatel starších 15 let podle nejvyššího ukončeného vzdělání v ZSJ Uherského Brodu v letech 2001 a 2011 (v %)

	Název ZSJ	základní, neukončené, bez vzdělání a nezjištěno		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou + VOŠ		vysokoškolské	
		2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
1	Uherský Brod-historické jádro	23,0	20,1	33,4	31,2	31,8	33,7	11,8	15,0
2	Radlice	21,3	17,4	31,8	28,7	33,9	34,7	13,0	19,2
3	Pod Havřicemi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Vazová	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	Za nádražím	19,7	18,3	40,4	36,5	30,1	33,4	9,9	11,7
6	Černá hora	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7	U Pileckého mlýna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8	Šumické pole-Králov	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9	Močidla	20,5	15,6	42,0	40,3	31,8	29,9	5,7	14,3
10	Sídliště Pod Vinohrady	21,9	21,9	38,4	36,4	30,8	31,3	9,0	10,5
11	Vinohrady	41,6	0,0	43,5	0,0	12,4	0,0	2,5	0,0
12	Náklady	14,5	2,4	12,7	14,6	34,5	39,0	38,2	43,9
13	Pod hvězdárnou	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
14	Horní Dvůr-Lapač	20,7	19,7	33,6	28,1	31,5	34,9	14,2	17,3
15	Valy-Neradice	19,2	18,5	34,9	32,7	32,3	34,2	13,5	14,6
16	Díly	27,3	24,5	45,4	40,0	23,7	24,0	3,6	11,5
17	Těšov	34,0	26,6	41,9	35,9	20,0	27,7	4,1	9,8
18	Újezdec	32,2	26,3	42,2	38,8	21,0	25,7	4,6	9,2
19	Maršov	24,0	0,0	28,0	0,0	36,0	0,0	12,0	0,0
20	Havřice	27,5	24,4	44,9	39,6	24,3	28,9	3,3	7,0
21	Havřice-jih	30,8	32,8	36,9	34,3	27,7	28,4	4,6	4,5
	Celkem město Uherský Brod	23,1	20,9	37,5	34,4	29,7	31,9	9,7	12,7

(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2005a; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Tab. příloha 5 Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva v ZSJ Uherského Brodu v letech 2001 a 2011 (v %)

	Název ZSJ	Podíl EAO v primárním sektoru		Podíl EAO v sekundárním sektoru		Podíl EAO v terciárním sektoru	
		2001	2011	2001	2011	2001	2011
1	Uherský Brod-historické jádro	1,7	1,5	45,7	38,4	52,6	60,1
2	Radlice	1,3	1,6	50,4	41,9	48,3	56,5
3	Pod Havřicemi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Vazová	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	Za nádražím	3,2	2,3	50,4	44,3	46,4	53,4
6	Černá hora	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7	U Pileckého mlýna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8	Šumické pole-Králov	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9	Močidla	3,8	0,0	44,2	38,9	51,9	61,1
10	Sídliště Pod Vinohrady	0,9	0,8	48,2	44,1	50,8	55,1
11	Vinohrady	5,6	0,0	53,3	0,0	41,1	0,0
12	Náklady	0,0	0,0	41,5	26,7	58,5	73,3
13	Pod hvězdárnou	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
14	Horní Dvůr-Lapač	1,8	2,0	50,0	36,8	48,2	61,3
15	Valy-Neradice	2,2	1,2	47,1	42,5	50,7	56,4
16	Díly	4,8	0,0	57,7	47,7	37,5	52,3
17	Těšov	4,5	3,4	53,5	49,1	42,0	47,5
18	Újezdec	5,8	3,2	58,8	46,6	35,4	50,2
19	Maršov	18,8	0,0	56,3	0,0	25,0	0,0
20	Havřice	7,6	2,0	56,7	47,1	35,8	50,9
21	Havřice-jih	8,8	0,0	47,1	53,1	44,1	46,9
	Celkem město Uherský Brod	2,4	1,6	50,0	43,1	47,6	55,3

(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2005a; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Tab. příloha 6 Pohyb obyvatelstva Uherského Brodu v letech 1971 - 2012

rok	střední stav obyvatel	hrubá míra (‰)				
		porodnosti	úmrtnosti	přirozeného přírůstku	migračního salda	celkového přírůstku
1971	11 227	16,1	9,3	6,9	-0,1	6,8
1972	11 490	16,0	8,3	7,7	31,3	39,1
1973	12 012	20,1	9,3	10,7	38,9	49,6
1974	12 573	20,4	7,8	12,6	29,3	41,8
1975	13 101	22,4	7,2	15,2	25,3	40,5
1976	14 575	21,3	8,2	13,1	8,6	21,8
1977	15 888	22,2	9,1	13,0	0,1	13,2
1978	16 036	18,6	9,7	8,9	-3,4	5,5
1979	16 213	18,4	8,5	9,9	6,4	16,3
1980	16 944	14,3	8,5	5,8	1,2	7,0
1981	17 512	16,4	8,9	7,5	-4,8	2,7
1982	17 551	14,8	9,5	5,4	-3,5	1,8
1983	17 569	13,5	9,8	3,8	-3,6	0,2
1984	17 685	14,6	9,6	5,0	8,0	13,0
1985	17 820	13,9	10,2	3,7	-1,5	2,2
1986	17 815	12,5	9,4	3,1	-6,0	-2,8
1987	17 794	12,1	8,8	3,3	-2,9	0,4
1988	17 780	13,1	9,6	3,5	-5,6	-2,1
1989	17 760	11,9	8,6	3,3	-3,4	-0,1
1990	17 827	12,8	8,8	4,0	3,6	7,6
1991	17 724	13,7	8,1	5,6	7,0	12,6
1992	17 867	11,8	9,0	2,9	0,6	3,5
1993	17 935	11,0	7,6	3,5	0,6	4,1
1994	18 007	9,4	8,1	1,4	2,6	4,0
1995	18 004	9,4	8,7	0,7	-5,1	-4,3
1996	17 936	9,4	8,8	0,6	-3,8	-3,3
1997	17 892	8,2	8,3	-0,1	-1,5	-1,6
1998	17 863	8,8	8,2	0,6	-2,2	-1,6
1999	17 829	8,9	9,1	-0,3	-1,9	-2,2
2000	17 789	9,1	9,8	-0,7	-1,6	-2,3
2001	17 576	8,6	7,8	0,8	-1,9	-1,1
2002	17 511	8,5	8,6	-0,1	-6,3	-6,3
2003	17 482	10,6	8,3	2,3	0,7	3,0
2004	17 466	8,5	8,9	-0,4	-4,4	-4,8
2005	17 412	8,3	9,7	-1,4	0,0	-1,4
2006	17 353	8,6	7,7	0,9	-6,2	-5,4
2007	17 307	8,6	7,6	0,9	-0,8	0,1
2008	17 235	9,6	8,9	0,7	-9,2	-8,5
2009	17 139	9,8	8,8	1,1	-3,6	-2,6
2010	17 080	9,7	8,8	0,9	-5,3	-4,4
2011	16 897	9,0	9,2	-0,2	-7,1	-7,3
2012	16 806	7,3	9,0	-1,7	-1,7	-3,5

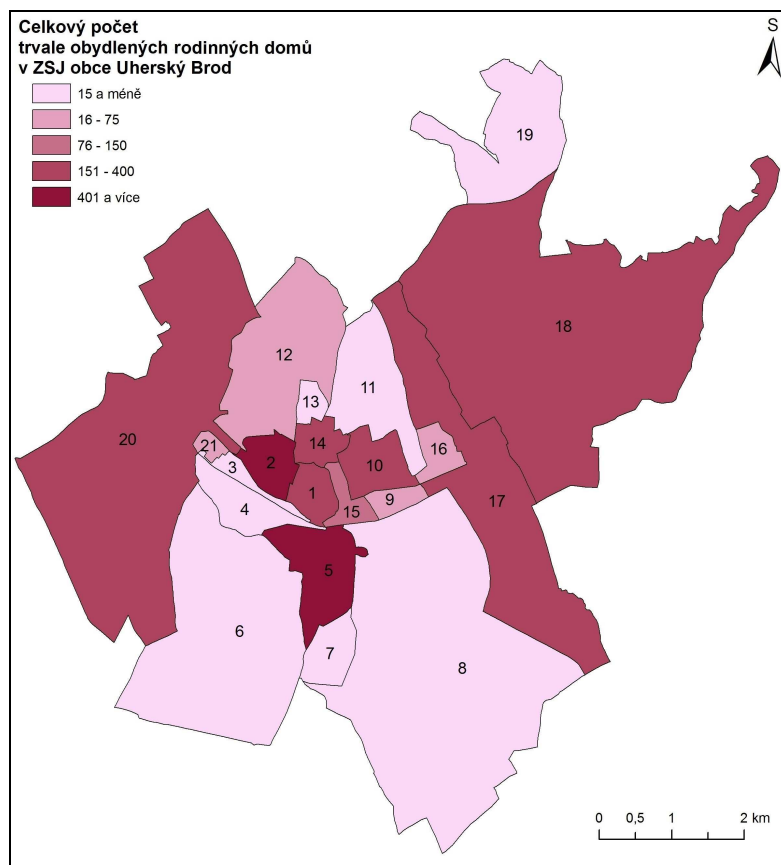
(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2013c)

2. Mapové přílohy

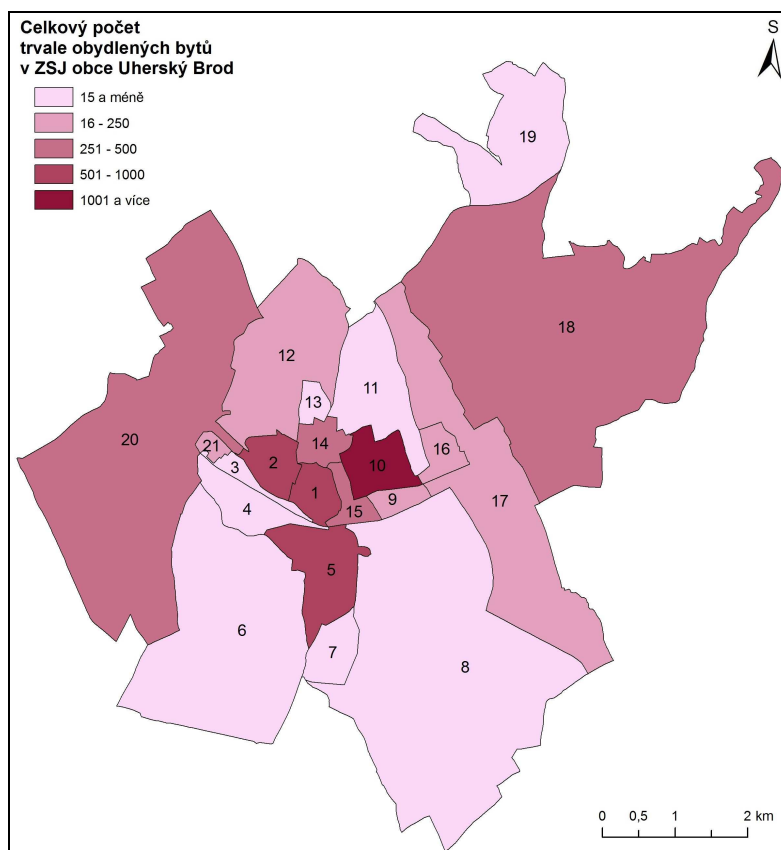
Seznam mapových příloh:

- Map. příl. 1** Celkový počet trvale obydlených rodinných domů v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011
- Map. příl. 2** Celkový počet trvale obydlených bytů v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011
- Map. příl. 3** Podíl trvale obydlených rodinných domu v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011
- Map. příl. 4** Podíl trvale obydlených bytů v rodinných domech v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011
- Map. příl. 5** Podíl trvale obydlených bytů postavených do roku 1919 v ZSJ Uherského Brodu
- Map. příl. 6** Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1920 - 1970 v ZSJ Uherského Brodu
- Map. příl. 7** Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1971 - 1980 v ZSJ Uherského Brodu
- Map. příl. 8** Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1981 - 2000 v ZSJ Uherského Brodu
- Map. příl. 9** Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 2001 - 2011 v ZSJ Uherského Brodu
- Map. příl. 10** Počet obyvatel v ZSJ Uherského Brodu v roce 2001
- Map. příl. 11** Počet obyvatel v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011
- Map. příl. 12** Změna indexu stáří v ZSJ Uherského Brodu mezi lety 2011 a 2001
- Map. příl. 13** Index feminity v ZSJ Uherského Brodu v roce 2001
- Map. příl. 14** Index feminity v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011
- Map. příl. 15** Podíl obyvatel se základním a nižším vzděláním v ZSJ Uherského Brodu v roce 2001
- Map. příl. 16** Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v ZSJ Uherského Brodu v roce 2001
- Map. příl. 17** Změna podílu EAO v primárním sektoru v ZSJ Uherského Brodu mezi lety 2011 a 2001
- Map. příl. 18** Změna podílu EAO v sekundárním sektoru v ZSJ Uherského Brodu mezi lety 2011 a 2001
- Map. příl. 19** Změna podílu EAO v terciárním sektoru v ZSJ Uherského Brodu mezi lety 2011 a 2001

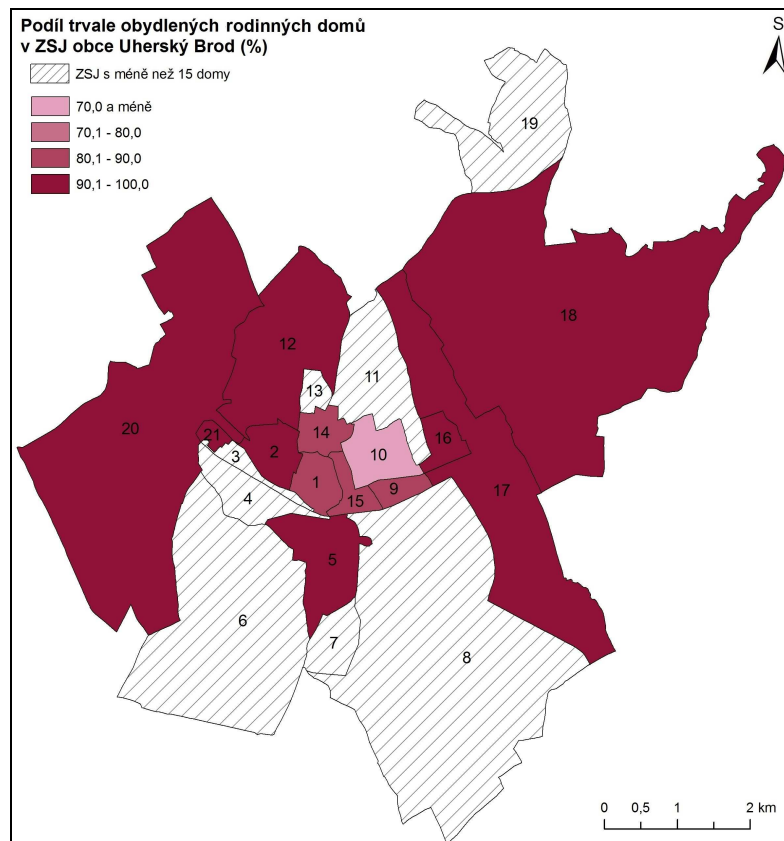

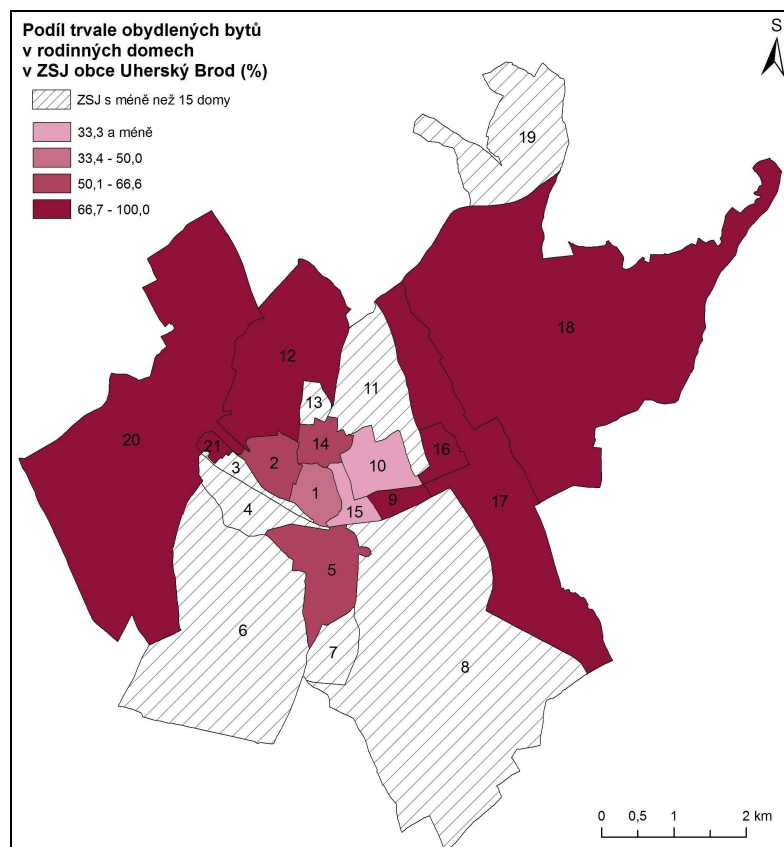
Map. příl. 1 Celkový počet trvale obydlených rodinných domů v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

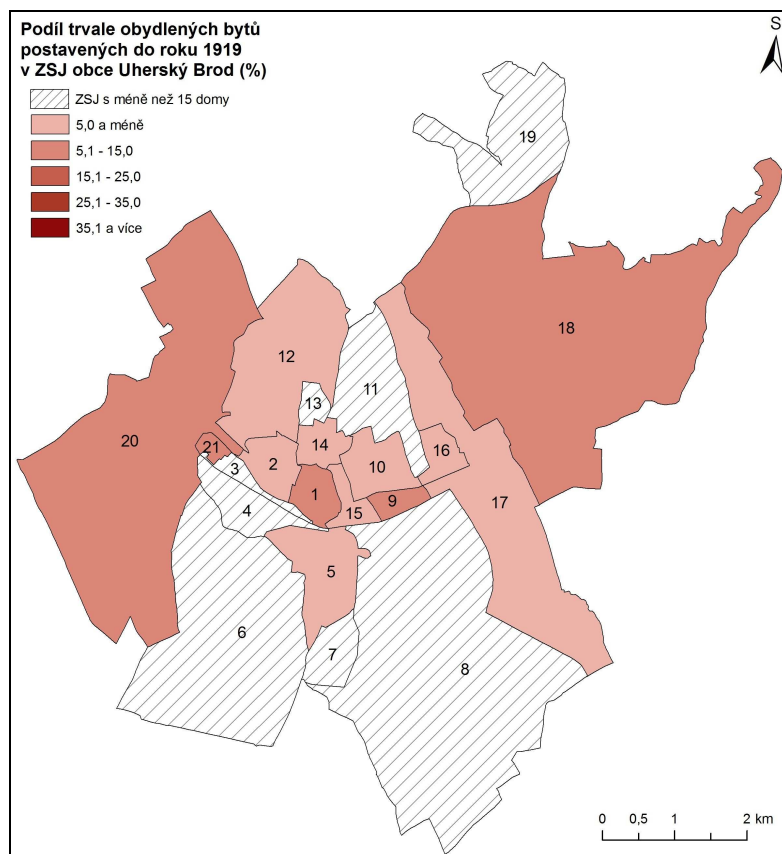
Map. příl. 2 Celkový počet trvale obydlených bytů v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

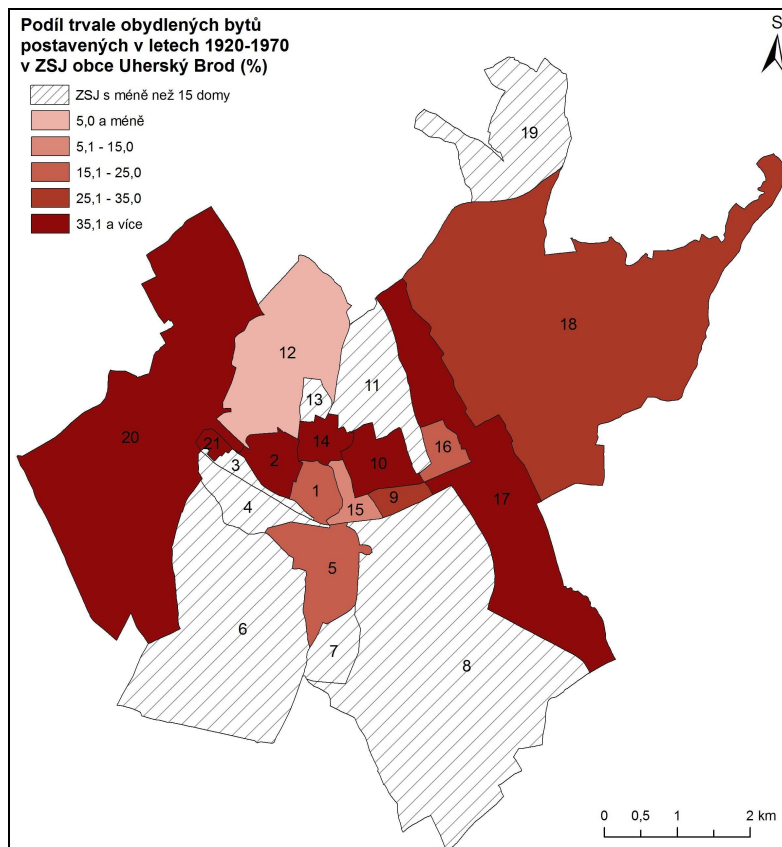
Map. příl. 3 Podíl trvale obydlených rodinných domů v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

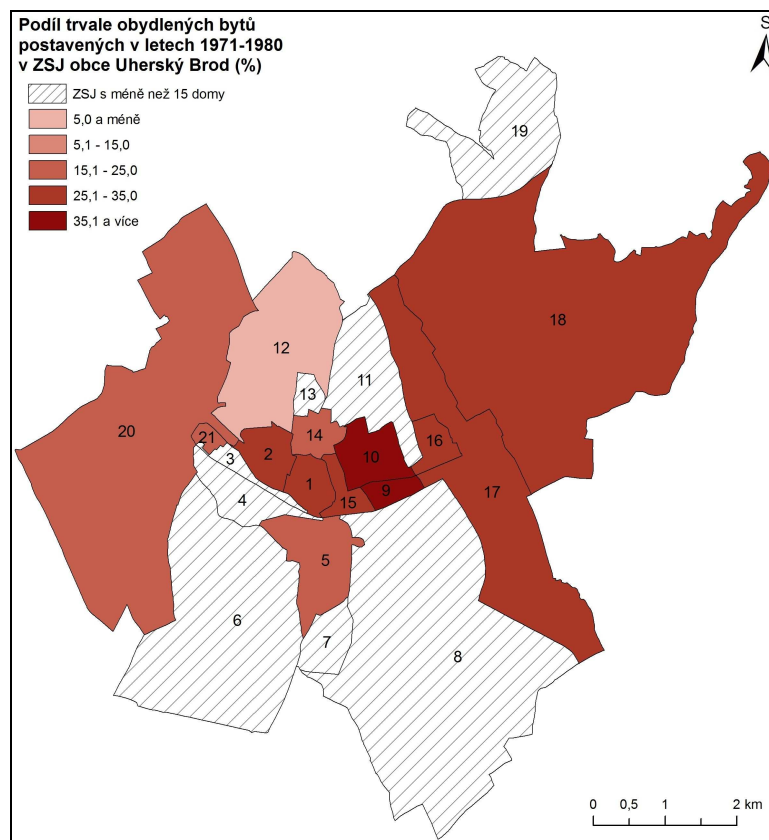
Map. příl. 4 Podíl trvale obydlených bytů v rodinných domech v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

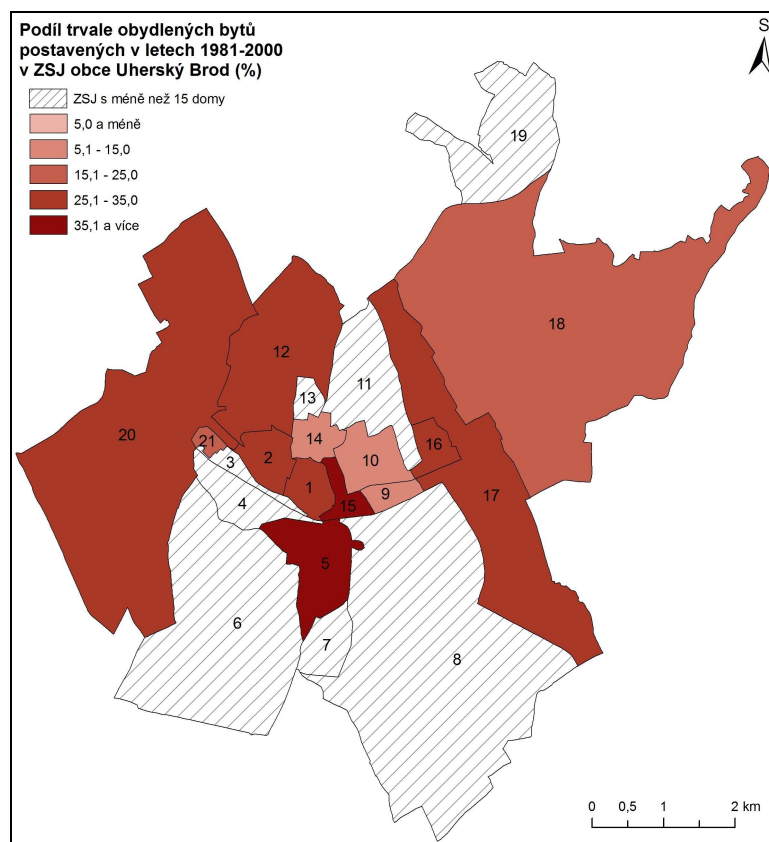
Map. příl. 5 Podíl trvale obydlených bytů postavených do roku 1919 v ZSJ Uherského Brodu (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

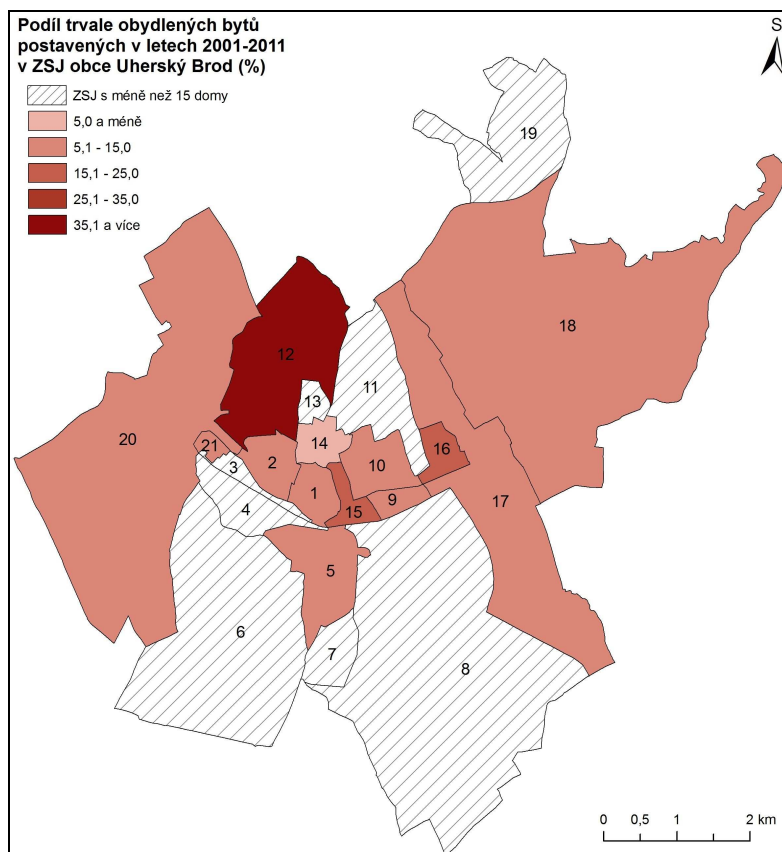
Map. příl. 6 Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1920 - 1970 v ZSJ Uherského Brodu (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

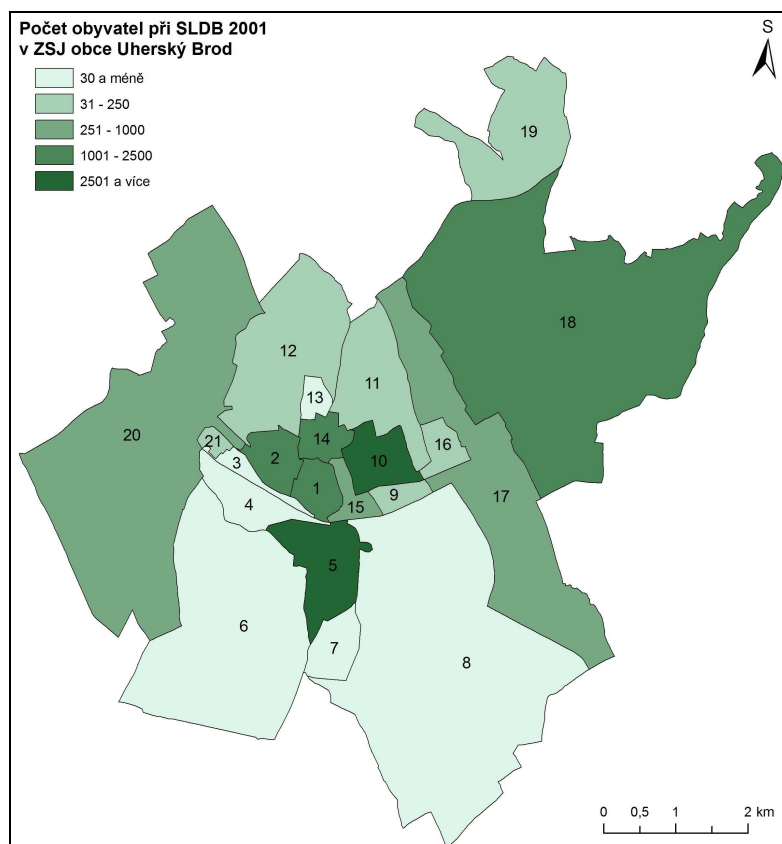
Map. příl. 7 Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1971 - 1980 v ZSJ Uherského Brodu (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

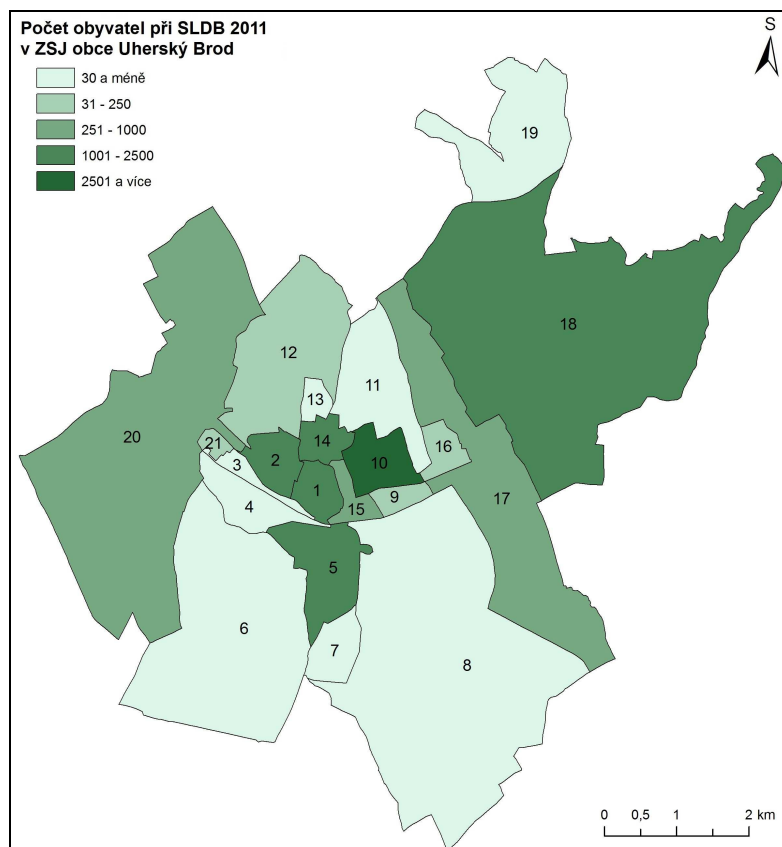
Map. příl. 8 Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1981 - 2000 v ZSJ Uherského Brodu (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

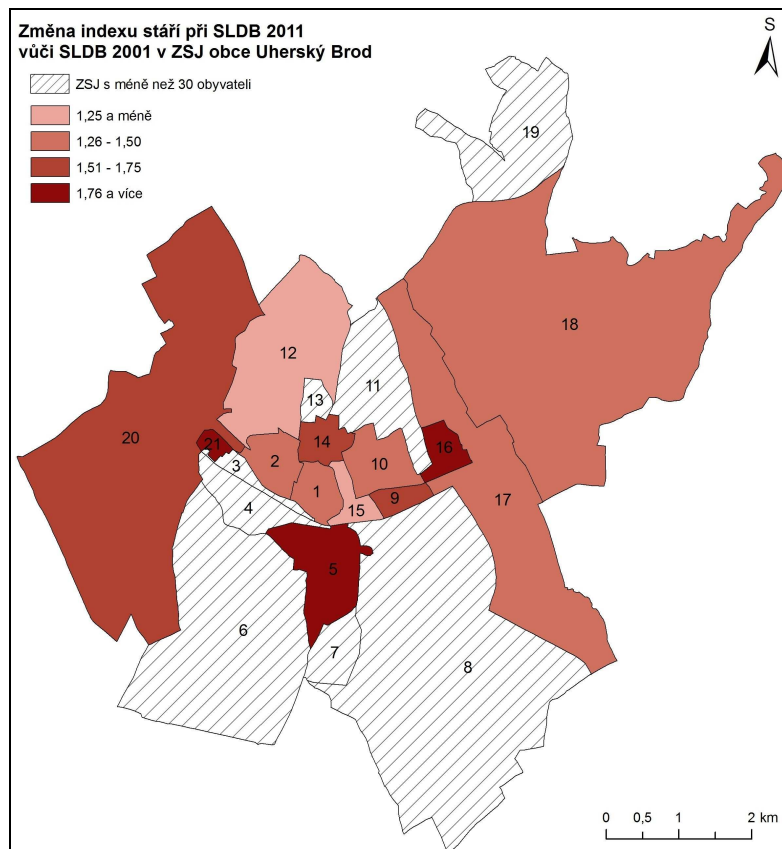
Map. příl. 9 Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 2001 - 2011 v ZSJ Uherského Brodu (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Map. příl. 10 Počet obyvatel v ZSJ Uherského Brodu v roce 2001 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2005a)

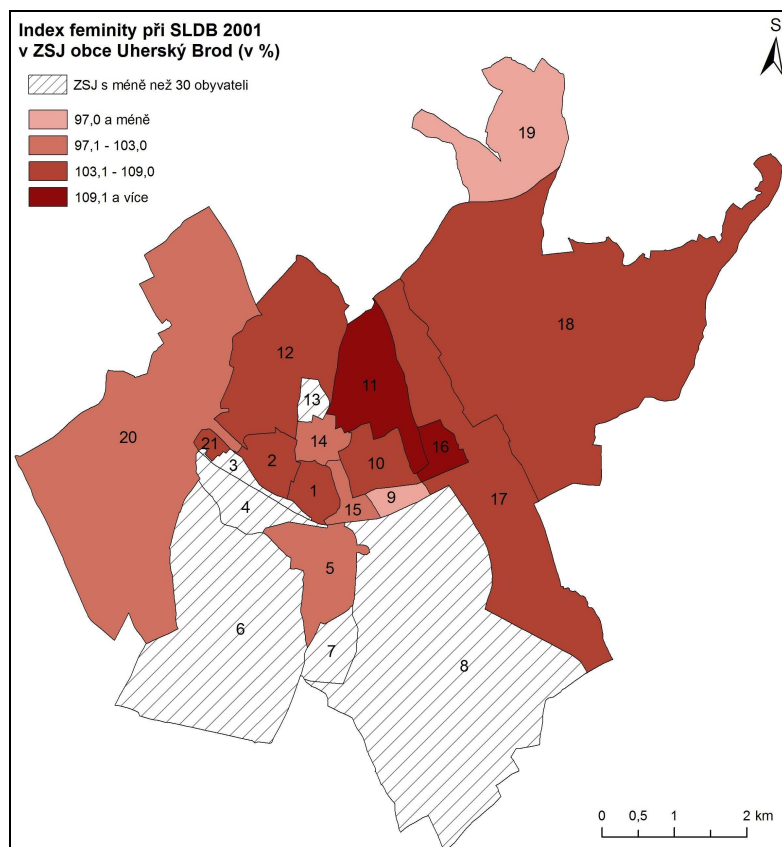

Map. příl. 11 Počet obyvatel v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011
(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

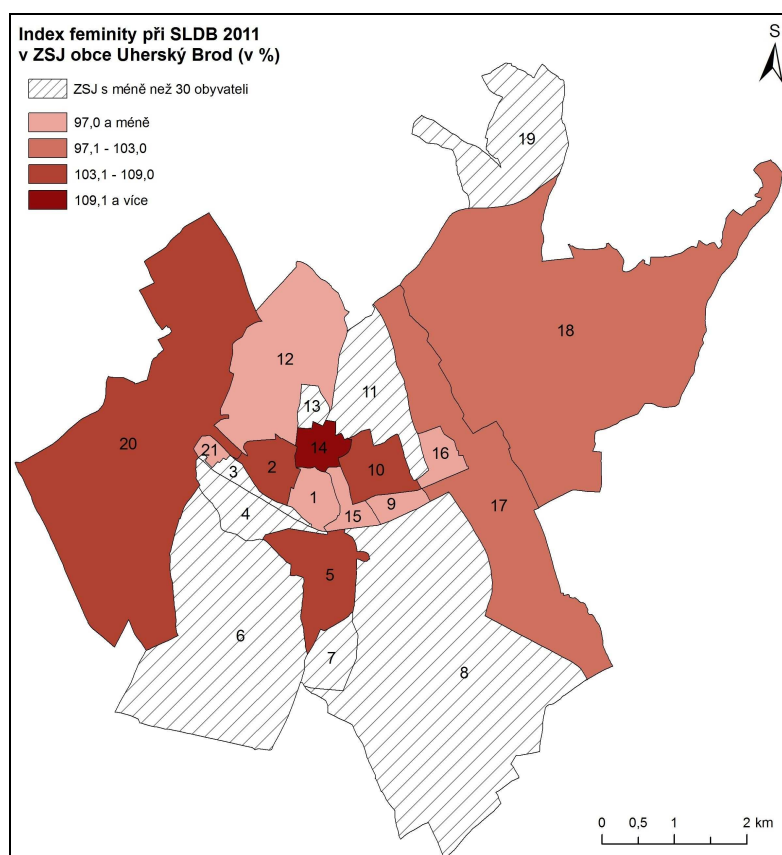

Map. příl. 12 Změna indexu stáří v ZSJ Uherského Brodu mezi lety 2011 a 2001
(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2005a; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

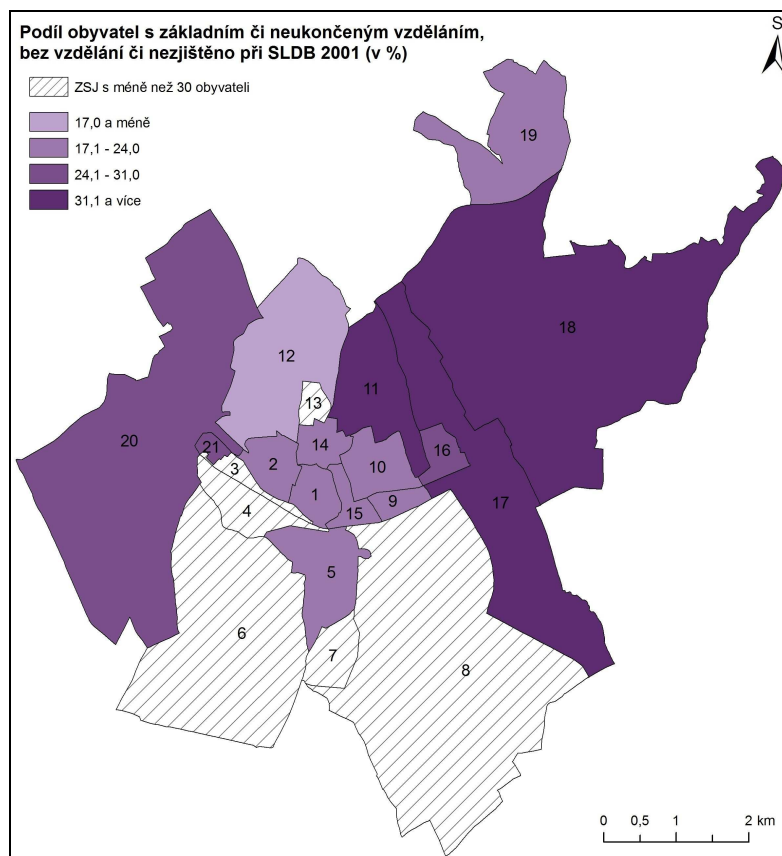

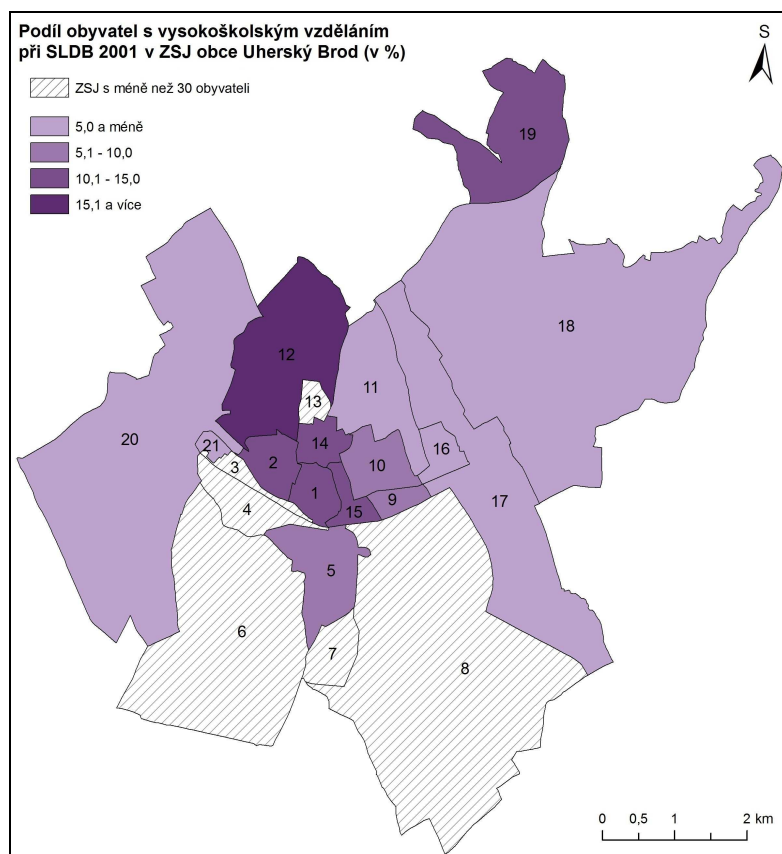
Map. příl. 13 Index feminity v ZSJ Uherského Brodu v roce 2001
(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2005a)

Map. příl. 14 Index feminity v ZSJ Uherského Brodu v roce 2011
(vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

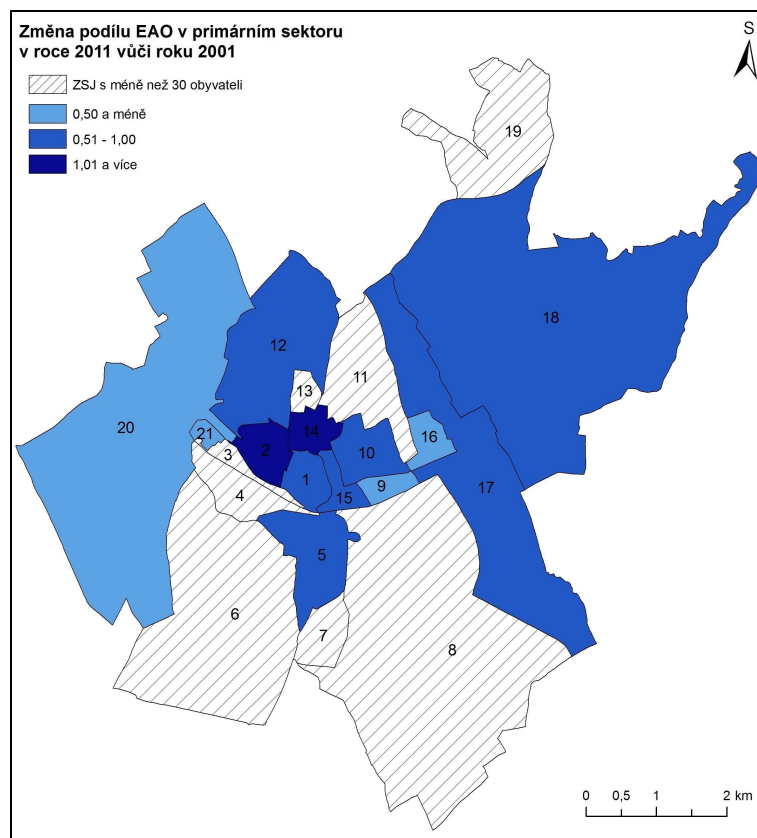

Map. příl. 15 Podíl obyvatel se základním a nižším vzděláním v ZSJ Uherského Brodu v roce 2001 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2005a)

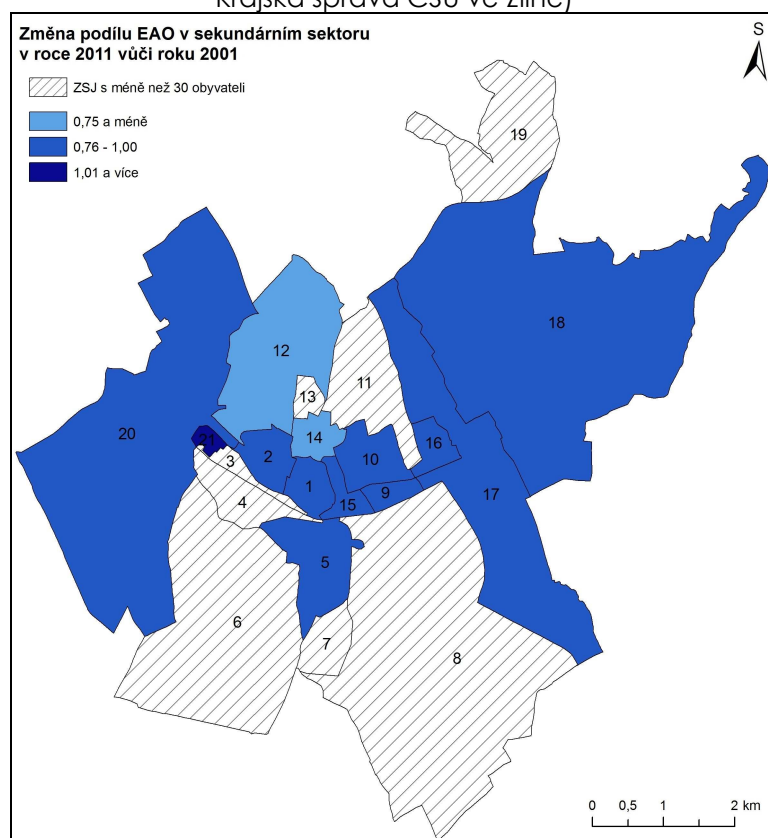

Map. příl. 16 Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v ZSJ Uherského Brodu v roce 2001 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2005a)

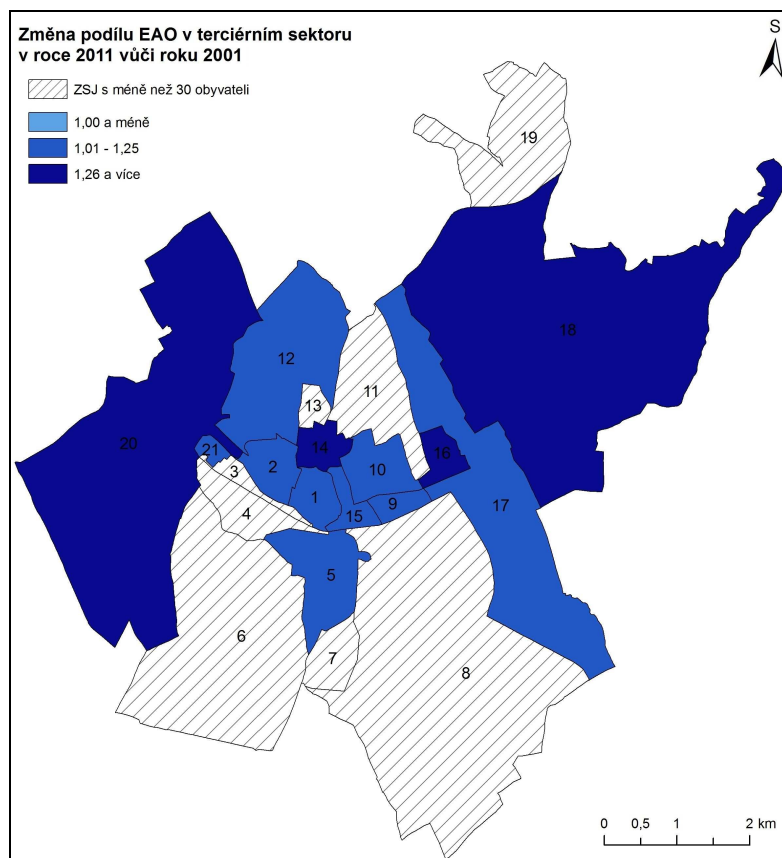

Map. příl. 17 Změna podílu EAO v primárním sektoru v ZSJ Uherského Brodu mezi lety 2011 a 2001 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2005a; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

Map. příl. 18 Změna podílu EAO v sekundárním sektoru v ZSJ Uherského Brodu mezi lety 2011 a 2001 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2005a; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

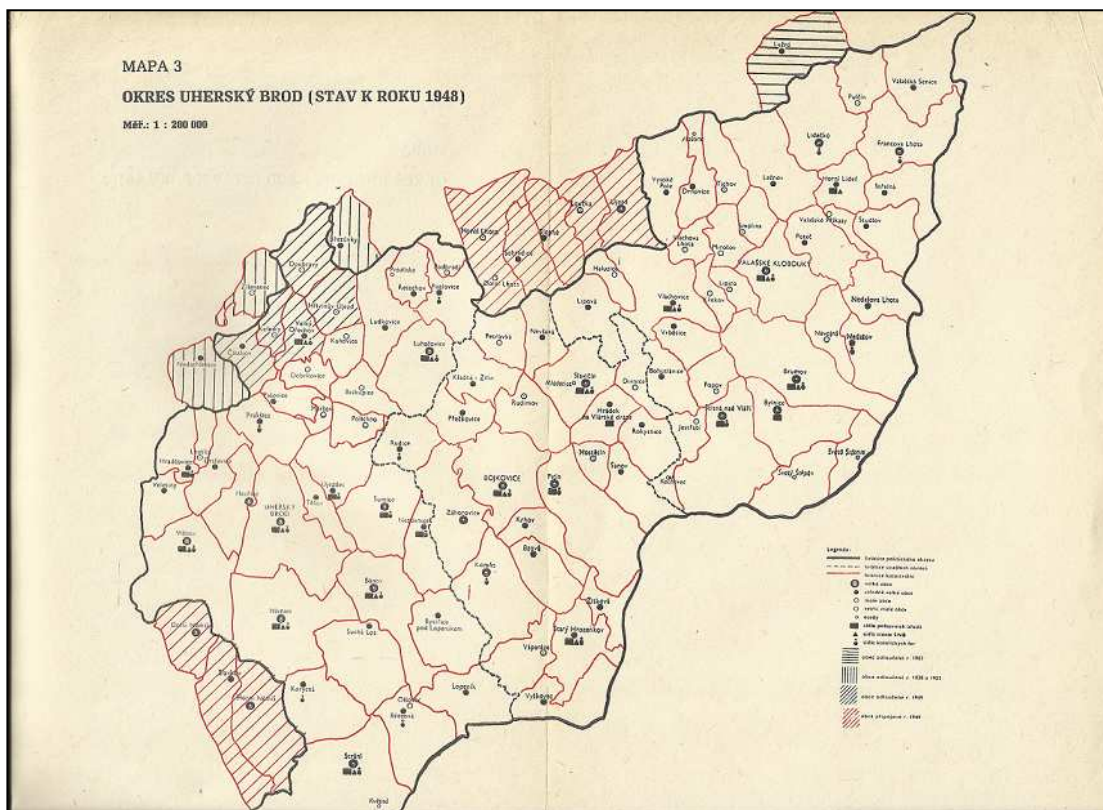
Map. příl. 19 Změna podílu EAO v terciérním sektoru v ZSJ Uherského Brodu mezi lety 2011 a 2001 (vlastní zpracování, 2013; zdroj dat: ČSÚ, 2005a; Krajská správa ČSÚ ve Zlíně)

3. Obrázkové přílohy

Seznam obrázkových příloh:

- Obr. příl. 1** Politický okres Uherský Brod v roce 1948
- Obr. příl. 2** Letecký snímek historického jádra z roku 1933
- Obr. příl. 3** Letecký snímek Uherského Brodu z roku 1950
- Obr. příl. 4** Letecký snímek areálu Muzea J. A. Komenského (baraník, Vítkovská a Bílá bašta)
- Obr. příl. 5** Pozůstatky opevnění v severní části historického jádra – v popředí Vítkovská bašta
- Obr. příl. 6** Budova Braníku z roku 1906
- Obr. příl. 7** Budova Braníku v současnosti
- Obr. příl. 8** Ulice Bří Lužů na počátku 20. století
- Obr. příl. 9** Ulice Bří Lužů v současnosti
- Obr. příl. 10** Obraz hospodářské školy z počátku 20. století
- Obr. příl. 11** Budova hospodářské školy v současnosti využívaná jako Azylový dům pro matky s dětmi v tísni
- Obr. příl. 13** Farní chrám Neposkvrněného početí Panny Marie v současnosti
- Obr. příl. 12** Farní chrám Neposkvrněného početí Panny Marie – kresba z roku 1877
- Obr. příl. 14** Budova gymnázia z ulice Komenského v roce 1898
- Obr. příl. 15** Budova gymnázia z ulice Komenského v současnosti
- Obr. příl. 16** Masarykovo náměstí z počátku 20. století
- Obr. příl. 17** Masarykovo náměstí v současnosti
- Obr. příl. 18** Zámecká brána v severní části města
- Obr. příl. 19** Bývalá zámecká brána jež v současnosti slouží jako Muzeum J. A. Komenského
- Obr. příl. 20** Pohled na lokalitu Neradice z roku 1987
- Obr. příl. 21** Neradice v současnosti včetně panelových domů a obchodního domu Kvanto
- Obr. příl. 22** Panský dům na počátku 20. století
- Obr. příl. 23** Panský dům v roce 2013
- Obr. příl. 24** Měšťanský dům před rekonstrukcí na obchodní dům Bouda a Prouza ve 20. let 20. století
- Obr. příl. 25** Obchodní dům Bouda a Prouza v současnosti
- Obr. příl. 26** Velké schody od hlavního nádraží, 30. léta 20. století
- Obr. příl. 27** Velké schody od hlavního nádraží s bezbariérovou lávkou v současnosti
- Obr. příl. 28** Školní ulice v bývalé židovské čtvrti v roce 1942
- Obr. příl. 29** Soukenická ulice v sídlišti Střed v místech bývalé židovské čtvrti

- Obr. příl. 30** Pohled na základní školu na Mariánském náměstí v roce 1909
- Obr. příl. 31** Pohled na základní školu na Mariánském náměstí v roce 2013
- Obr. příl. 32** Kostel Nanebevzetí Panny Marie v roce 2013
- Obr. příl. 33** Městská radnice v roce 2013
- Obr. příl. 34** Klidová zóna – Tyršovy sady
- Obr. příl. 35** Klidová zóna – Sady J. A. Komenského
- Obr. příl. 36** Dům rodičů rodáka J. A. Komenského, jehož přízemí je dnes
využíváno jako lékařská ordinace
- Obr. příl. 37** Aquapark Delfín postavený v roce 2002
- Obr. příl. 38** Dům kultury jakožto dominanta Mariánského náměstí
- Obr. příl. 39** Moderní výstavba nad Mariánským náměstím - Úřad práce ČR
- Obr. příl. 40** Moderní výstavba nad Mariánským náměstím - soukromé kanceláře
- Obr. příl. 41** Vstup do areálu České Zbrojovky
- Obr. příl. 42** Bývalá lávka přes železniční trať u Hlavního nádraží
- Obr. příl. 43** Dopravní terminál Uherský Brod I. etapa – bezbariérová lávka přes
železniční trať (pohled z perónu)
- Obr. příl. 44** Dopravní terminál Uherský Brod I. etapa – bezbariérová lávka přes
železniční trať (pohled od historického jádra)
- Obr. příl. 45** Dopravní terminál Uherský Brod, vizualizace II. etapy – integrovaná
železniční a autobusová doprava v jednom místě
- Obr. příl. 46** Rezidenční lokalita „Nad Zámkem“ poskytující nejprestižnější bydlení
ve městě
- Obr. příl. 47** Vizualizace šestibytových viladomů v lokalitě „Nad zámkem“ v
severozápadní části města
- Obr. příl. 48** Sídliště Pod Vinohrady a náměstí 1. máje
- Obr. příl. 49** Sídliště Olšava pohledem od jihozápadu

Obr. příl. 1 Politický okres Uherský Brod v roce 1948
(zdroj: Bartoš, 1982)

Obr. příl. 2 Letecký snímek historického jádra z roku 1933
(zdroj: Uherskobrodští Patrioti, 2010)

Obr. příl. 3 Letecký snímek Uherského Brodu z roku 1950
(zdroj: Město Uherský Brod, 2013f)

Obr. příl. 4 Letecký snímek areálu Muzea J. A. Komenského (baraník, Vítkovská a Bílá bašta)
(zdroj: Uherskobrodští Patrioti, 2010)

Obr. příl. 5 Pozůstatky opevnění v severní části historického jádra – v popředí Vítkovská bašta
(zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 6 Budova Baraníku
z roku 1906
(zdroj: Tomeček, 2002)

Obr. příl. 7 Budova Baraníku
v současnosti
(zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 8 Ulice Bří Lužů na
počátku 20. století
(zdroj: Tomeček, 2002)

Obr. příl. 9 Ulice Bří Lužů
v současnosti
(zdroj: vlastní snímek, 2013)

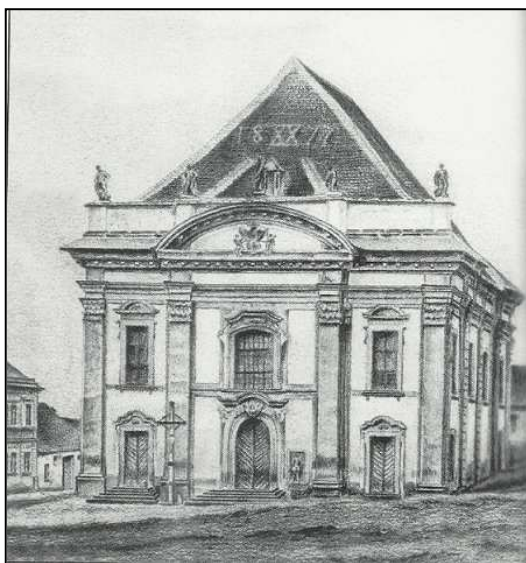

Obr. příl. 10 Obraz hospodářské školy z počátku 20. století (zdroj: Uherskobrodští Patrioti, 2010)

Obr. příl. 11 Budova hospodářské školy v současnosti využívaná jako Azylový dům pro matky s dětmi v tísni (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 12 Farní chrám Neposkvrněného početí Panny Marie – kresba z roku 1877 (zdroj: Tomeček, 2002)

Obr. příl. 13 Farní chrám Neposkvrněného početí Panny Marie v současnosti (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 14 Budova gymnázia z ulice Komenského v roce 1898 (zdroj: Tomeček, 2002)

Obr. příl. 15 Budova gymnázia z ulice Komenského v současnosti (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 16 Masarykovo náměstí z počátku 20. století (zdroj: Uherskobrodští Patrioti, 2010)

Obr. příl. 17 Masarykovo náměstí v současnosti (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 18 Zámecká brána v severní části města (zdroj: Tomeček, 2002)

Obr. příl. 19 Bývalá zámecká brána jež v současnosti slouží jako Muzem J. A. Komenského (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 20 Pohled na lokalitu Neradice z roku 1987 (zdroj: Uherskobrodští Patrioti, 2010)

Obr. příl. 21 Neradice v současnosti včetně panelových domů a obchodního domu Kvanto (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 22 Panský dům na počátku 20. století
(zdroj: Tomeček, 2002)

Obr. příl. 23 Panský dům v roce 2013
(zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 24 Měšťanský dům před rekonstrukcí na obchodní dům Bouda a Prouza ve 20. let 20. století
(zdroj: Tomeček, 2002)

Obr. příl. 25 Obchodní dům Bouda a Prouza v současnosti (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 26 Velké schody od hlavního nádraží, 30. léta 20. století (zdroj: Uherskobrodští Patrioti, 2010)

Obr. příl. 27 Velké schody od hlavního nádraží s bezbariérovou lávkou v současnosti (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 28 Školní ulice v bývalé židovské čtvrti v roce 1942 (zdroj: Uherskobrodští Patrioti, 2010)

Obr. příl. 29 Soukenická ulice v sídlišti Střed v místech bývalé židovské čtvrti (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 30 Pohled na základní školu na Mariánském náměstí v roce 1909 (zdroj: Tomeček, 2002)

Obr. příl. 31 Pohled na základní školu na Mariánském náměstí v roce 2013 (zdroj: vlastní snímek, 2013)

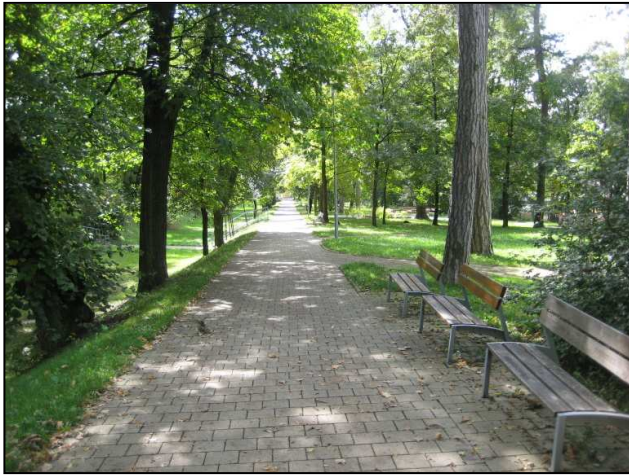

Obr. příl. 33 Městská radnice (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 32 Kostel Nanebevzetí Panny Marie (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 34 Klidová zóna – Tyršovy sady (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 35 Klidová zóna – Sady J. A. Komenského (zdroj: vlastní snímek, 2013)

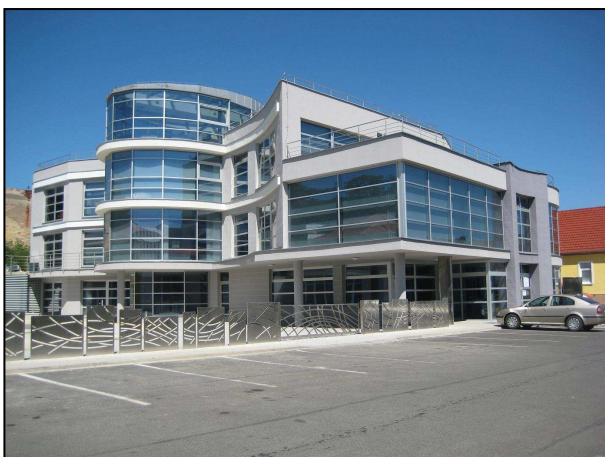
Obr. příl. 36 Dům rodičů rodáka J. A. Komenského, jehož přízemí je dnes využíváno jako lékařská ordinace (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 37 Aquapark Delfín postavený v roce 2002 (zdroj: Aquapark Delfín, 2008)

Obr. příl. 38 Dům kultury jakožto dominanta Mariánského náměstí (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 39 Moderní výstavba nad Mariánským náměstím - Úřad práce ČR (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 40 Moderní výstavba nad Mariánským náměstím - soukromé kanceláře (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 41 Vstup do areálu České Zbrojovky (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 42 Bývalá lávka přes železniční trať u Hlavního nádraží (zdroj: Uherskobrodští patrioti, 2010)

Obr. příl. 43 Dopravní terminál Uherský Brod I. etapa - bezbariérová lávka přes železniční trať (pohled z perónu) (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 44 Dopravní terminál Uherský Brod I. etapa - bezbariérová lávka přes železniční trať (pohled od historického jádra) (zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 45 Dopravní terminál Uherský Brod, vizualizace II. etapy – integrovaná železniční a autobusová doprava v jednom místě (zdroj: Město Uherský Brod, 2013g)

Obr. příl. 46
Rezidenční lokalita
„Nad Zámkem“
poskytující
nejprestížnější
bydlení ve městě
(zdroj: Tekko reality,
2013)

Obr. příl. 47 Vizualizace
šestibytových viladomů v
lokalitě „Nad zámkem“
v severozápadní části města
(zdroj: Tekko reality, 2013)

Obr. příl. 48 Sídliště Pod
Vinohrady a náměstí 1. máje
(zdroj: vlastní snímek, 2013)

Obr. příl. 49 Sídliště
Olšava pohledem
od jihozápadu
(zdroj: vlastní snímek,
2013)